Universitatea "Nicolae Titulescu"

Învățământ la Distanță

Contabilitate Bancară

Prof. univ. dr. Elena CIUCUR
Lect. Univ. dr. Anca BRATU

Cartea Studențească

2006

Scanned with OKEN Scanner

Universitatea „Nicolae Titulescu" Bucureşti

Învăţământ la Distanţă

CONTABILITATE BANCARĂ

Prof. univ. dr. Elena CIUCUR

Lect. Univ. dr. Anca BRATU

Cartea Studențească

2006

Scanned with OKEN Scanner

Editura Cartea Studenţească
Tel.: 031-402.95.90; Tel./Fax: 021-322.74.93
Str. Matei Basarab nr. 106, bl. 73, et. 8, ap. 32, sect.3, Bucureşti
e-mail: cartea.studenteasca@rotex.ro
http://www.rotex.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CIUCUR, ELENA
Contabilitate bancară / prof. univ. dr. Elena Ciucur, lect. univ. dr. Anca Bratu. - Bucureşti : Cartea Studenţească, 2006
Bibliogr.
ISBN (10) 973-8952-10-7 ; ISBN (13) 978-973-8952-10-2

I. Bratu, Anca

657(075.8)

Tehnoredactare: Dragoş George Spătaru
Copertă: Dragoş George Spătaru

ISBN-10: 973-8952-10-7
ISBN-13: 978-973-8952-10-2

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

I ORGANIZAREA CONTABILITĂȚII ÎN SOCIETĂȚILE BANCARE 5
1.1. Sistemul bancar român 5
1.2. Operațiunile BNR 5
1.3. Operațiunile băncilor comerciale 7
1.4. Principiile contabile 11
1.5. Evaluarea patrimoniului 12
1.6. Documentele contabile de sinteză 13
1.7. Planul de conturi 19

II CONTABILITATEA DECONTĂRILOR INTRA-BANCARE ŞI INTERBANCARE 20
2.1. Contabilitatea decontărilor intrabancare 20
2.2. Contabilitatea decontărilor interbancare 29
2.2.1. Decontări prin sistemul conturilor de corespondent 30
2.2.2. Contabilitatea împrumuturilor de refinanțare de la BNR 32
2.2.3. Contabilitatea creanțelor şi datoriilor ataşate 34
2.2.4. Decontări interbancare privind operațiuni de depozit şi împrumut 35
2.2.4.1. Contabilitatea depozitelor 35
2.2.4.2. Contabilitatea creditelor şi împrumuturilor interbancare 39
Probleme rezolvate 42

III CONTABILITATEA DEPOZITELOR BANCARE ŞI A ALTOR OPERAȚIUNI CU CLIENTELA 46
3.1. Contabilitatea operațiunilor de încasări şi plăți prin conturile curente ale clientelei 46
3.2. Contabilitatea depozitelor constituite de clientelă 54
3.2.1. Feluri de depozite 54
3.2.2. Contabilitatea operațiunilor cu depozite 55
3.3. Contabilitatea creditelor pentru clientelă 57
3.3.1. Clasificarea creditelor 58
3.3.2. Acordarea creditelor 59
3.3.3. Creditarea clientelei nefinanciare 61
3.3.4. Contabilitatea creditelor acordate clientelei 62
Probleme rezolvate 73

IV CONTABILITATEA OPERAȚIUNILOR CU TITLURI 76
4.1. Titluri de tranzacție 76
4.2. Titluri de plasament 80
4.3. Titluri de investiții 83
Probleme rezolvate 85

V CONTABILITATEA ACTIVELOR (VALORILOR) IMOBILIZATE 90
5.1. Structura valorilor imobilizate 90
5.2. Contabilitatea valorilor imobilizate 91
5.3. Contabilitatea imobilizărilor în curs 97

Scanned with OKEN Scanner

5.4. Contabilitatea imobilizărilor necorporale 98
5.5. Contabilitatea imobilizărilor corporale 99
5.6. Contabilitatea operațiunilor de leasing şi locație simplă 100
Probleme rezolvate 104

VI CONTABILITATEA CAPITALURILOR PROPRII ŞI ASIMILATE 107
6.1.Capital social 107
6.2. Prime legate de capital 109
6.3. Rezerve 109
6.4. Datorii subordonate, subvenții 111
6.5. Provizioane asimilate capitalurilor 113
Probleme rezolvate 114

VII CONTABILITATEA OPERAȚIUNILOR ÎN DEVIZE 116
7.1 Operațiuni de schimb la vedere 118
7.2 Operațiuni de schimb la termen 126
7.3 Conturi curente în devize 136
7.4 Credite şi împrumuturi în devize 138

VIII OPERAȚIUNILE DIN AFARA BILANȚULUI 142
8.1 Angajamente de finanțare 144
8.2 Angajamente de garanție 145
8.3 Angajamente privind titlurile 146
8.4 Angajamente privind operațiunile în devize 147
Bibliografie 148

Scanned with OKEN Scanner

I ORGANIZAREA CONTABILITĂȚII ÎN SOCIETĂȚILE BANCARE

1.1 Sistemul bancar român

Activitatea bancară în țara noastră se desfăşoară potrivit Legii bancare nr. 58/1998 republicată şi Legii nr. 312/2004 privind statutul BNR. Conform acestor acte normative, sistemul bancar român este organizat pe două paliere:

- ≠ Banca Națională a României (BNR)
- ≠ Băncile comerciale

Banca Națională a României:

- Joacă un rol esențial în economie prin funcțiile ce le realizează, ca şi prin legăturile pe care le are cu celelalte bănci;
- Este implicată în emisiunea monetară, ca autoritate monetară a statului, în activitatea de creditare şi de dirijare a economiei, prin instrumentele politicii monetare, dar şi prin operațiuni valutare etc.

Funcțiile Băncii Naționale a României:

- Funcția de emisiune;
- Funcția de creditare;
- Funcția de centru valutar;
- Funcția de reglementare, supraveghere şi control;
- Funcția de bancă a statului.

Băncile comerciale:

- Au calitatea de intermediar principal în relația economii-investiții;
- Efectuează toate tipurile de operațiuni bancare, în principal constituirea de depozite şi utilizarea lor în scopul acordării de credite agenților economici.

În funcție de structura capitalului subscris, se pot clasifica astfel:

- Bănci cu capital integral sau majoritar de stat;
- Bănci cu capital privat, cooperatist sau mixt.

Din 1995 funcționează pe structura BNR case de compensație ce realizează decontările între băncile comerciale. După 1997 au fost înființate şi bănci populare cu regim de cooperative de credit.

1.2 Operațiunile BNR

Banca Națională a României desfăşoară următoarele tipuri principale de operațiuni:

1. **Emisiune monetară** – BNR este unica instituție autorizată să emită bancnote şi monede metalice, elaborând programul de emisiune monetară să asigure necesarul de numerar în strictă concordanță cu nevoile reale ale circulației băneşti.

Scanned with OKEN Scanner

2. **Operaţiuni cu bănci şi alte instituţii** (Cooperative de credit, Societăţi de valori mobiliare, Fonduri mutuale):

≠ ***rescontarea efectelor de comerţ prezentate de băncile comerciale*** – pentru aceasta BNR stabileşte taxa scontului şi condiţiile de scontare şi rescontare.

≠ ***acordarea de credite de refinanţare*** – cu scopul de a susţine financiar băncile comerciale şi alte instituţii financiare. BNR stabileşte rata de refinanţare (rata dobânzii aferentă creditelor de refinanţare.)

≠ ***stabileşte regimul rezervelor minime obligatorii*** prin care o societate bancară este obligată să le deţină în conturile speciale deschise la BNR.

≠ ***emite autorizările de funcţionare pentru băncile comerciale şi supervizează sistemul bancar în ansamblul său.***

3. **Operaţiuni cu trezoreria statului**

≠ ***BNR ţine evidenţa contului curent al trezoreriei statului,*** efectuând operaţiuni în numele acestuia;

≠ ***BNR se ocupă de emisiunea, vânzarea, răscumpărarea şi plata dobânzii*** în şi din contul trezoreriei statului pentru efectele emise sau garantate de stat;

≠ ***BNR poate participa la finanţarea deficitului bugetului de stat.***

4. **Operaţiuni cu aur şi valute**

≠ ***BNR stabileşte şi conduce politica valutară a statului*** şi elaborează reglementări privind operaţiunile cu valute;

≠ ***Elaborează strategiile privind balanţa de plăţi externă, balanţa creanţelor şi angajamentelor monetare externe;***

≠ ***Calculează şi publică cursul de schimb al aurului şi al principalelor valute, păstrează şi administrează rezervele internaţionale ale statului.***

5. **Operaţiuni privind controlul tranzacţiilor valutare din ţară**

BNR reglementează modalităţile de control a tuturor tranzacţiilor valutare efectuate pe teritoriul ţării. Valutele se pot tranzacţiona prin casele de schimb valutar din cadrul băncilor sau prin intermediul caselor de schimb valutar autonome, dar toate trebuie să aibă autorizarea BNR.

OPERAŢIUNILE ACTIVE reprezintă operaţiunile de plasare a resurselor BNR:

1. **Operaţiuni referitoare la aur şi creanţe externe** – achiziţionarea aurului monetar şi a valutelor efective;
2. **Creanţe asupra statului** – sumele pe care BNR le pune la dispoziţia statului pentru acoperirea cheltuielilor curente;
3. **Creanţe asupra economiei** – operaţiuni efectuate în favoarea băncilor comerciale. Lichidităţile ajunse la acestea sunt distribuite agenţilor economici şi populaţiei din sistemul bancar. BNR are relaţii directe numai cu clientela financiară – băncile comerciale, iar acestea au relaţii predominante cu agenţii economici şi populaţia – clientela nefinanciară.

Scanned with OKEN Scanner

Principalele operaţiuni generatoare de creanţe sunt:

≠ **Rescontarea efectelor de comerţ** – BNR cumpără de la băncile comerciale efecte de comerţ în schimbul cărora le acordă monedă efectivă.

≠ **Achiziţionarea de efecte publice** – modalitate de plasament a resurselor BNR prin intervenţia directă a acesteia pe piaţa financiară.

≠ **Acordarea de credite pe gaj de titluri** – avansurile în cont curent acordate de BNR băncilor comerciale, societăţilor publice sau private.

OPERAŢIUNILE PASIVE reprezintă sursele de proveniență a resurselor BNR:

1. **Bilete de bancă în circulaţie** – reprezintă masa monetară existentă în economie precum şi angajamentele asumate de BNR faţă de deţinătorii acestora.
2. **Angajamente externe** – corespund disponibilităţilor în cont ale agenţilor financiari externi şi ale băncilor comerciale din străinătate.
3. **Contul curent al trezoreriei publice** – se constituie în sursă BNR în cazul în care în contul trezoreriei există deja disponibilităţi, fiind şi purtător de dobândă.
4. **Conturile curente ale agenţilor financiari** – reprezentate de conturile curente ale băncilor deschise la BNR, în care trebuie să existe ca depozit la BNR cel puţin suma reprezentând rezerva minimă obligatorie. Aceste conturi nu sunt purtătoare de dobândă. BNR trebuie să verifice periodic dacă soldul conturilor privind rezervele minime obligatorii este creditor.
5. **Capitalul propriu** – reprezintă obligaţia BNR faţă de unicul său acţionar – statul, şi este foarte rar utilizat ca sursă de finanţare a operaţiunilor băncii. Alături de capitalul social există şi un fond de rezervă pe baza profiturilor anuale.

1.3 Operaţiunile băncilor comerciale

Băncile comerciale sunt persoane juridice autorizate să desfăşoare, în principal, activităţi de atragere de depozite şi de acordare de credite în nume şi cont propriu.

Băncile comerciale îndeplinesc următoarele funcţii:
1. Funcţia de mobilizare a activelor monetare disponibile în economie;
2. Funcţia de utilizare a resurselor prin distribuirea de credite;
3. Funcţia de decontare între titularii de cont.

Pentru realizarea acestor funcţii, băncile desfăşoară activităţi specifice, fie de mobilizare de resurse (operaţiuni pasive), fie de distribuire a acestora (operaţiuni active).

Scanned with OKEN Scanner

OPERAȚIUNILE PASIVE

1. Constituirea depozitelor

Depozitele bancare reprezintă o formă de existență a banilor de cont sau scripturali şi au un dublu caracter: obligații ale unor bănci față de depunători, iar pentru depunători – creanțe creditoare față de bancă. În funcție de durată, depozitele pot fi: la vedere şi la termen.

Depozitele la vedere caracterizate prin elasticitate, cuprind disponibilități în contul curent, titularul putând dispune în orice moment utilizarea lor pentru plățile în cont sau retrageri din cont.

Formele depozitelor la vedere:

- conturile curente, prin care se efectuează operațiunile de casierie ale titularului de cont (intrări de sume prin CEC-uri, viramente, ordine de plată dispuse de alte persoane în favoarea titularului de cont; plăți către creditorii săi prin CEC-uri, viramente, ordine de plată etc.);
- conturile de depozit care asigură fructificarea unei economii.

Depozitele la termen sunt disponibilități în cont de care titularul poate dispune numai după expirarea termenului de păstrare. Au la bază un contract de depozit în care sunt prevăzute suma, termenul, rata dobânzii, modul de acordare a dobânzii.

Dobânda poate fi sau nu capitalizată, în funcție de contractul încheiat. Dobânda capitalizată face obiectul unui nou cont de depozit la termen.

Noul depozit = valoarea inițială + dobânda acumulată.

Dobânda necapitalizată se virează într-un cont la vedere care însoțeşte contul de depunere la termen, fiind purtătoare de dobândă la vedere.

2. Rescontul şi operațiuni similare

Rescontul reprezintă o modalitate de procurare de resurse noi prin cedarea portofoliului de efecte comerciale (provenit din scontare) unei alte bănci (bănci de scont sau, de regulă, banca de emisiune). În schimbul rescontării, banca comercială achită către BNR rescontul + comisioanele BNR, rescontul calculându-se similar scontului, pe baza aceleiaşi taxe.

Similară este operațiunea de lombardare prin care băncile comerciale obțin credit pe termen scurt de la BNR, credit obținut în schimbul cedării portofoliului de efecte publice.

3. Constituirea capitalului propriu

Capitalul propriu este format din: capital inițial şi fondul pentru riscuri bancare generale.

Nivelul minim al capitalului inițial este stabilit de Banca Națională a României prin reglementări, fără a putea fi mai mic decât echivalentul în monedă națională a 5 milioane euro. Aportul la capitalul social poate fi adus numai în numerar. Acesta se varsă integral la înființarea băncii.

Scanned with OKEN Scanner

OPERAȚIUNILE ACTIVE

1. Acordarea de credite

Potrivit duratei împrumutului există: credite pe termen scurt, mediu şi lung, iar după modul de rambursare al împrumutului deosebim: credite rambursabile în rate constante, credite rambursabile prin anuități constante şi credite rambursabile integral la scadență.

Creditele acordate unui singur debitor se vor calcula în funcție de nivelul fondurilor proprii fără ca acesta să fie mai mic decât minimumul capitalului inițial. Dacă limita stabilită astfel este depăşită, băncile comerciale au obligația de a comunica BNR titularii împrumuturilor respective, precum şi creditele acordate acestora, împreună cu garanțiile solicitate.

Există forme specifice ale creditelor acordate de către bănci: creditul pe gaj de mărfuri ce se acordă proprietarilor de bunuri aflate în depozite sau în curs de transport şi creditul pe gaj de efecte publice care se acordă deținătorilor de efecte atunci când aceştia au nevoie de lichidități, dar nu vor să renunțe la veniturile ce le produc aceste efecte.

2. Avansuri în contul curent

Se referă la creditele pe termen scurt care se pun la dispoziția titularilor de conturi pe baza unei linii de credit convenite şi confirmate de către părți (linii de credit în descoperire de cont – overdraft). Acestea se acordă în baza bugetului de trezorerie prezentat de către o societate comercială. Se acordă de regulă până la data la care societatea comercială respectivă va încasa o sumă care să evită descoperirea de cont.

3. Operațiuni cambiale:

- ***Scontarea*** reprezintă forma de creditare pe termen scurt în baza cedării efectelor de comerț băncii comerciale la care posesorul are deschis contul. În schimbul efectelor comerciale, băncile acordă credite de scont şi percep un scont + comision, în funcție de valoarea tranzacției
- ***Împrumutul pe gaj de efecte de comerț*** se acordă când banca comercială apreciază pozitiv solvabilitatea beneficiarului efectului de comerț, dar are rezerve cu privire la capacitatea de plată a celorlalți semnatari ai efectului.
- ***Pensiunea*** se utilizează în relațiile băncii cu firme mari sau în relațiile cu alte bănci. Presupune preluarea în gestiune a efectelor de comerț de către o bancă, cu condiția răscumpărării lor la scadență de către posesorii inițiali.
- ***Achiziția de efecte publice*** reprezintă plasarea fondurilor băncii prin cumpărarea de efecte publice în scopul revânzării profitabile a acestora.

Potrivit Legii nr. 58/1998 republicată băncile comerciale mai pot efectua în nume propriu sau în numele clienților următoarele operațiuni: operațiuni valutare; operațiuni cu metale prețioase; subscriere, păstrare, comerț cu titluri; operațiuni de consultanță bancară, operațiuni de garanții; mandatări.

Scanned with OKEN Scanner

Băncile comerciale nu pot efectua:

a) Angajări în tranzacții cu bunuri mobile/imobile;
b) Gajarea lor în contul datoriei băncii;
c) Acordarea de împrumuturi sau furnizarea altor servicii clienților condiționate de vânzarea sau cumpărarea acțiunilor proprii;
d) Acordarea de credite garantate cu acțiunile emise de bancă
e) Primirea de depozite de titluri sau de alte valori când banca se află în încetare de plăți;
f) Acordarea de credite condiționată de acceptarea de către client de alte servicii care nu au legătură cu operațiunea de creditare respectivă.

Contabilitatea bancară se referă atât la contabilitatea BNR, cât şi la cea a societăților comerciale bancare. Asemănările celor două tipuri de bănci:

- operează cu semne monetare, efectuând operațiuni de finanțare, creditare şi decontare privind propria clientelă şi alte servicii cu specific bancar. Clientela BNR o formează societățile bancare cu specificul lor, asupra cărora se efectuează operațiuni de control şi supraveghere, BNR efectuând şi operațiuni de emisiune monetară şi de retragere a monetarului din circulație precum şi alte operațiuni specifice unei bănci centrale. Clientela societăților comerciale bancare este constituită din agenți economici, alte persoane juridice precum şi persoane fizice;
- organizarea contabilității are la bază criteriul descentralizări atât la BNR cât şi la băncile comerciale.

Organizarea contabilității bancare se circumscrie prevederilor Legii contabilității nr.82/1991 republicată şi ordinului nr. 1418/334/1 august 1997 emis de Ministerul Finanțelor şi BNR privind aprobarea planului de conturi pentru societățile bancare şi a normelor metodologice de utilizare a acestuia. Particularitățile contabilității bancare determinate de activitatea lor specifică, sunt următoarele:

1 – descentralizarea funcției contabile – semnifică înregistrarea în contabilitate a fiecărei operațiuni bancare la locul producerii ei. Prelucrarea informației contabile se realizează prin centralizarea (informației contabile) în cadrul compartimentului de contabilitate al băncii;

2 – gradul înalt de informatizare a contabilității;

3 – valorificarea informației contabile concretizată în obținerea de informații necesare organelor fiscale şi de supraveghere bancară.

Scanned with OKEN Scanner

1.4 *Principiile contabile*

Într-un mediu economic intern şi internaţional marcat de multe transformări, România a trebuit să-şi adapteze structurile economico-sociale în concordanţă cu mecanismul şi legile de funcţionare ale economiei de piaţă.

Gestionarea patrimoniului reprezintă o problemă complexă care necesită apropierea legislaţiei financiar-contabile româneşti de cea existentă pe plan internaţional.

În prezent legislaţia contabilă românească, care are un pronunţat caracter fiscal, se pretează perioadei de tranziţie la economia de piaţă.

Contabilitatea bancară este organizată şi condusă în conformitate cu principiile contabile general acceptate – GAAP, corespunzând standardelor internaţionale, în aplicarea cărora se manifestă anumite particularităţi determinate de specificul activităţii bancare.

1. Principiul continuităţii activităţii semnifică desfăşurarea continuă a activităţii băncii, excluzând o reducere semnificativă a activităţii sau intrarea în stare de lichidare.
2. Principiul cuantificării monetare cere exprimarea operaţiunilor înregistrate în contabilitate într-o formă monetară, utilizând ca monedă de bază leul – moneda naţională.
3. Principiul costului istoric constă în exprimarea activelor şi pasivelor bilanţiere la valoarea de intrare stabilită în momentul tranzacţiei. Sunt admise însă în contabilitatea bancară reevaluări periodice a unor operaţiuni în funcţie de preţul pieţei.
4. Principiul prudenţei cere evitarea transferurilor în viitor a incertitudinilor din prezent. Conform acestui principiu se contabilizează minusurile posibile de valoare aferente veniturilor şi activelor sau plusurile posibile de valoare aferente cheltuielilor şi pasivelor. Nu se înregistrează în contabilitate plusurile posibile de valoare aferente activelor şi veniturilor, sau minusurile de valoare aferente pasivelor şi cheltuielilor.

   În contabilitatea bancară se ignoră acest principiu în cazul operaţiunilor de piaţă, prin evaluarea titlurilor de tranzacţie, a devizelor şi a instrumentelor financiare la termen, la preţul pieţei.
5. Principiul permanenţei metodelor cere menţinerea aceloraşi norme şi reguli de evaluare şi contabilizare în scopul asigurării comparabilităţii în timp a informaţiilor contabile.
6. Principiul independenţei exerciţiilor presupune decuparea activităţii băncii în perioade – 12 luni, numite exerciţii, asigurând delimitarea în timp a veniturilor şi cheltuielilor băncii, cu imputarea lor rezultatului exerciţiului la care se referă.
7. Principiul intangibilităţii bilanţului cere ca bilanţul de deschidere al unui exerciţiu să corespundă cu bilanţul de închidere al exerciţiului precedent.
8. Principiul necompensării cere evaluarea şi înregistrarea separată a elementelor de activ şi de pasiv, a cheltuielilor şi veniturilor, nefiind

Scanned with OKEN Scanner

admise compensări între posturile de activ şi de pasiv ale bilanțului, sau între veniturile şi cheltuielile din contul de rezultate.

Operațiuni specifice ale băncii (operațiuni cu titluri de tranzacție, cu instrumente financiare la termen, swap-uri de dobânzi) constituie excepții de la acest principiu.

9. Principiul importanței semnificative cere prezentarea informațiilor de importanță semnificativă (majoră) în situațiile financiare comunicate terților.
10. Principiul supremației realității asupra aparenței pune pe primul plan aspectul economic față de cel juridic.
11. Principiul regularității, sincerității şi imaginii fidele urmăreşte furnizarea de informații clare, precise, complete asupra patrimoniului, situației financiare, rezultatului, operațiunilor şi riscurilor asumate.

1.5 Evaluarea patrimoniului

În conformitate cu principiile contabile general acceptate, evaluarea elementelor de patrimoniu se realizează pe baza regulilor generale, completate cu reguli specifice derivând din particularitățile activității bancare.

Reguli generale

a) Evaluarea la intrarea în patrimoniu

Valoarea de intrare (valoarea contabilă) se stabileşte în momentul intrării în patrimoniu, astfel:

- valoarea de achiziție – cost de achiziție pentru bunurile procurate cu titlu oneros;
- valoarea de utilitate stabilită în funcție de prețul pieței, utilitatea, starea şi amplasarea bunurilor reprezentând aport la capitalul social sau obținute cu titlu gratuit;
- costurile de producție pentru bunurile produse de bancă.

Costul de achiziție este compus din prețul de cumpărare, cheltuieli de transport-aprovizionare şi alte cheltuieli accesorii necesare.

Costul de producție cuprinde: costul de achiziție al materiilor prime şi materialelor consumabile, alte cheltuieli directe de producție şi cota de cheltuieli indirecte stabilită rațional.

Creanțele şi datoriile sunt evaluate la valoarea lor nominală.

b) Evaluarea la ieşirea din patrimoniu sau la darea în consum.

Bunurile sunt evaluate la valoarea contabilă de intrare.

c) Evaluarea la inventariere

Valoarea de inventar se determină în funcție de utilitatea bunului şi de prețul pieței.

Creanțele şi datoriile se evaluează la valoarea probabilă de încasat sau de plată.

d) Evaluarea la închiderea exercițiului

Valoarea de bilanț se stabileşte prin compararea valorii contabile cu valoarea de inventar. În cazul diferențelor se procedează astfel:

Scanned with OKEN Scanner

- pentru elementele de activ, diferențele constatate în plus nu se înregistrează în contabilitate, menținându-se valoarea contabilă (de intrare). Diferențele constatate în minus la imobilizări se contabilizează ca amortizări (în cazul deprecierilor ireversibile) sau ca provizioane (în cazul deprecierilor reversibile). Pentru celelalte elemente de activ se constituie provizioane. Valoarea elementelor de activ se menține la valoarea de intrare;
- pentru elementele de pasiv, diferențele constatate în minus nu se contabilizează.. Diferențele constatate în plus se contabilizează prin constituirea de provizioane. Elementele de pasiv se mențin la valoarea contabilă (de intrare).

Reguli specifice

- La sfârşitul exercițiului, operațiunile calificate de acoperire sunt evaluate la cursul utilizat pentru evaluarea elementelor acoperite. Cursul utilizat este cursul la vedere sau cursul la termen, în funcție de natura operațiunilor acoperite;
- Operațiunile în devize se înregistrează în conturi deschise pe fiecare deviză, iar soldul acestora se evaluează la valoarea de piață;
- Cesiunile temporare de active sunt considerate operațiuni de trezorerie cu menținerea în activ a elementelor cedate. Elementele cedate cu posibilitate de răscumpărare se înregistrează în conturile din afara bilanțului;
- Titlurile de tranzacție se evaluează la valoarea lor de piață;
- Primele sau decontările aferente titlurilor de investiții se repartizează asupra conturilor de venituri sau cheltuieli, după caz, pe durata de viață reziduală a titlurilor. În cazul scăderii valorii titlurilor de investiții, ca urmare a deprecierii valorilor lor, nu se constituie provizioane;
- În cadrul operațiunilor consorțiale de finanțare, fiecare bancă asociată în consorțiu înregistrează numai cota-parte fixată prealabil;
- Activele gajate sau date în garanție, exceptând numerarul, sunt înscrise în bilanț, iar activele primite în gaj sau în garanție, exceptând numerarul, nu apar în bilanț;
- Angajamentele date în contul terților se înregistrează în conturi în afara bilanțului, în cadrul angajamentelor de garanție, iar cele date în cont propriu apar numai în conturile de evidență în afara bilanțului.

1.6 Documentele contabile de sinteză

Situațiile financiar – contabile întocmite de bănci pot fi împărțite în două categorii funcție de periodicitatea întocmirii lor şi modului de prezentare:

1. Bilanțul contabil
2. Situația patrimoniului şi Contul de profit şi pierdere

Bilanțul contabil se întocmeşte anual pentru data de 31 decembrie, iar Situația patrimoniului şi Contul de profit şi pierdere se întocmesc trimestrial.

Scanned with OKEN Scanner

Documentele contabile de sinteză elaborate conform doctrinei conturilor bancare a Comunității Economice Europene (Directiva a IV-a privind forma şi conținutul conturilor anuale şi Directiva a VII-a privind conturile consolidate) sunt următoarele:

Bilanțul contabil
Contul de rezultate
Situația elementelor din afara bilanțului
Anexa la bilanț

Structura bilanțului contabil al băncilor comerciale este asemănătoare bilanțului contabil al agenților economici. BNR elaborează bilanțul agregat al băncilor comerciale care se obține prin operațiunea de consolidare a tuturor băncilor comerciale cuprinzând situația patrimonială a tuturor băncilor comerciale din România.

Schematic bilanțul contabil poate fi astfel:

Clasa 9 Conturi în afara bilanțului

BILANȚ

ACTIV	PASIV
Active (valori) imobilizate – cls. 4	Capitaluri proprii – cls.5
Active operaționale – cls.1,2,3 (selectiv)	Pasive operaționale - cls.1,2,3 (selectiv)
Alte active – cls. 3 (selectiv)	Alte pasive – cls. 3 (selectiv)

CONTUL DE PROFIT ŞI PIERDERE

CHELTUIELI	VENITURI

Bilanțul contabil şi contul de profit şi pierdere se prezintă sub formă de documente standardizate.

Bilanțul centralizează soldurile conturilor, grupându-le în Activ, Pasiv şi conturi în afara bilanțului. Centralizarea informațiilor din conturi se face în funcție de partenerul de afaceri şi de conținutul conturilor.

Activul bilanțier centralizează soldurile debitoare ale conturilor de activ sau bifuncționale.

Elementele de activ sunt prezentate la valoarea actualizată, adică sunt corectate (prin scădere) cu valoarea amortizărilor şi provizioanelor.

Activul bilanțier are următoarele poziții:

1. Casă, bănci centrale, cuprinde:
   - Numerar şi cec-uri de călătorie
   - Disponibilități băneşti în contul curent la BNR şi la sucursalele din străinătate

Scanned with OKEN Scanner

2. Efecte publice şi valori asimilate, cuprinde certificate de trezorerie şi alte titluri de creanţă asupra organismelor publice emise în România sau în străinătate.

3. Creanţe privind băncile, cuprinde ansamblul creanţelor, inclusiv creanţe subordonate (conturi curente – Nostro, depozite, credite etc.) asupra băncilor (cu excepţia titlurilor).

4. Creanţe privind clientela, cuprinde ansamblul creanţelor (creditelor) inclusiv creanţele (creditele) subordonate deţinute asupra agenţilor economici nebancari, cu excepţia titlurilor.

5. Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix, cuprinde obligaţiunile şi alte venituri cu titlu fix din categoria titlurilor de investiţii, titlurilor de plasament şi titlurilor de tranzacţii.

6. Acţiuni şi alte titluri cu venit variabil, cuprinde acţiunile şi alte titluri cu venit variabil de natura titlurilor de tranzacţii şi titlurilor de plasament.

7. Participaţii şi titluri ale activităţii de portofoliu, cuprinde acţiuni şi alte venituri cu titlu variabil de natura titlurilor de participare şi titlurilor activităţii de portofoliu.

8. Părţi în societăţi comerciale legate

9. Leasing şi locaţie cu opţiune de cumpărare

10. Locaţie simplă, cuprinde bunurile mobiliare şi imobiliare date cu chirie.

11. Imobilizări necorporale

12. Imobilizări corporale, inclusiv cele în curs utilizate în activitatea de exploatare a băncii şi în afara activităţii de exploatare.

13. Capital social subscris şi nevărsat cuprinde soldul contului "Acţionari şi asociaţi"

14. Acţiuni proprii

15. Alte active: decontările interbancare, debitorii, stocurile şi alte active care nu figurează în celelalte poziţii de activ

16. Conturi de regularizare: cheltuieli de repartizat, cheltuieli anticipate şi venituri de primit (contrapartida conturilor de venituri pentru operaţiunile în afara bilanţului)

17. TOTAL ACTIV

Pasivul bilanţier centralizează soldurile creditoare ale conturilor de pasiv sau bifuncţionale (cu excepţia conturilor de amortizări şi provizioane care trec pe activ cu semnul minus).

1. Bănci centrale, cuprinde datorii faţă de BNR şi/sau din ţările unde banca are sucursale.

2. Datorii privind băncile: datorii faţă de celelalte bănci comerciale cu excepţia datoriilor subordonate şi a titlurilor.

3. Datorii privind clientela: datorii faţă de clientela nebancară (depozite atrase, conturi curente) cu excepţia datoriilor şi a titlurilor.

4. Datorii constituite prin titluri: datorii constituite prin titluri cesionabile, emise de bancă în România şi în străinătate.

5. Alte pasive: datorii pe elemente primite în pensiune şi date la rândul lor în pensiune, sau vândute ferm, decontări interbancare, creditori şi alte datorii în legătură cu terţii.

Scanned with OKEN Scanner

6. Conturi de regularizare: venituri înregistrate în avans şi cheltuieli de plătit (contrapartida conturilor de cheltuieli pentru operaţiuni în afara bilanţului).

Următoarele poziţii reiau conturi sau grupe din clasa 5 "Capitaluri proprii, asimilate şi provizioane":

7. Capital social subscris
8. Prime legate de capital
9. Rezerve legale
10. Rezerve statutare
11. Rezerva generală pentru riscul de credit
12. Diferenţe din reevaluare
13. Alte rezerve
14. Fonduri
15. Datorii subordonate
16. Subvenţii şi fonduri publice alocate
17. Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli
18. Provizioane reglementate
19. Rezultat reportat
20. Profit sau pierdere
21. Repartizarea profitului
22. TOTAL PASIV

Conturile în afara bilanţului, ca şi componentă a bilanţului, sunt grupate într-un tablou pe verticală în:

Angajamente date (soldurile debitoare ale conturilor în afara bilanţului asimilate conturilor de activ) şi angajamente primite (soldurile creditoare ale conturilor în afara bilanţului asimilate conturilor de pasiv).

Deoarece nu toate conturile în afara bilanţului se regăsesc în acest tablou, Totalul angajamentelor date nu are valoare egală cu Angajamente primite.

Angajamente date:

- angajamente de finanţare → în favoarea băncilor; în favoarea clientelei
- angajamente de garanţie → în favoarea băncilor; în favoarea clientelei
- angajamente privind titlurile

Angajamente primite:

- angajamente de finanţare → de la alte bănci; de la → clientela financiară; administraţia publică

Scanned with OKEN Scanner

- angajamente de garanție → de la bănci / de la clientelă
- angajamente privind titlurile

Consolidarea bilanțului se face în etape:

I Centralizarea bilanțurilor

II Construirea bilanțului agregat al sistemului bancar → bănci comerciale / bilanțul propriu BNR

CONTUL DE PROFIT ŞI PIERDERE

Prezintă veniturile şi cheltuielile din anul pentru care se întocmeşte bilanțul contabil, grupate astfel:

1. VENITURI ŞI CHELTUIELI DIN EXPLOATARE (curente):
   - venituri din dobânzi şi asimilate (cu plus)
   - cheltuieli cu dobânzi şi asimilate (cu minus)
   - venituri din operațiuni de leasing şi locație cu opțiune de cumpărare (cu plus)
   - cheltuieli din operațiuni de leasing şi locație cu opțiune de cumpărare (cu minus)

   Diferența dintre veniturile şi cheltuielile de exploatare (curente)
   = REZULTAT CURENT

2. VENITURI ŞI CHELTUIELI EXCEPȚIONALE:
   - venituri excepționale (cu plus)
   - cheltuieli excepționale (cu minus)

   Diferența dintre veniturile şi cheltuielile excepționale
   = REZULTATUL EXCEPTIONAL

3. IMPOZITUL PE PROFIT

   Rezultatul curent + Rezultatul excepțional − Impozit pe profit
   = REZULTATUL NET AL EXERCIȚIULUI

ANEXA: cuprinde informații de importanță semnificativă pe baza cărora se poate face o apreciere justă a patrimoniului, a situației financiare, a riscurilor asumate de bancă.

RAPORTUL DE GESTIUNE se întocmeşte de administrația băncii privind activitățile şi rezultatele băncii pe perioada anului pentru care se întocmeşte bilanțul.

Trimestrial se întocmesc situațiile financiare: SITUAȚIA PATRIMONIULUI şi CONTUL DE PROFIT ŞI PIERDERE.

Servesc controlului şi supravegherii din partea BNR şi Direcției Generale a Finanțelor Publice şi Controlului Financiar De Stat. Nu sunt făcute publice.

Scanned with OKEN Scanner

SITUAȚIA PATRIMONIULUI centralizează soldurile conturilor, grupându-le în:
- -Activ,
- -Pasiv,
- -Conturi în afara bilanțului

ACTIVUL cuprinde soldurile debitoare ale conturilor de activ şi bifuncționale

1. Operațiuni de trezorerie şi operațiuni interbancare
2. Operațiuni cu clientela
3. Operațiuni cu titluri şi operațiuni diverse
4. Valori imobilizate
5. Acționari sau asociați

PASIVUL cuprinde soldurile creditoare ale conturilor de activ şi bifuncționale

1. Operațiuni de trezorerie şi operațiuni interbancare
2. Operațiuni cu clientela
3. Operațiuni cu titluri şi operațiuni diverse
4. Capitaluri proprii, asimilate şi provizioane

TOTAL ACTIV = TOTAL PASIV

Tabloul referitor la conturi în afara bilanțului prezintă toate aceste conturi grupate astfel:

1. Angajamente de finanțare
2. Angajamente de garanție
3. Angajamente privind titlurile
4. Operațiuni în devize
5. Angajamente diverse
6. Angajamente îndoielnice
7. Conturi de evidență

Situația patrimoniului

Pentru Activ

ACTIV Denumirea elementului	Amortizări şi Provizioane	Sume nete				TOTAL
		LEI		DEVIZE		
		Rezident	Nerezident	Rezident	Nerezident	

Pentru Pasiv şi conturi în afara bilanțului

PASIV sau Conturi în afara bilanțului Denumirea elementului	Amortizări şi Provizioane	Sume nete				TOTAL
		LEI		DEVIZE		
		Rezident	Nerezident	Rezident	Nerezident	

Scanned with OKEN Scanner

1.7 *Planul de conturi*

Planul de conturi şi normele metodologice de utilizare a conturilor reprezintă instrumente de organizare a contabilităţii, prin care se asigură normarea unitară a acesteia.

Pentru segmentul bancar al organismului economic naţional este elaborat un plan unic pentru toate băncile în concordanţă cu reglementările în vigoare, ţinând cont de cadrul general al planului de conturi pe economie şi de specificitatea activităţii bancare. Cele opt clase de conturi simbolizate cu o cifră sunt:

Clasa 1: Operaţiuni de trezorerie şi operaţiuni interbancare
Clasa 2: Operaţiuni cu clientela
Clasa 3: Operaţiuni cu titluri şi operaţiuni diverse
Clasa 4: Valori imobilizate
Clasa 5: Capitaluri proprii, asimilate şi provizioane
Clasa 6: Cheltuieli
Clasa 7: Venituri
Clasa 9: Operaţiuni în afara bilanţului

Acest plan de conturi poate fi completat de către bănci fie prin aprofundarea lui, prin deschiderea de conturi analitice, fie prin constituirea de alte clase, care să reflecte operaţiuni din contabilitatea de gestiune.

În componenţa fiecărei clase intră grupe de conturi (maxim 9) simbolizate cu 2 cifre, iar în fiecare grupă sunt incluse conturi sintetice: de gradul I, simbolizate cu 3 cifre, de gradul II, simbolizate cu 4 cifre, de gradul III simbolizate cu 5 cifre.

Băncile trebuie să utilizeze contul sintetic de ultimul grad existent în planul de conturi, deoarece precedentul cont sintetic nu mai are o funcţie contabilă concretă, având mai mult un rol centralizator al conturilor cu grad mai mare.

Dezvoltarea în analitic a conturilor sintetice prevăzute în planul de conturi este de competenţa fiecărei bănci.

Conturile sunt ordonate în funcţie de lichiditatea activelor şi exigibilitatea pasivelor.

Conturile de venituri şi cheltuieli sunt clasificate în raport cu natura acestora, existând o relaţie de simetrie între cele două clase (de exemplu grupele de conturi 60 – 65 reflectă cheltuielile activităţii de exploatare bancară, iar grupele 70 – 74 se referă la veniturile din activitatea de exploatare bancară).

Spre deosebire de contabilitatea financiară, conturile din afara bilanţului funcţionează în partidă dublă cu ajutorul contului 999 „Contrapartida". Excepţie fac conturile din grupa 93 „Operaţiuni în devize" care intră în corespondenţă unele cu altele.

Pentru operaţiunile aferente contabilităţii de gestiune, se deschid conturi în cadrul unei clase distincte – clasa 0.

Clasa 8 cuprinde conturi utilizate pentru operaţiunile de mandat în contul trezoreriei statului, potrivit instrucţiunilor Ministerului Finanţelor.

Clasa 0 şi clasa 8 nu se includ în balanţele de verificare ale conturilor de bilanţ şi în afara bilanţului.

Scanned with OKEN Scanner

Contul la bancă al unei persoane fizice/juridice se identifică cu ajutorul codului IBAN constituit dintr-un şir de 24 caractere alfanumerice. Pornind de la stânga la dreapta acestea au următoarea semnificaţie:

Numărul caracterelor	Tipul caracterelor	Semnificaţia
2	Alfabetice	Codul de ţară al României (respectiv RO)
2	Numerice	Caractere de verificare a codului IBAN
4	Alfabetice	Caractere care identifică în mod unic instituţia, respectiv primele 4 caractere ale codului BIC atribuit instituţiei (acronim pentru *Bank Identifier Code*)
16	Alfanumerice	Caractere care identifică în mod unic unitatea teritorială a instituţiei şi contul clientului de la respectiva unitate teritorială.

II CONTABILITATEA DECONTĂRILOR INTRA-BANCARE ŞI INTERBANCARE

Relaţiile dintre bănci se împart în relaţii intrabancare şi relaţii interbancare.

Relaţiile intrabancare au la bază operaţiuni desfăşurate între unităţi din structura aceleiaşi bănci. Aceste relaţii se realizează în plan vertical – între filiale, sucursale şi centrală, sau în plan orizontal între subunităţi diferite. Operaţiunile intrabancare se numesc şi operaţiuni între sedii (OIS).

Relaţiile interbancare sunt relaţii între bănci diferite, apar sub următoarele forme:

- relaţii dintre bănci şi banca centrală, derulate prin intermediul conturilor curente deschise de bănci la banca centrală;
- relaţii interne, dezvoltate între băncile din acelaşi sistem bancar, prin intermediul conturilor de corespondent sau prin intermediul sistemului de compensare interbancară;
- relaţii externe dintre bănci care aparţin unor sisteme bancare diferite; sunt relaţii de corespondent sau de parteneriat cu bănci străine.

Relaţiile pe piaţa interbancară generează creanţe şi datorii rezolvate prin decontări bancare. Decontările au la bază fie acceptarea plăţii, fie punerea la dispoziţie anticipat de sume în vederea efectuării plăţilor.

2.1. Contabilitatea decontărilor intrabancare

Decontările intrabancare numite şi operaţiuni între sedii sau operaţiuni în cadrul reţelei, se desfăşoară fie în numele clienţilor, fie în nume propriu. În cazul operaţiunilor în numele clienţilor, sunt utilizate ca instrumente de decontare *ordinul de plată* şi *cecul*.

Scanned with OKEN Scanner

Ordinul de plată – dispoziție necondiționată pe care emitentul o transmite băncii sale, de a pune la dispoziția unei terțe persoane, „beneficiar", o anumită sumă de bani la o anumită dată.

CIRCUITUL ORDINULUI DE PLATĂ

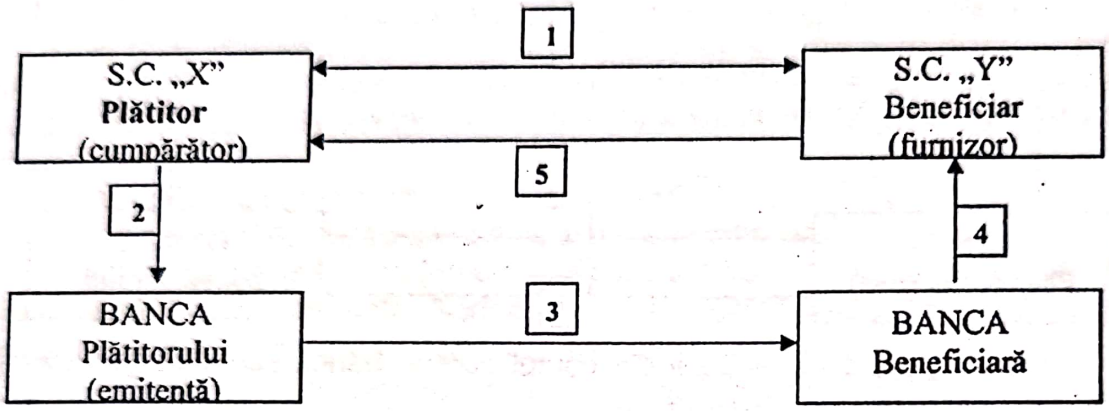

1 – Între cele două societăți există o relație comercială.
2 – Societatea „X" emite un ordin de plată către banca sa care în momentul primirii ordinului debitează contul curent al clientului emitent.
3 – Banca plătitorului inițiază operațiunea de plată către banca beneficiarului, care creditează contul curent al clientului „Y".
4 – Clientul „Y" este înștiințat de încasarea sumei, prin extras de cont.
5 – Se stinge creanța beneficiarului „Y" față de plătitor „X".

Cecul – instrument de plată care pune în legătură 3 persoane:
Trăgătorul – cel care emite cecul. Are poziție de plătitor față de o terță societate comercială cu care are o relație comercială.
Trasul – execută ordinul de plată. Este banca plătitorului, trăgătorului.
Beneficiarul – posesorul de drept al filei de cec şi cel care intră în posesia sumei prin prezentarea spre achitare a cecului remis de către emitent.

Carnetul de cec se eliberează de către bănci clienților:
- care au disponibil în conturile curente;
- care contractează cu banca o linie de credit în acest scop.

Scanned with OKEN Scanner

CIRCUITUL CECULUI

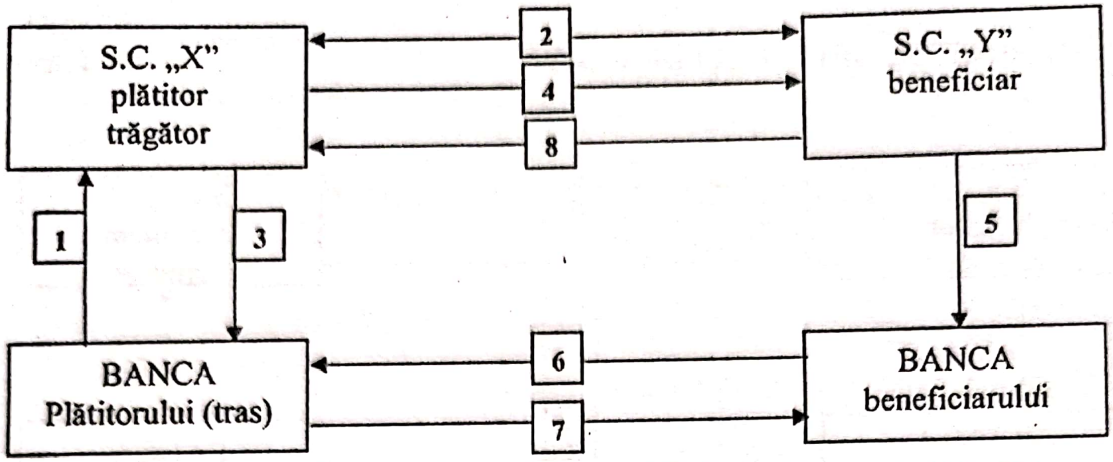

1 – În baza disponibilului din contul curent, banca societății „X" acordă acesteia un carnet de cecuri.
2 – Între cele două societăți comerciale există o relație comercială.
3 – Societatea comercială „X" trage asupra băncii sale o filă de cec reprezentând contravaloarea prestației efectuată de beneficiar.
4 – Trăgătorul remite fila de cec beneficiarului său.
5 – Beneficiarul prezintă fila de cec spre achitare băncii sale.
6 – Banca beneficiarului dă ordin băncii plătitorului ca în baza disponibilului în contul curent al societății „X" să-i achite fila de cec.
7 – Trasul achită fila de cec băncii beneficiarului.
8 – Se stinge creanța beneficiarului față de plătitor.

Decontările intrabancare sunt reglementate de norme specifice emise de BNR:

I. Identificarea unităților bancare implicate şi a poziției lor în decontare;
II. Determinarea naturii operațiunii şi întocmirea documentelor interne corespunzătoare;
III. Alegerea unui sistem de utilizare a decontărilor intrabancare;
IV. Rezolvarea contabilă.

I. Conform normelor BNR, unitățile bancare antrenate în decontările între sedii sunt denumite convențional:
Sedii A – unități bancare ce au inițiativa decontării
Sedii B – unități bancare ce finalizează şi confirmă decontarea

Deci sediile A se află pe poziția de:
- ***plătitor*** atunci când inițiază o operațiune de plată în nume propriu sau în numele clientului;
- ***beneficiar*** atunci când inițiază o operațiune de încasare în nume propriu sau în numele clientului.

Sediile B sunt pe poziție de:
- ***beneficiar*** atunci când confirmă şi finalizează o operațiune de plată;
- ***plătitor*** atunci când confirmă o operațiune de încasare.

Scanned with OKEN Scanner

II. Determinarea naturii operațiunii și întocmirea documentelor interne

Decontarea între sedii generează de regulă *încasări* sau *plăți.*

Determinarea felului operațiunii se face la sediul **A** și se păstrează pe toată durata derulării decontării (este plată și la cel ce confirmă și încasează).

Operațiunea de *plată* se desfășoară de regulă pe baza O.P.

Operațiunea de *încasare* se desfășoară de regulă pe bază de CEC.

În baza documentelor emise în nume propriu sau primite de la clienți banca întocmește un document intern care trebuie trimis unității bancare aflate pe poziția de sediu **B** însoțit de copiile documentelor care au stat la baza întocmirii sale.

Documentul intern ⟶ „aviz între sedii"

Funcție de felul tranzacției pe care o consemnează:

- aviz de creditare: se întocmește pentru o operațiune de plată deci care are la bază un ordin de plată. Sediul **A** care a întocmit avizul de creditare este unitatea bancară plătitoare sau unitatea bancară a clientului plătitor.

Din punct de vedere contabil, avizul de creditare presupune *creditarea contului* 341 care ține evidența decontărilor intrabancare.

- aviz de debitare: se întocmește de sediul A pentru o operațiune de încasare (are la bază cec). În acest caz sediul A este unitatea bancară beneficiară, sau unitatea bancară a clientului beneficiar.

Din punct de vedere contabil, avizul de debitare presupune la sediul **A** *debitarea contului* 341 care ține evidența decontărilor intrabancare.

III. Alegerea unui sistem de verificare a decontărilor intrabancare

Decontările între sedii se verifică periodic pentru că, datorită circulației în teritoriu a documentelor, erorile sunt foarte frecvente.

Modalități de verificare a decontărilor între sedii:

- ***Descentralizat***: presupune verificarea prin telefon efectuată între persoanele care au înregistrat în unitățile bancare implicate în decontare documentele în cauză. Verificarea începe de la sediul B (destinatar).

Avantaj: rapiditatea.

Dezavantaj: depistarea greoaie a erorilor datorită efectuării verificărilor chiar de către persoanele care au făcut înregistrările.

- ***Centralizat***: presupune intervenția în verificare a unui al treilea sediu pe poziție de controlor: sucursala de județ sau centrala bancară. Verificarea începe tot la sediul B.

Dezavantaj: prelungirea timpului de decontare, întrucât avizele de creditare și cele debitoare se transmit mai întâi sediului controlor și ulterior sediului B.

Practic:

- sediul A emite ordinele între sedii direct la controlor,
- controlorul le centralizează într-o *situație* și le transmite ulterior sediului B,
- la primire sediul B le înregistrează în fișe de cont „cartoteca".

Verificarea se face între sediul B și controlor pe baza datelor înscrise în cartotecă și situațiile centralizatoare. Sistem rar utilizat.

Scanned with OKEN Scanner

- ***Mixt***: combină avantajele celor două sisteme.

Sediul A întocmeşte avizul între sedii în două exemplare:
- originalul îl transmite sediului B;
- copia o transmite controlorului sucursalei județene, sau centralei.

Pe baza originalelor primite, sediul B înregistrează în cartotecă (evidența proprie) dezvoltat pe fişe analitice pentru fiecare sediu A inițiator.

Sediul controlor întocmeşte pe baza copiilor avizelor situații de verificare pe care le transmite periodic sediului B.

Situația centralizatoare cuprinde:
- sediul A emitent;
- tipul avizului între sedii;
- documentul care stă la baza ordinului;
- valoarea;
- sediul B destinatar.

Sediile controloare întocmesc atâtea situații câte sedii există.

Verificările au loc la sediul B:

Confruntarea (punctare) → cartotecii
Confruntarea (punctare) → situația de verificare a sediului controlor

Din punctare pot rezulta trei cazuri:

- Valoarea înscrisă în cartotecă egală cu valoarea din situația de verificare. În acest caz, în contabilitățile sediilor A şi B nu se efectuează înregistrări contabile de regularizare.

- Valoarea din cartotecă mai mare decât valoarea din situația de verificare, datorită decalajului transmiterii de către sediul A a ordinelor între sedii. Potrivit principiului prudenței nu se contabilizează la sediul B plusul față de situația de verificare. de regulă plusul este cuprins într-o situație de verificare ulterioară primeia.

Din punct de vedere contabil aceasta presupune ca la sediile implicate (A şi B) nu se fac înregistrări contabile decât în măsura în care la prima s-a înregistrat doar valoarea cuprinsă în situația de verificare.

- Valoarea din cartotecă mai mică decât valoarea din situația de verificare. Apare un minus care conform principiului prudenței se contabilizează cu ajutorul contului de decontări intrabancare, având grijă ca diferența în minus constatată la control să respecte natura operațiunii inițiale.

Indiferent de cele trei cazuri ce pot apare în urma verificării, scopul contabil este acela de a balansa contul 341 „Decontări intrabancare" prin confruntarea soldurilor conturilor lui analitice.

În situația în care contul 341 „Decontări intrabancare" rămâne cu sold, aceasta înseamnă că între sediile unei bănci sunt în curs de finalizare operațiuni reprezentând încasări sau plăți, operațiuni ce implică unități bancare aparținând aceleiaşi rețele. Aceste decontări în curs de finalizare poartă denumirea „sume în tranzit între sedii". În cazul în care apar la data întocmirii bilanțului, ele se reprezintă ca active intersedii (când este vorba despre plăți) sau ca pasive intersedii (pentru încasări).

Scanned with OKEN Scanner

IV. Cadrul contabil

Decontări intrabancare în numele clienţilor

Pentru prezentarea cadrului contabil specific decontărilor între sedii este necesară identificarea decontărilor care pot face obiectul relaţiilor între sedii:

1. Decontare ordonată de clienţi care au conturi deschise la aceeaşi unitate bancară

Contul care ţine evidenţa disponibilităţilor curente ale clienţilor este contul 2511 „Conturi curente", bifuncţional după sold, dar care are funcţia contabilă specifică unui cont de pasiv (cont de surse atrase)

Se creditează cu încasările efectuate de bancă în numele titularului de cont, reprezentând depuneri de numerar, încasări prin virament, credite obţinute, dobânzi bonificate de bancă.

Se debitează cu sumele plătite de bancă pe numele titularului de cont reprezentând sume ridicate în numerar, plăţi efectuate prin virament, rambursări de credite, plăţi de dobânzi şi comisioane etc.

Soldul creditor – disponibilităţi în lei sau valute aflate în cont la bancă pe numele titularilor de cont.

Soldul debitor – descoperire de cont, care poate fi soluţionată prin deschiderea unei linii de credit de către bancă, în baza unei convenţii încheiate cu titularul de cont (este cazul clienţilor foarte buni şi celor care dovedesc că pot să încaseze foarte rapid o sumă din care să ramburseze creditul plus dobânda); în lipsa unei asemenea convenţii clientul este declarat în incapacitate de plată.

Exemplu societatea comercială „X" care are cont la BCR/sucursala municipiului Bucureşti, remite spre încasare o filă de CEC trasă asupra societăţii comerciale „Y", cu cont la aceeaşi unitate bancară.

Înregistrarea contabilă generică este:

2511 „Conturi curente/plătitor"	=	2511 „Conturi curente/beneficiar"

2. Decontare ordonată de clienţi care au conturi deschise la unităţi bancare diferite, dar care aparţin aceleiaşi societăţi bancare

Acestei situaţii îi este specific contul 341 „Decontări intrabancare", cont bifuncţional care operează în contabilitatea tuturor unităţilor bancare (unităţi operative şi sedii controloare). Evidenţiază operaţiunile efectuate între sedii şi subunităţile respective. Funcţia contului se diferenţiază după poziţia unităţii bancare la care este analizat; se debitează, respectiv creditează cu:

- sume virate direct clienţilor către/de la alte unităţi operative
- alimentări de numerar de la alte unităţi operative
- sume încasate/primite în nume propriu în cadrul decontărilor intrabancare
- avansuri spre decontare acordate personalului din alte unităţi operative
- transferul soldurilor conturilor de venituri şi cheltuieli.

Scanned with OKEN Scanner

Contul 341 „Decontări intrabancare" se dezvoltă obligatoriu în analitic pe sedii partenere în decontare: la sediile A dezvoltarea analitică se face pe sedii B, iar la sediile B, pe sedii A.

La sfârşitul lunii contul se închide la nivelul centralei bancare prin transfer de solduri între analitice.

Contabilizarea decontării pe baza ordinului de plată pentru care s-a emis aviz de creditare:

Sediul A

2511/plătitor „Conturi curente"	=	341/B „Decontări intrabancare"

Sediul B

341/A „Decontări intrabancare"	=	2511/beneficiar „Conturi curente"

Contabilizarea decontării pentru cec-uri, pe baza cărora s-a emis aviz de debitare:

Sediul A

341/B „Decontări intrabancare"	=	2511/beneficiar „Conturi curente"

Sediul B

2511/plătitor „Conturi curente"	=	341/A „Decontări intrabancare"

Atât banca plătitorului cât şi banca beneficiarului eliberează extrase de cont propriilor clienţi în baza cărora, aceştia vor înregistra operaţiunile de încasări sau plăţi în propria lor contabilitate.

Soldul debitor al contului 341 „Decontări intrabancare" din contabilitatea băncii beneficiarului trebuie să fie egal cu soldul creditor al contului 341 din contabilitatea băncii plătitorului. Concordanţa între soldurile acestor conturi se urmăreşte (se punctează) la centrala bancară. Prin centralizarea datelor din balanţele celor 2 unităţi bancare, la nivelul centralei, conturile de decontări între bănci (341) trebuie să se soldeze.

Reguli de înregistrare:

- conturile de decontări între sedii se află în poziţii opuse la cele 2 unităţi operative
- controlul şi soluţionarea se evidenţiază contabil numai la sediile B

Scanned with OKEN Scanner

- controlul se evidențiază numai în situația în care valoarea comunicată de către sediul controlor este mai mare decât valoarea cuprinsă în cartoteca sediului B

- când valoarea situației centralizatoare este mai mică decât valoarea din cartoteca sediului, sunt două variante:

1. în cursul aceleiași luni, sediul B primește o nouă situație centralizatoare care soluționează diferența, fără ca prima situație centralizatoare să se fi înregistrat contabil;
2. dacă până la sfârșitul lunii nu se primește noua situație, suma rămâne în sold la 341 (SD) drept sumă în tranzit între sedii. În acest caz 341 nu se închide decât luna următoare, când controlul cuprinde în situația sa suma neclarificată.

Decontările intrabancare în nume propriu reprezintă:

- transfer de stocuri între unitățile aceleiași bănci
- alimentări/retrageri de numerar
- transferul soldurilor conturilor de cheltuieli și venituri de la sucursale și agenții bancare către centrală
- avansuri spre decontare acordate prin alte unități operative decât cea la care este angajată persoana.

Transferul de stocuri între sedii – operațiune determinată de faptul că aprovizionarea cu stocuri se face de către unități operative cu personalitate juridică, ulterior realizându-se transferul parțial al stocurilor către reprezentanțe și agenții din subordine.

Pentru contabilizarea transferului de stocuri se utilizează conturile sintetice de gradul I din grupa 36 „Conturi de stocuri" cu funcție de activ (excepție 364 „Uzura obiectelor de inventar")

În debitul acestor conturi se înregistrează costul de achiziție/valoarea de utilitate a stocurilor intrate.

În credit valoarea stocurilor ieșite.

Soldul debitor reflectă valoarea materialelor existente în stoc.

Exemplu: Sucursala BCR-SMB transferă stocuri la BCR – Sector1 în valoare de 700 000 lei.

362/SMB	
S.i. 2 000 000	1)700.000

362/Sector1	
1)700.000	

BCR – SMB

341/sector 1 „Decontări intrabancare"	=	362/SMB „Materiale"	700.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

BCR – Sector 1

362/sector 1 „Materiale"	=	341/sector 1 „Decontări intrabancare"	700.000 lei

În cazul transferului de valori imobilizate, se folosesc conturile din grupele 44 „Imobilizări ale activității de exploatare" şi 45 „Imobilizări în afara activității de exploatare" care au funcții contabile identice cu cele ale conturilor de imobilizări din contabilitatea financiară a agenților economici.

Alimentări/retrageri de numerar

Acest gen de tranzacții implică trezoreria în lei sau valute, reprezentate de lichidități care circulă între unitățile bancare în două scopuri:

- alimentarea cu numerar (lei sau valute) a casieriilor rămase fără lichidități;
- retragerea de către unitățile bancare de rang superior a excedentului de numerar peste plafonul convenit cu fiecare casierie în parte.

Aceste operațiuni se înregistrează în contul 101 „Casa" – A:

D – intrări numerar în casierie

C – ieşiri numerar din casierie

SD – numerar existent în casieria unității operative.

Exemplu: alimentarea casieriei sectorului 2 de la SMB – 500.000.000

BCR – SMB

341/sector 2 „Decontări intrabancare"	=	101 „Casa"	500.000.000 lei

BCR – Sector2

101 „Casa"	=	341/SMB „Decontări intrabancare"	500.000.000 lei

Sucursala municipiului Bucureşti retrage excedentul de numerar înregistrat la sfârşitul lunii de către casieria sectorului 2:

BCR – SMB

101 „Casa"	=	341/sector 2 „Decontări intrabancare"

BCR – Sector2

341/SMB „Decontări intrabancare"	=	101/lei „Casa"

Scanned with OKEN Scanner

Transferul soldurilor conturilor de cheltuieli şi venituri de la agenţii şi reprezentanţe bancare către sucursale se înregistrează în conturile din clasa 6 „Cheltuieli" şi 7 „Venituri".

În aceste operaţiuni centrala bancară se află pe poziţia de sediu B (confirmă primirea soldurilor).

Agenţii (sediu A)			Sucursale (sediu B)		
341/sucursala „Decontări intrabancare"	=	ct. cl. 6 „Cheltuieli"	ct. cl. 6 „Cheltuieli"	=	341/agenţii „Decontări intrabancare"
ct. cl. 7 „Venituri"	=	341/sucursală „Decontări intrabancare"	341/agenţii „Decontări intrabancare"	=	ct. cl. 7 „Venituri"

Acordare de avansuri spre decontare prin alte unităţi oprative

Contul 3552 „Debitori din avansuri spre decontare" – A

D: sumele acordate în avans şi eventualele suplimentări acordate

C: decontul de justificare a sumelor date drept avans

SD: avansuri date şi nejustificate

Cheltuielile transport, cazare, masă, diurnă sunt cheltuieli de deplasare înregistrate pe baza documentelor justificative anexate la decont, iar contabilizarea lor se face în contul 6345 „Cheltuili cu deplasări, detaşări, transporturi, transferări şi transportul personalului şi bunurilor".

2.2 Contabilitatea decontărilor interbancare

Operaţiunile care generează decontări interbancare sunt:

- operaţiuni în nume propriu
- încasari şi plăţi ordonate de clienţii băncilor
- constituire de depozite între componentele sistemului bancar
- acordare /primire de credite de către/la băncile componente ale sistemului bancar.

Depozitele interbancare:

- la vedere: constituite pentru o durată iniţială de maxim o zi lucrătoare
- la termen: constituite pentru un termen fix, pentru care durata iniţială este mai mare de o zi lucrătoare;
- colaterale: constituite drept garanţii sau pentru efectuarea unor operaţiuni ulterioare, determinate.

Scanned with OKEN Scanner

Creditele şi împrumuturile interbancare pot fi:

a)de pe o zi pe alta, credite fără garanţie (în alb) acordate/primite în baza unei convenţii/contract, pe o perioadă de cel mult o zi lucrătoare

b)la termen, credite fără garanţie (în alb), acordate/primite pentru un termen fix, în baza unei convenţii/contract pentru care durata iniţială este mai mare de o zi lucrătoare

c)financiare (credite cumpărător) sunt acordate băncilor nerezidente, dar ai căror beneficiari finali sunt agenţi economici nefinanciari, nerezidenţi.

Formele decontărilor interbancare:

-decontări prin sistemul conturilor de corespondent

-decontări prin reţeaua BNR:

=decontări între băncile comerciale ce nu au legături directe

=decontări între băncile comerciale prin compensare multilaterală

2.2.1 Decontări prin sistemul conturilor de corespondent

Relaţiile bilaterale dintre bănci în forma relaţiilor de corespondenţă presupun existenţa următoarelor caracteristici:

- existenţa cunoaşterii şi încrederii reciproce între bănci;
- în relaţii internaţionale, fiecare bancă efectuează pentru banca corespondentă operaţiuni în zona în care funcţionează;
- băncile îşi deschid conturi curente reciproce (conturi de corespondent) în cadrul cărora se stabilesc plafoane maxime de îndatorare;
- se stabileşte regimul de dobânzi şi de comisioane pentru operaţiunile de stingere a datoriilor.

Conturi de corespondent – conturi curente deschise de catre o bancă la alte bănci din ţară sau străinatate.

La banca proprietară, contul are natura unui plasament – A

La banca gestionara a contului, contul are natura de sursa atrasă – P

Iniţial conturile de corespondent au fost folosite numai în relaţiile băncilor româneşti cu străinatatea. De la 1-I-1998 contul de corespondent este principala formă de decontare dintre bănci.

121 Contul ce funcţionează la banca proprietară-NOSTRO

122 Contul ce funcţionează la banca gestionară-LORO

Contabilitatea decontărilor prin cont corespondent implică identificarea:

ct. 121 - băncii titulare de cont –banca PROPRIETARĂ

ct. 122 - băncii gestionare – banca REZIDENTĂ

Pentru deschiderea conturilor corespondente se efectuează analiza privind:

- interesul pentru zona respectivă, determinat de numărul clienţilor şi diversitatea operaţiilor ordonate de aceştia
- interesul pentru banca respectivă, apreciat prin renumele ei, capitalul social, facilităţile acordate la decontări prin conturile curente, bonificaţii, dobânzi, nivelul comisioanelor, modalităţi de transmitere.

Scanned with OKEN Scanner

Evidența contabilă a conturilor de corespondent:

La banca proprietară:

121 „Conturi de corespondent la bănci" – NOSTRO – funcție de activ.

Se debitează cu sume încasate prin orice modalitate, în numele băncii titulare;

Se creditează cu sume plătite din ordinul băncii proprietare;

Soldul debitor reflectă disponibilul în cont al băncii proprietare la banca rezidentă.

1271 „Creanțe atașate" – funcție contabilă de activ; ține evidența dobânzilor aferente conturilor de corespondent

Se debitează cu creanțe din dobânzile calculate şi neajunse la scadență aferente conturilor de corespondent;

Se creditează cu dobânzi încasate aferente conturilor de corespondent şi sume reprezentând dobânzi restante sau devenite îndoielnice;

Soldul debitor reflectă creanțe reprezentând dobânzi calculate şi neajunse la scadență.

La banca rezidentă:

122 "Conturi de corespondent ale băncilor" – LORO funcție de pasiv.

Se creditează cu sume încasate de banca rezidentă în numele băncii proprietare;

Se debitează cu sume plătite de către banca rezidentă din ordinul băncii proprietare;

Soldul creditor reflectă disponibilitățile în cont ale băncii proprietare la banca rezidentă.

1272 "Datorii atașate" funcție de pasiv, ține evidența datoriilor privind dobânzile calculate de către banca rezidentă şi cuvenite băncii proprietare

Se creditează cu datoriile din dobânzi calculate şi neajunse la scadență;

Se debitează cu dobânzile virate aferente conturilor de corespondent;

Soldul creditor reflectă datoria din dobânzile calculate de către banca rezidentă neajunse la scadență.

Dobânzile aferente conturilor de corespondent sunt calculate de către băncile rezidente; conturile de corespondent fiind conturi curente, dobânzile se calculează în funcție de felul ratei dobânzii după metoda directă sau în scară.

Pentru băncile rezidente, dobânda aferentă conturilor de corespondent reprezintă o cheltuială înregistrată în contul 6012 "Dobânzi la conturile de corespondent".

Pentru băncile proprietare de cont, dobânda reprezintă un venit înregistrat în contul 7012 "Dobânzi de la conturile de corespondent".

Scanned with OKEN Scanner

2.2.2. Contabilitatea împrumuturilor de refinanțare de la BNR

După ce societățile bancare au epuizat celelalte posibilități de atragere a resurselor băneşti, pot recurge la împrumuturi de refinanțare de la BNR.

Împrumutul de refinanțare este un împrumut de ultimă instanță, pe de o parte datorită dobânzilor ataşate în general mari, iar pe de altă parte datorită faptului că "BNR furnizează lichidități societăților bancare solicitante, în condițiile pe care le consideră necesare pentru a realiza obiectivele politicii monetare, ținând seama de situația specifică a pieței"[1] bancare.

Împrumutul de refinanțare se acordă în condiții speciale, pe termen scurt, de regulă maxim 90 de zile.

Formele împrumuturilor de refinanțare:

- împrumuturi structurale – prin care banca are autorizația de a preleva succesiv sume dintr-un cont deschis la BNR, până la un anumit plafon valoric şi în cadrul unui interval de timp prestabilit. Aceste împrumuturi sunt garantate cu efecte de comerț sau cu alte titluri acceptate de către BNR.

Nivelul ratei dobânzii se stabileşte de către Consiliul de Administrație al BNR şi reprezintă taxa oficială a scontului.

Dobânda calculată la împrumuturile de refinanțare şi comisionul se încasează la aprobarea creditului, însă se recalculează şi se restituie cu ocazia reducerii sau anulării împrumutului.

- împrumuturi de licitație – principala formă de refinanțare a BNR, acordate pe o durata scurtă (maxim 15 zile) şi garantate cu titluri de stat sau cu alte titluri acceptate de către BNR.

Împrumutul de licitație se acordă în cadrul unui plafon valoric maxim pe întregul sistem bancar şi pe o durată fixă.

La licitație pot participa toate societățile bancare, iar dobânda se stabileşte competitiv în cadrul şedintei de licitație.

- împrumuturi speciale – formă exceptională de refinanțare pentru băncile aflate în criză de lichidități. Sunt împrumuturi acordate pe o perioadă determinată de timp (maxim 30 zile) şi sunt garantate cu titluri de stat sau cu alte titluri acceptate de BNR.

Nivelul dobânzii este stabilit de conducerea BNR. Acordarea împrumutului este condiționată de prezentarea unui program de redresare financiară agreat de BNR; împrumutul este tras integral la data acordării.

- împrumuturi lombard (overdraft) – formă de finanțare foarte specială acordată peste noapte pentru asigurarea plăților zilnice ale băncilor.

Nivelul valoric al împrumutului este determinat de soldul creditor, la închiderea zilei, al contului curent al societății bancare la BNR, adică de plățile efectuate în depăşire a disponibilităților.

Dobânda se calculează şi se plăteşte lunar pe baza nivelului valoric al împrumutului şi a ratelor stabilite.

---

[1] Regulament nr.3/1995 privind condițiile şi modul de efectuare a refinanțării societăților bancare de către BNR.

Scanned with OKEN Scanner

Contul: 112 "*Împrumuturi de refinanțare de la BNR*" – P, funcție identică cu a contului 142 "*Împrumuturi primite de la bancă*", dar: aceste împrumuturi se evidențiază numai prin intermediul contului 111 "Cont curent la BNR".

Contul sintetic de gradul I 112 se desfăşoară pe următoarele sintetice de gradul II :

- 1121 "Împrumuturi structurale"
- 1122 "Împrumuturi de licitație"
- 1123 "Împrumuturi speciale"
- 1124 "Împrumuturi lombard (overdraft)"

Aceste conturi funcționează în mod identic cu specificarea categoriilor de împrumut.

Plafonul împrumutului acordat, în situația în care există decalaj între momentul aprobării şi cel al utilizării lui, se înregistrează în conturile în afara bilanțului, astfel:

999 „Contrapartidă"	=	902 „Angajamente primite de la alte bănci"

Înregistrarea titlurilor date în garanție:

953 „Titluri date în garanție"	=	999 „Contrapartidă"

Tragerea (utilizarea, primirea) împrumutului se înregistrează atât în conturile bilanțiere, cît şi în conturile în afara bilanțului, astfel:

111 „Cont curent la BNR"	=	112 „Împrumuturi de refinanțare"
902 „Angajamente primite de la alte bănci"	=	999 „Contrapartidă"

Înregistrarea dobânzilor calculate datorate:

6011 „Dobânzi la BNR"	=	1172 „Datorii atașate"

Rambursarea împrumuturilor şi plata dobânzilor:

% 112 „Împrumuturi de refinanțare" 1172 „Datorii atașate"	=	111 „Cont curent la BNR"

Concomitent se înregistrează primirea titlurilor date în garanție:

999 „Contrapartidă"	=	953 „Titluri date în garanție"

Scanned with OKEN Scanner

2.2.3 Contabilitatea creanțelor şi datoriilor ataşate

Creanțele ataşate decontărilor cu BNR sunt formate din dobânzile calculate la disponibilitățile din contul curent (soldul debitor) neajunse la scadență; datoriile ataşate sunt compuse din dobânzile calculate la împrumuturile de refinanțare primite de la BNR.

Conturi: 117 "Creanțe şi datorii ataşate" detaliat în:

- 1171 "Creanțe ataşate"
- 1172 "Datorii ataşate"

Dobânzile calculate la disponibilitățile din contul curent neajunse la scadență:

1171 „Creanțe ataşate"	=	7011 „Dobânzi de la BNR"

Încasarea dobânzilor la scadență:

111 „Cont curent la BNR"	=	1171 „Creanțe ataşate"

Dacă dobânzile se calculează şi încasează la scadență, fără decalaj în timp, se poate evita contul de creanțe ataşate:

111 „Cont curent la BNR"	=	7011 „Dobânzi de la BNR"

Dobânzile calculate la împrumuturile de refinanțare şi neajunse la scadență:

6011 „Dobânzi la BNR"	=	1172 „Datorii ataşate"

Achitarea:

1172 „Datorii ataşate"	=	111 „Cont curent la BNR"

Pentru operațiunile de refinanțare, BNR percepe comisioane pe care le reține din conturile curente, reprezentând în acelaşi timp cheltuieli ale societății bancare:

6019 „Comisioane"	=	111 „Cont curent la BNR"

Similar se înregistrează toate comisioanele, în lei, plătite de societățile bancare pentru operațiunile de trezorerie şi cele interbancare. Există particularități la comisioanele în devize.

Scanned with OKEN Scanner

2.2.4 Decontări interbancare privind operaţiuni de depozit şi împrumut

2.2.4.1 Contabilitatea depozitelor

Depozitele bancare reprezintă o modalitate de plasare a disponibilităţilor, respectiv o modalitate de a atrage resurse de la alte bănci. Pe piaţa interbancară aceste depozite sunt constituite pe termene diferite.

Depozitele bancare sunt constituite :

- fie pentru fructificarea unei sume disponibile temporar
- fie pentru efectuarea unor operaţiuni generatoare de sume prezervate ex: vânzări-cumpărări de valută, garanţii, operaţiuni de factoring.

Durata de viaţă a unui plasament (depozit) prezintă următoarele etape:

- data contractării (înregistrării convenţiei) – înregistrarea extrabilanţieră a depozitului de la data contractării până la data plasării efective;
- data efectuării plasamentului (data tranzacţiei) – data la care fondurile (activele) sunt puse la dispoziţia părţii cu care s-a încheiat convenţia (înregistrare în bilanţ);
- data maturităţii – data la care capitalul şi dobânda se întorc la banca care efectuează plasamentul.

După durata pentru care au fost constituite:

- depozite la vedere
  - în lei sau valută, constituite la alte bănci
  - pentru o durată iniţială de cel mult o zi lucrătoare
  - sunt purtătoare de dobândă
  - CALL MONEY
- depozite la termen -durata iniţială mai mare de o zi lucrătoare
- depozite colaterale -categorie aparte sunt constituite drept garanţie, pentru efectuarea unor plăţi ulterioare determinate

Tipuri de depozite la vedere :

1. OVERNIGHT – se plasează banii de pe o zi pe alta (peste noapte)
   x=data contractării=data tranzacţiei
   x+1=data maturităţii
2. TOM-NEXT – se plasează banii de mâine până poimâine
   x=data contractării
   x+1=data tranzacţiei
   x+2=data maturităţii.
3. SPOT-NEXT – se plasează banii de poimâine până a treia zi
   x= data contractării
   x+2= data tranzacţiei
   x+3= data maturităţii

Depozitele interbancare sunt evidenţiate în contabilitate cu ajutorul conturilor din grupa 13 „Depozite interbancare"

Grupa 13 „Depozite interbancare"

131 „Depozite la bănci"

Scanned with OKEN Scanner

1311 „Depozite la vedere la bănci"
1312 „Depozite la termen la bănci"
1313 „Depozite colaterale la bănci"
1317 „Creanțe atașate"
132 „Depozite ale băncilor"
1321 „Depozite la vedere ale băncilor"
1322 „Depozite la termen ale băncilor"
1323 „Depozite colaterale ale băncilor"
1327 „Datorii atașate"

Conturi folosite: 131 „Depozite la bănci" funcționează la banca titulară de depozit, reprezintă un plasament.

131 „Depozite la bănci" – sintetic gradul I, cu sintetice grad II, pe feluri de depozite. Sunt conturi de A; se debitează cu depozitele constituite la alte bănci; se creditează cu diminuări sau lichidări de depozite constituite la alte bănci. Soldul debitor reprezintă depozitele constituite la alte bănci, nelichidate.

Contul 1317 „Creanțe atașate" are funcție de A; se debitează cu creanțele din dobânzi, calculate și neajunse la scadență; se creditează cu dobânzile încasate. Soldul debitor reprezintă creanțe din dobânzi.

132 „Depozite ale băncilor" funcționează la banca gestionară de depozit, reprezintă o sursă atrasă – sintetic grad I desfășurat pe sintetice de grad II pe feluri de depozite. Au funcție de pasiv. Se creditează cu depozitele constituite de alte bănci; se debitează cu diminuări sau lichidări de depozite constituite de alte bănci. Soldul creditor reprezintă depozite constituite de alte bănci, nelichidate.

Contul 1327 „Datorii atașate" are funcție de pasiv; se creditează cu dobânzile datorate, calculate și neajunse la scadență, aferente depozitelor constituite de alte bănci; se debitează cu plata dobânzilor. Soldul creditor reprezintă datorii din dobânzi aferente depozitelor constituite de alte bănci.

Înregistrările contabile ale operațiunilor privind depozitele la vedere, la termen și colaterale sunt similare, utilizând conturi sintetice de grad II corespunzătoare.

Exemplu:

Se constituie un depozit la termen la altă societate bancară:

1312 „Depozite la termen la bănci"	=	111 „Cont curent la BNR"

Dobânda calculată neajunsă la scadență:

1317 „Creanțe atașate"	=	70132 „Dobânzi de la depozitele la termen"

La scadență se înregistrează alimentarea contului de corespondent, cu stingerea creanței privind dobânda:

Scanned with OKEN Scanner

121 „Nostro"/USD	=	1317 „Creanţe ataşate"	

Dobânzi încasate anticipat:

111 „Cont curent la BNR"	=	376 „Venituri înregistrate în avans"	

Eşalonarea dobânzii încasate anticipat:

376 „Venituri înregistrate în avans"	=	70132 „Dobânzi de la depozitele la termen"	

Depozite nerestituite la termen, devenite restante sau îndoielnice:

% 1811 „Creanţe restante" 1821 „Creanţe îndoielnice"	=	1311 – 1313 „Depozite la bănci"	

Dobânzi neîncasate la termen devenite restante sau îndoielnice:

% 1812 „Dobânzi restante" 1822 „Dobânzi îndoielnice"	=	1317 „Creanţe ataşate"	

Depozitele constituite la alte bănci nu au la bază contracte, ci „limite" pe care conducerea băncii le aprobă în relaţia cu fiecare bancă. Aceste limite se stabilesc funcţie de colaborarea din perioada precedentă, profitabilitatea, acţionarii băncii la care se deschid depozite.

Contabilitatea depozitelor de la bănci

Deoarece contabilitatea pasivelor operaţionale reprezintă "oglinda" activelor operaţionale, reflectarea depozitelor constituite de alte bănci utilizează conturile de pasiv: 132 "Depozite ale băncilor", 1327 "Datorii ataşate", 122 "Conturi de corespondent ale băncilor" LORO

Contul sintetic de grad I 132 "Depozite ale băncilor" funcţionează la banca gestionară a depozitelor altor bănci; se desfăşoară pe sintetice de grad II: 1321 "Depozite la vedere ale băncilor", 1322 "Depozite la termen ale băncilor", 1323 "Depozite colaterale ale băncilor". Funcţie contabilă: P. Se creditează cu sumele reprezentând depozitele constituite de alte bănci. Se debitează cu diminuarea sau lichidarea depozitelor constituite de alte bănci.

Soldul creditor reprezintă depozite la vedere, la termen şi colaterale, constituite de alte bănci şi nelichidate.

Scanned with OKEN Scanner

Contul 1327 "Datorii ataşate" are funcţie contabilă de pasiv. Se creditează cu dobânda calculată şi neajunsă la scadenţă, aferentă depozitelor constituite de alte bănci. Se debitează cu dobânzile plătite, aferente depozitelor constituite de alte bănci.

Soldul creditor reprezintă datorii din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă, aferente depozitelor constituite de alte bănci.

Evidenţa sumelor încasate de banca rezidentă în numele băncii proprietare şi a sumelor plătite de către banca rezidentă din ordinul băncii proprietare prin contul 122 "Conturi de corespondent ale băncilor" LORO se realizează numai pentru valută, toate operaţiunile în lei ale băncilor desfăşurându-se prin contul 111 "Cont curent la BNR". Nu există practic LORO în lei, rolul lui fiind preluat de contul 111 "Cont curent la BNR" când acesta are la închidere sold creditor (banca fiind overdraft la BNR). Pentru a nu se ajunge overdraft la BNR, aceasta ia o serie de măsuri:

-a impus băncilor achiziţionarea de titluri, şi dacă în timpul zilei sau la sfârşitul zilei se ajunge pe overdraft, BNR execută titlurile;

-dacă execuţia titlurilor nu acoperă soldul creditor al contului curent, BNR nu execută plăţile pe care le solicită banca.

Depozitele la vedere de la bănci sunt depozite în lei sau valută primite de la alte bănci cu durata de constituire egală cu o zi lucrătoare.

Conturile utilizate: pentru constituirea depozitului – 1321 "Depozite la vedere ale băncilor", iar pentru cheltuielile cu dobânzile – 60131 "Dobânzi la depozitele la vedere"

Depozitele la termen de la bănci sunt depozite în lei sau valută primite de la alte bănci cu durata iniţială de constituire mai mare de o zi lucrătoare. Se constituie ca simple depozite la termen (contul folosit este 1322 „Depozite la termen ale băncilor") sau ca depozite colaterale, când depozitul respectiv foloseşte şi ca garanţie.

Exemplu:

Se constituie depozite la alte societăţi bancare:

111 „Cont curent la BNR"	=	1321 – 1323/analitic băncile creditoare „Depozite ale băncilor"

Dobânzi calculate neajunse la scadenţă:

60132 „Dobânzi la depozitele la termen"	=	1327 „Datorii ataşate"

Stingerea datoriei şi alimentarea contului de corespondent al băncii titulare a depozitului:

1327 „Datorii ataşate"	=	122 „Conturi de corespodent ale băncilor" (LORO)

Dobânzi plătite anticipat:

Scanned with OKEN Scanner

375 „Cheltuieli înregistrate în avans"	=	111 „Cont curent la BNR"	

Plata dobânzii la scadență:

1327 „Datorii atașate"	=	111 „Cont curent la BNR"	

Eşalonarea dobânzii plătite anticipat:

60132 „Dobânzi la depozitele la termen"	=	375 „Cheltuieli înregistrate în avans"	

2.2.4.2. *Contabilitatea creditelor şi împrumuturilor interbancare*

Piața interbancară înregistrează zilnic transferuri de fonduri între bănci sub formă de credite şi împrumuturi, determinate de apariția unor deficite sau excedente în gestiunea trezoreriei.

Pârghia împrumuturilor, respectiv a creditelor asigură echilibrul permanent între nevoi şi disponibilități de lichidități.

Contabilizarea operațiunilor se face cu ajutorul conturilor din grupa 14 „Credite şi împrumuturi interbancare"

Grupa 14 „Credite şi împrumuturi interbancare"
141 „Credite acordate băncilor"
1411 „Credite de pe o zi pe alta acordate băncilor"
1412 „Credite la termen acordate băncilor"
1413 „Credite financiare acordate băncilor"
1417 „Creanțe atașate"
142 „Împrumuturi primite de la bănci"
1421 „Credite de pe o zi pe alta primite de la bănci"
1422 „Credite la termen primite de la bănci"
1423 „Credite financiare primite de la bănci"
1427 „Datorii atașate"

141 "Credite acordate băncilor", funcționează la băncile creditoare. Acest cont sintetic de gradul I, cu funcție contabilă de activ, se desfăşoară pe următoarele conturi sintetice de gradul II: 1411 "Credite de pe o zi pe alta acordate băncilor", 1412 "Credite la termen acordate băncilor", 1413 "Credite financiare acordate băncilor", care se debitează cu creditele acordate băncilor şi se creditează cu creditele rambursate. Soldul debitor reprezintă creditele neajunse la scadență.

Contul 1417 „Creanțe atașate", cu funcție contabilă de activ, înregistrează în debit dobânda calculată neajunsă la scadență, aferentă creditelor acordate băncilor, iar în credit dobânda încasată. Soldul debitor prezintă creanțe din dobânzi, calculate şi neajunse la scadență.

142 „Împrumuturi primite de la bănci", funcționează la băncile debitoare. Acest cont sintetic de gradul I, cu funcție contabilă de pasiv, se desfăşoară pe

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

următoarele conturi sintetice de gradul II: 1421 „Împrumuturi de pe o zi pe alta primite de la bănci", 1422 „Împrumuturi la termen primite de la bănci", 1423 „Împrumuturi financiare primite de la bănci", care se creditează cu împrumuturile primite de la bănci şi se debitează cu împrumuturile rambursate. Soldul creditor reprezintă împrumuturi primite de la bănci, nerambursate.

Contul 1427 „Datorii ataşate", cu funcţie contabilă de pasiv înregistrează în credit datoriile din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă, iar în debit dobânzile plătite aferente împrumuturilor primite de la bănci. Soldul creditor: datorii din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă.

Ex.1: Se acordă un credit pentru 3 luni de către Raiffeisen Bank Sucursala Municipiului Bucureşti Băncii Romane de Dezvoltare SMB, în suma de 20 mld. lei; rata anuala a dobânzii-72%.

În contabilitatea băncii creditoare – Raiffeisen Bank – SMB se înregistrează: - nu are ct. corespondente BCR

- acordarea creditului:

1412 „Credite la termen acordate băncilor"/lei	=	111 „Cont curent la BNR"	20 mld lei

- evidenţierea creanţei privind dobânda:

1417 „Creanţe ataşate"	=	70142 „Dobânzi de la credite pe termen"	3.600 mil lei

- încasarea creditului scadent şi a dobânzii aferente:

111 „Cont curent la BNR"	=	% 1412 „Credite la termen acordate băncilor"/lei 1417 „Creanţe ataşate"	23.600 mil lei 20.000 mil lei 3.600 mil lei

Banca debitoare –BRD-SMB înregistrează următoarele operaţiuni:

- primirea împrumutului de la Raiffeisen Bank – SMB:

111 „Cont curent la BNR"	=	1422 „Împrumuturi la termen primite de la bănci"	20 mld lei

- evidenţierea datoriei privind dobânda:

60142 „Dobânzi la împrumuturi la termen"	=	1427 „Datorii atașate "	3.600 mil lei

- rambursarea creditului scadent şi plata dobânzii aferente:

% 1422 „Împrumuturi la termen primite de la bănci" 1427 „Datorii atașate"	=	111 „Cont curent la BNR"	23.600 mil lei 20.000 mil lei 3.600 mil lei

Ex.2:BCR-SMB acordă un credit pentru o luna în valoare de 3 milioane USD, la o rata a dobânzii de 7,2% pe an, băncii Bancpost-SMB.

La banca creditoare BCR-SMB se efectuează următoarele înregistrări contabile: BCR are ct. corespondent la BancPost.

- acordarea creditului:

1412 „Credite la termen acordate băncilor"/USD	=	121 „Conturi de corespondent la bănci" Nostro /USD	3 mil USD

- restituirea creditului:

121 „Conturi de corespondent la bănci" Nostro /USD	=	1412 „Credite la termen acordate băncilor"/USD	3 mil USD

Venitul din dobândă trebuie înregistrat în lei la cursul de schimb valabil în ziua scadenței (în general cursul de schimb comunicat de BNR). Presupunem că în ziua scadenței cursul de schimb este de 25 000 lei pentru 1 USD.

În acest sens se utilizează două conturi „speciale" şi anume: 3721 „Poziția de schimb" şi 3722 „Contravaloarea poziției de schimb".

121 „Conturi de corespondent la bănci" Nostro /USD	=	3721 „Poziția se schimb"	18000 USD

Şi

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	70142 „Venituri din dobândă"	450 mil lei

Scanned with OKEN Scanner

La banca debitoare BancPost - SMB înregistrările sunt următoarele:

Primirea împrumutului:

122 „Conturi de corespondent ale băncilor" Loro /USD	=	1422 „Împrumuturi la termen primite de la bănci" USD	3 mil USD

Restituirea împrumutului:

1422 „Împrumuturi la termen primite de la bănci" USD	=	122 „Conturi de corespondent ale băncilor" Loro /USD	3 mil USD

Dobânda:

3721 „Poziția de schimb"/USD	=	122 „Conturi de corespondent ale băncilor" Loro /USD	18 000 USD

Şi

60142 „Dobânzi la împrumuturile la termen"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	450 mil lei

Probleme rezolvate

Exemplul 1: A B

În luna februarie BCR-SMB trimite spre BCR – Piteşti ordine de plată în valoare de 25 milioane lei. BCR Piteşti confirmă documente în valoare de 20 milioane lei.

Situația centralizatoare a centralei BCR : 25 milioane.

Decontarea:

1) A (BCR – SMB)

2511/plătitor „Conturi curente"	=	341/B „Decontări intrabancare"	25.000.000 lei

2) B (BCR - Piteşti)

341/A „Decontări intrabancare"	=	2511/beneficiar „Conturi curente"	20.000.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

Situația centralizatoare are o valoare superioară cartotecii contului 341. Diferența în plus se contabilizează la sediul B ca o datorie a sediului A – emitent. Contul 3566 „Alți creditori diverşi" – P.

3) Constituirea datoriei

341/BCR - SMB „Decontări intrabancare"	=	3566 „Creditori diverşi"	5.000.000 lei

Diferența reprezintă ordin de plată destinat Piteştiului, care ajunge la centrala BCR dar nu şi la Piteşti. După efectuarea punctării ordinelor de plată soşeşte şi se înregistrează la Piteşti, prin stingerea datoriei SMB şi alimentarea concomitentă a contului beneficiarului sumei.

4) Stingerea datoriei

3566 „Creditori diverşi"	=	2511/beneficiar „Conturi curente"	5.000.000 lei

341/A (SMB)		341B/Piteşti	
2) 20 000 000			1) 25 000 000
3) 5 000 000			

După soluționare soldurile conturilor analitice ale lui 341 sunt egale şi inverse. Se închid la nivelul centralei BCR (preluarea soldurilor unul de către celălalt).

Exemplul 2:

BCR – SMB acordă unui salariat pentru deplasarea la Piteşti în interes de serviciu, un avans spre decontare de 3 500 000 lei. Ajuns la Piteşti, salariatul solicită de la BCR Piteşti o suplimentare a avansului cu 500.000 lei.

La întoarcerea din delegație depune decontul constând din:

- transport, cazare şi masă 2 800 000
- factura pentru materiale achiziționate 1 000 000
- numerar neutilizat 200 000

Acordarea avansului de către BCR – SMB:

3552/ persoana „Debitori din avansuri spre decontare"	=	101/lei „Casa"	3.500.000 lei

Sucursala din Piteşti acordă angajatului SMB la solicitarea acestuia suplimentarea avansului, şi, totodată inițiază operațiunea de încasare către SMB, în baza unui aviz de debitare:

Scanned with OKEN Scanner

341/SMB „Decontări intrabancare"	=	101/lei „Casa"	500.000 lei

BCR – SMB confirmă suplimentarea, mărind corespunzător debitul constituit pe numele angajatului:

3552/ persoana „Debitori din avansuri spre decontare"	=	341/Piteşti „Decontări intrabancare"	500.000 lei

Justificarea avansului în contabilitatea SMB:

%	=	3552/ persoana „Debitori din avansuri spre decontare"	4.000.000 lei
6345 „Cheltuieli cu deplasări, transport"			2.800.000 lei
362 „Materiale"			1.000.000 lei
101 „Casa"			200.000 lei

Decontările intrabancare asigură legătura dintre structurile societății bancare şi simplifică operațiunile în numele clienților.

Exemplul 3:

BCR deschide două conturi de corespondent, astfel:

- La BRD – 300.000.000 lei
- La o bancă din Germania – 200.000 EURO, la un curs de 1EURO = 30.000 lei

BCR primeşte de la un client un ordin de plată de 100.000.000 lei pe numele unui furnizor cu cont la BRD şi o filă CEC în valoare de 70.000.000 lei al cărei emitent are cont la BRD.

Banca din Germania primeşte de la un client dispoziția de a plăti unui client al BCR 50.000 EURO la cursul de 1EURO = 34.000 lei

BCR (banca proprietară)

Deschiderea contului de corespondent în lei:

121/BRD "Conturi de corespond. la bănci" (Nostro) = 101/LEI – 300.000.000 lei "Casa"

Deschiderea contului de corespondent în EURO

121/Bc.Germ. "Conturi de corespond. la bănci" (Nostro) = 101/€ – 6 mld. "Casa" (200.000 € * 30.000 lei)

Scanned with OKEN Scanner

Onorarea ordinului de plată:
2511/plătitor = 121/BRD – 100.000.000
"Conturi curente" "Cont de corespondent la bănci" (Nostro)

Efectuarea operației pe bază de CEC:
121/BRD = 2511/beneficiar – 70.000.000 lei
"Conturi de corespond. la bănci" (Nostro) "Ct. curente"

Încasarea ordinului de plată emis de clientul german:
121/Bc.Germ. = 2511/beneficiar – 1.700.000.000 lei
"Conturi de corespond. la bănci" (Nostro) "Ct. curente" (50.000 € * 34.000 lei)

BRD (banca rezidentă)

Deschiderea contului de corespondent în lei:
101/LEI = 122/BCR – 300.000.000 lei
"Casa" "Conturi de corespondent" ale băncilor" (Loro)

Onorarea ordinului de plată:
122/BCR = 2511/beneficiar – 100.000.000 lei
"Conturi de corespond. ale băncilor" (Loro) "Ct. curente"

Efectuarea operației pe bază de CEC:
2511/plătitor = 122/BCR – 70.000.000
"Conturi curente" "Cont de corespondent la bănci" (Loro)

Exemplul 4:

Se constituie un depozit la vedere (overnight) în valoare de 7 mld. lei, la o rată a dobânzii de 36% pe an

Plasarea:

1311 „Depozite la vedere"/lei	=	111 „Cont curent la BNR"	7mld lei

Scadența:

111 „Cont curent la BNR"	=	%	7.007mld lei
		1311 „Depozite la vedere"/lei	7.000mld lei
		70131 „Venituri din dobânzi"	7mld lei

Scanned with OKEN Scanner

III. CONTABILITATEA OPERAȚIUNILOR CU CLIENTELA

Cea mai mare parte a operațiunilor bancare se efectuează de către unitățile operaționale ale societăților bancare, cu clientela bancară.

Clientela băncilor:

- clientela nefinanciară: - persoane fizice sau juridice care au ca obiect de activitate: - producția
  - comerțul
  - transportul
  - orice activitate economică
- clientela financiară: - instituții specializate: române / străine cu activitate financiară / valutară
  - societăți leasing
  - societăți factoring
  - societăți de investiții
  - societăți de plasament
  - societăți de portofoliu etc.

Principalele servicii bancare sunt:

- operațiuni de încasări şi plăți prin conturile curente ale clientelei
- operațiuni de mobilizare a rezervelor (economiilor băneşti ale clientelei în conturi de depozite)
- operațiuni de factoring
- operațiuni de creditare a clientelei
- operațiuni de creditare şi de împrumut privind clientela financiară
- operațiuni de schimb valutar şi alte competențe valutare delegate de centrala bancară
- operațiuni de consultanță bancară.

3.1 CONTABILITATEA OPERAȚIUNILOR DE ÎNCASĂRI ŞI PLĂȚI PRIN CONTURILE CURENTE ALE CLIENTELEI

Contul bancar poate fi analizat din mai multe puncte de vedere:

- reprezintă un document contabil ce reflectă datoriile şi, respectiv, creanțele băncii în relația cu clienții săi,
- este un contract încheiat între bancă şi client privind modul de stingere a datoriilor, respectiv recuperare a creanțelor;
- este un instrument de plată, prin înscrierea plăților, respectiv încasărilor în debitul/creditul său;
- este un instrument de garantare; prin soldul său creditor se poate garanta un împrumut într-un alt cont. De asemenea soldul său creditor asigură imaginea pozitivă a titularului, reprezentând soliditatea lui financiară.

Scanned with OKEN Scanner

În reflectarea relațiilor dintre bancă şi client, se disting următoarele momente privind contul bancar:

- deschiderea contului – moment condiționat de existența capacității civile a titularului. În momentul deschiderii contului banca îl informează pe client despre condițiile de utilizare ale contului, cu modalitatea de remunerare a diferitelor servicii efectuate prin cont;
- funcționarea contului bancar – conform înțelegerii stabilite (contractului încheiat), bancherul are obligația ținerii contului clientului, cu verificarea prealabilă a semnăturii. Banca execută instrucțiunile clientului, cu excepția celor neclare care pot antrena erori care nu antrenează răspunderea băncii.
  Înregistrarea în cont a fiecărei operații se face prin articol contabil, clientul primeşte periodic extras de cont. Clientul are o creanță asupra băncii reprezentată de soldul contului. În limita acestui sold, poate trage cecuri, poate ordona viramente sau retrage numerar.
- închiderea contului – contul este în general deschis pe o durată nedeterminată. Închiderea contului se poate decide din inițiativa clientului, care cere rambursarea soldului sau ca urmare a hotărârii băncii, pentru clienții indezirabili sau, în cazul conturilor în care nu s-au efectuat operațiuni o perioadă mare, conform normelor BNR.

Conturile curente, numite şi conturi de disponibilități la bancă, sunt conturile cele mai frecvent utilizate, care se deschid titularilor de cont, persoane fizice sau juridice, în lei şi în valută.

În general conturile curente sunt conturi de pasiv, având sold creditor sau fiind soldate. Dacă între titular şi bancă există un acord în baza căruia banca poate efectua plăți care depăşesc disponibilitățile, reprezentând o formă specială de creditare operativă sub forma „avans în cont", fără garanție, contul poate prezenta sold debitor.

Contul sintetic folosit pentru evidența disponibilităților băneşti şi a operațiunilor dispuse de titulari este contul 251 „Conturi curente"[-] desfăşurat pe conturi sintetice de gradul II şi III necesare pentru reflectarea creanțelor din dobânzi (ataşate) şi a datoriilor privind dobânzile calculate (ataşate).

De exemplu: 2511 „Conturi curente"
2517 „Creanțe şi datorii ataşate"
25171 „Creanțe ataşate"
25172 „Datorii ataşate".

Aceste conturi sintetice se desfăşoară pe analitice pe clienți titulari.

Contabilitatea disponibilităților la vedere în lei sau în valută ale clienților foloseşte contul 2511 „Conturi curente" – A/P după sold dar funcție contabilă de pasiv.

Pe credit sunt înscrise sume intrate:

- depuneri de numerar
- încasări prin virament în cadrul decontărilor intrabancare şi interbancare
- încasări de la parteneri străini prin conturile de corespondent

[-] denumire plurală deoarece clienții îşi pot deschide mai multe conturi

Scanned with OKEN Scanner

- credite acordate de bănci (încasate de agenții economici titulari de cont) în corespondență cu conturile de credite din clasa a 2-a planului de conturi
- dobânzile bonificate de bancă.

Pe debit sunt înscrise:

- sume ridicate în numerar
- plăți efectuate prin virament
- sume reprezentând rambursări de credite sau plăți de dobânzi şi comisioane etc.

Soldul creditor reflectă disponibilul în lei sau valută aflat în cont la bancă pe numele titularului de cont.

Soldul debitor apare cu totul accidental, reprezentând credit în descoperire de cont (Overdraft) în baza plafonului de creditare din partea băncii, care îi permite titularului să efectueze plăți fără a dispune de sume în cont.

Dobânzile pentru conturile curente se pot determina utilizând una din următoarele metode şi anume:

- metoda directă;
- metoda indirectă.

Metoda directă presupune următoarele patru etape de calcul a dobânzii:

a) determinarea numărului de zile ca diferență între ziua închiderii contului şi ziua în care se efectuează operația;
b) determinarea numerelor, ca produs între sumele debitoare sau creditoare şi numărul de zile;
c) calcularea soldului debitor şi a soldului creditor utilizând relațiile:

Sold debitor = Σ numere debitoare - Σ numere creditoare

Sold creditor = Σ numere creditoare - Σ numere debitoare

d) calculul dobânzii:

Dobânda = Soldul contului x rata dobândă / 360 x 100

Exemplu: Societatea comercială „A" - S.A. are un disponibil în contul curent de 100.000.000 lei, la data de 1.03.2004. În cursul lunii martie au loc următoarele operațiuni:

- 2.03.2004 - se încasează suma de 3.000.000 lei de la un client;
- 6.03.2004 - se achită un bilet la ordin în sumă de 25.000.000 lei;
- 15.03.2004 - se achită un ordin de plată în sumă de 8.000.000 lei;
- 20.03.2004 - se depune numerar în sumă de 20.000.000 lei;
- 28.03.2004 - se achită o filă de cec în sumă de 50.000.000 lei;
- 29.03.2004 - se încasează o cambie în sumă de 22.000.000 lei

Ziua de închidere a contului curent este 31.03.2004, iar rata unică a dobânzii este de 10% pe an.

Scanned with OKEN Scanner

Nr. crt	Data	Explicație	Debit	Credit	Sold	Nr. zile	Numere	
							Debitoare	Creditoare
1	1.03.2004	Sold inițial		100.000.000	100.000.000	30	–	3.000.000.000
2.	2.03.2004	Încasare	–	3.000.000	103.000.000	29	–	87.000.000
3.	6.03.2004	Plată	25.000.000	–	78.000.000	25	625.000.000	–
4.	15.03.2004	Plată	8.000.000	–	70.000.000	16	128.000.000	–
5.	20.03.2004	Încasare	–	20.000.000	90.000.000	11	–	220.000.000
6.	28.03.2004	Plată	50.000.000	–	40.000.000	3	150.000.000	–
7.	29.03.2004	Încasare	–	22.000.000	62.000.000	2	–	44.000.000
8.	31.03.2004	Suma	–	–	62.000.000	–	903.000.000	3.351.000.000

Total numere creditoare > Total numere debitoare => Sold creditor

Sold creditor = 3.351.000.000 lei – 903.000.000 lei = 2.448.000.000 lei
Dobânda de încasat = 2.448.000.000 x 10 / 360 x 100 = 680.000 lei

Metoda indirectă presupune utilizarea de rate diferențiate pentru soldul creditor şi soldul debitor precum şi următoarea metodologie:

a) calculul numărului de zile ca diferență între ziua efectuării operației şi ziua operației următoare;
b) calculul numerelor, ca produs între numărul de zile şi soldul zilei;
c) calculul dobânzii pentru fiecare parte a contului, pentru credit (Dc) şi pentru debit (Dd).

Dc = Σ numere creditoare x rata dobânzii pentru credit / 360 zile

Dd = Σ numere debitoare x rata dobânzii pentru debit / 360 zile

d) determinarea dobânzii de încasat (Di) sau de plată (Dp)

- dacă Dc > Dd => Di
- dacă Dc < Dd => Dp

Exemplu: Se consideră datele din exemplul anterior, cu excepția ratei unice de 10%. în exemplul actual rata pentru debit este de 15%, iar rata pentru credit este de 10%

Nr. crt	Data	Explicație	Debit	Credit	Sold	Nr. zile	Numere	
							Debitoare	Creditoare
1	1.03.2004	Sold inițial		100.000.000	100.000.000	1	–	100.000.000
2.	2.03.2004	Încasare	–	3.000.000	103.000.000	1	–	103.000.000
3.	6.03.2004	Plată	25.000.000	–	78.000.000	9	625.000.000	702.000.000
4.	15.03.2004	Plată	8.000.000	–	70.000.000	5	128.000.000	350.000.000
5.	20.03.2004	Încasare	–	20.000.000	90.000.000	8	–	720.000.000
6.	28.03.2004	Plată	50.000.000	–	40.000.000	1	150.000.000	40.000.000
7.	29.03.2004	Încasare	–	22.000.000	62.000.000	2	–	124.000.000
8.	31.03.2004	Suma	–	–	62.000.000	–	903.000.000	2.139.000.000

Scanned with OKEN Scanner

Dc = 2.139.000.000 lei x 10% / 360 zile = 594.167 lei

Dd = 0 x 15% / 360 zile = 0

Dobânda de încasat = 594.167 lei

Dezvoltarea pe conturi analitice a contului 2511 „Conturi curente" se face în funcție de moneda de cont, caracteristicile titularului de cont etc.

Din punct de vedere al felului operațiunilor desfăşurate de clienții unei bănci cu ordine de plată, banca se poate situa pe poziția băncii plătitorului, fie pe poziția băncii beneficiarului.

1. În calitatea de bancă a plătitorului

În funcție de unitatea bancară la care beneficiarul sumei are cont deschis, ordinul de plată va fi îndreptat astfel:

a) la clientul beneficiar, dacă acesta are cont deschis la aceeaşi unitate bancară;
b) prin sistemul interbancar, dacă beneficiarul are cont deschis la o altă unitate a aceleiaşi societăți bancare;
c) în compensare de către unitatea la care plătitorul are cont deschis, dacă aceasta are calitatea de participant direct la compensare;
d) prin sistemul interbancar către o altă unitate a societății bancare care are calitatea de participant la compensare.

În cazurile c) şi d) se vor respecta în mod obligatoriu reglementările în materie de compensare multilaterală.

a) în situația în care clientul plătitor şi clientul beneficiar au conturi deschise la aceeaşi unitate bancară se efectuează în acelaşi timp operațiunea de debitare a contului clientului plătitor şi operațiunea de creditare a contului clientului beneficiar

2511 „Conturi curente / plătitor"	=	2511 „Conturi curente / beneficiar"

b) prin sistemul intrabancar, ordinul de plată va fi transmis cu aviz între sedii (OIS) de către unitatea plătitoare unității destinatare odată cu debitarea contului clientului. Mişcarea sumelor între unitățile aceleiaşi bănci se realizează cu ajutorul contului bifuncțional 341 „Decontări intrabancare".

2511 „Conturi curente / plătitor"	=	341 - avize OIS inițiate „Decontări intrabancare"

Unitatea bancară destinatară va înregistra în aceeaşi zi primirea avizului OIS şi creditează contul clientului său

341 - avize OIS „Decontări intrabancare"	=	2511 „Conturi curente / beneficiar"

Scanned with OKEN Scanner

c) în situația în care ordinul de plată depus la ghişeu urmează direct circuitul interbancar, unitatea plătitoare va înregistra primirea ordinului de plată, până la prezentarea lui în compensare în contul 1621 „Alte sume datorate"

2511 „Conturi curente / plătitor"	=	1621 „Alte sume datorate"	

După şedința de compensare banca plătitoare va efectua următoarea înregistrare contabilă

1621 „Alte sume datorate"	=	111 „Cont curent la BNR"	

d) în cazul în care unitatea bancară care va realiza compensarea este alta decât cea la care clientul plătitor are cont deschis, unitatea bancară inițiatoare va transmite aviz OIS unității bancare prezentatoare

2511 „Conturi curente / plătitor"	=	341 - avize OIS „Decontări intrabancare"	

Unitatea bancară prezentatoare va efectua înregistrarea avizului OIS

341 - avize OIS „Decontări intrabancare"	=	1621 „Alte sume datorate"	

După şedința de compensare se va efectua înregistrarea contabilă prezentată la pct. c)

2. În calitate de bancă a beneficiarului

a) dacă unitatea bancară destinatară este în acelaşi timp şi unitate primitoare se efectuează înregistrările

111 „Cont curent la BNR"	=	2621 „Alte sume datorate"	
2621 „Alte sume datorate"	=	2511 „Conturi curente / beneficiar"	

b) dacă unitatea bancară destinatară este alta decât unitatea bancară primitoare se vor efectua înregistrările

- la unitatea bancară primitoare

111 „Cont curent la BNR"	=	2621 „Alte sume datorate"	
2621 „Alte sume datorate"	=	341 - avize OIS inițiate „Decontări intrabancare"	

Scanned with OKEN Scanner

- la unitatea bancară destinatară

341 - avize OIS „Decontări intrabancare"	=	2511 „Conturi curente / beneficiar"

În cazul decontării filelor de cec, biletelor la ordin şi cambiilor, pot apărea următoarele cazuri:

1. dacă trăgătorul şi beneficiarul sunt clienţii aceleiaşi unităţi bancare

2511 „Conturi curente / plătitor"	=	2511 „Conturi curente / beneficiar"

2. dacă trăgătorul şi beneficiarul sunt clienţii aceleiaşi bănci, dar au conturi deschise la unităţi teritoriale diferite

– la unitatea bancară iniţiatoare: fila cec va fi transmisă împreună cu borderoul de încasare la unitatea bancară la care are cont deschis clientul plătitor. Totodată se va efectua înregistrarea contabilă

3712 „Valori primite la încasare"	=	3716 „Conturi indisponibile privind valori la încasare"

– la unitatea bancară plătitoare se va efectua înregistrarea

2511 „Conturi curente / plătitor"	=	341 - avize OIS „Decontări intrabancare"

– la unitatea bancară la care are cont deschis beneficiarul

341 - avize OIS „Decontări intrabancare"	=	2511 „Conturi curente / beneficiar"

Concomitent

3716 „Conturi indisponibile privind valori la încasare"	=	3712 „Valori primite la încasare"

3. dacă trăgătorul şi beneficiarul nu sunt clienţi ai aceleiaşi bănci pot apărea situaţiile în care o bancă este în poziţia de bancă a beneficiarului sau în poziţia de bancă a plătitorului

a) în calitate de bancă a plătitorului, în ziua compensării, pe baza formularului centralizator de compensare se vor efectua următoarele înregistrări

111 „Cont curent la BNR"	=	2621 „Alte sume datorate"
2621 „Alte sume datorate"	=	2511 „Conturi curente / beneficiar"

Scanned with OKEN Scanner

Dacă fila de cec este introdusă în compensare de o altă unitate a aceleiaşi societăţi bancare, unitatea iniţiatoare efectuează înregistrarea contabilă

3712 „Valori primite la încasare"	=	3716 „Conturi indisponibile privind valori la încasare"

La unitatea bancară prezentatoare, în ziua compensării se vor efectua înregistrările

111 „Cont curent la BNR"	=	2621 „Alte sume datorate"
2621 „Alte sume datorate"	=	341 - avize OIS iniţiate „Decontări intrabancare"

La primirea avizului OIS, unitatea bancară la care are cont deschis beneficiarul de sumă

341 - avize OIS „Decontări intrabancare"	=	2511 „Conturi curente / beneficiar"

şi

3716 „Conturi indisponibile privind valori la încasare"	=	3712 „Valori primite la încasare"

b) în calitatea de bancă a plătitorului

b_1) unitatea bancară plătitoare participă direct la compensare

- în ziua de dinaintea compensării

2511 „Conturi curente / plătitor"	=	1621 „Alte sume datorate"

- în ziua compensării pe baza datelor din formularul centralizator de compensare

1621 „Alte sume datorate"	=	111 „Cont curent la BNR"

b_2) unitatea bancară plătitoare nu participă la compensare

- în ziua de dinaintea compensării la unitatea plătitoare

2511 „Conturi curente / plătitor"	=	341 - avize OIS „Decontări intrabancare"

Scanned with OKEN Scanner

- în ziua de dinaintea compensării la unitatea prezentatoare

341 - avize OIS „Decontări intrabancare"	=	1621 „Alte sume datorate"

- în ziua compensării la unitatea prezentatoare

1621 „Alte sume datorate"	=	111 „Cont curent la BNR"

Alimentările cu numerar prin casierie presupun înregistrarea contabilă

101 „Casa"	=	2511 „Conturi curente / analitic distinct"

Ridicările de numerar de la casieria băncii se efectuează pe bază de filă cec în numerar şi presupun înregistrarea contabilă

2511 „Conturi curente / analitic distinct"	=	101 „Casa"

3.2 CONTABILITATEA DEPOZITELOR CONSTITUITE DE CLIENTELĂ

3.2.1. Feluri de depozite

Depozitele constituite de clientelă reprezintă resurse de finanțare şi creditare a instituțiilor autorizate să primească depozite, respectiv băncile comerciale.

Depozitele bancare se concretizează în sume depuse în conturi bancare de către titulari sau transferate de către terți în favoarea titularilor de cont.

După durata pentru care au fost constituite depozitele pot fi:

- depozite în cont curent: se pot constitui cu anumite destinații, cum ar fi: pentru plata salariilor, pentru plata unor facturi etc. Acestea sunt contabilizate în conturile curente ale clienților.
- depozite la vedere: cu durată de cel mult o zi lucrătoare. Acestora li se calculează dobânda la vedere.
- depozite la termen – cu durată inițială mai mare de o zi lucrătoare; constituite pentru un termen fix
- depozite colaterale – constituite drept garanții sau pentru efectuarea unor plăți ulterioare determinate. Depozitele colaterale sunt constituite în vederea garantării unor obligații contractate de client cum ar fi: pentru deschiderea de acreditive sau credite documentare. Acreditivul este o măsură asiguratorie a unor plăți față de furnizor. La cererea clientului privind deschiderea de acreditiv, banca va solicita constituirea unui depozit colateral cu această

Scanned with OKEN Scanner

destinație. Creditul documentar se constituie din dorința furnizorului extern în vederea scurtării termenului de intrare în posesie a contravalorii bunurilor livrate. În baza convenției încheiate între furnizor – banca furnizorului şi cumpărător – banca cumpărătorului, plata furnizorului se efectuează de către banca sa, de regulă din contul 121 „Cont de corespondent la bănci (nostro)", pe baza documentelor de livrare, urmând ca celelalte facilități să se efectueze ulterior.

- depozite pe certificate de depozit
- depozite pe carnete şi librete de economii.

Depozitele pot fi deschise de persoane fizice sau juridice, în lei sau în valută.

La baza constituirii depozitelor sunt contractele de depozit în care se specifică perioada de depozitare, valoarea, modalitatea de reînnoire (cu sau fără specializare).

Depozitul fără capitalizare presupune reînnoirea depozitului la expirarea termenului, pentru suma inițială iar dobânda calculată se depune într-un cont curent.

Depozitul cu capitalizare: la expirarea termenului depozitul se reînnoieşte pentru suma inițială plus dobânda produsă în perioada expirată, calculată prin metoda dobânzii compuse:

$$D = \text{Suma } (1 + \text{Rata dobânzii})^n$$

n = numărul perioadelor de fructificare

3.2.2. Contabilitatea operațiunilor cu depozite

Contul sintetic de gradul I: 253 „Conturi de depozit" dezvoltat pe sintetice de gradul II: 2531 „Depozite la vedere" – P

2532 „Depozite la termen" – P
2533 „Depozite colaterale" – P
2537 „Datorii ataşate" – P.

Conturile 2531, 2532 şi 2533 :

Se creditează cu depozite constituite de clientelă (101, 111, 121, 122, 2511, 341), cu depozitele constituite din dobânzile cuvenite clientului (2537)

Se debitează cu diminuări sau lichidări de depozite.

Soldul creditor reflectă depozite la vedere, la termen şi colaterale constituite de clientelă.

Contul 2537:

Se creditează cu datoriile din dobânzi calculate şi neajunse la scadență, aferente depozitelor constituite de clientelă (6025)

Se debitează cu dobânzile plătite la depozitele constituite de clientelă (101, 2511, 2531, 2532, 2533)

Soldul creditor reflectă datorii din dobânzi calculate şi neajunse la scadență, aferente depozitelor clientelei.

Scanned with OKEN Scanner

Contul 254 „Certificate de depozit, carnete şi librete de economii" are subconturile:
2541 „Certificate de depozit"
2542 „Camete şi librete de economii"
2547 „Datorii ataşate"

Conturile de depozite se creditează în principiu cu depozitele constituite în corespondenţă cu contul 101 „Casa", în cazul depunerilor în numerar, respectiv cu conturile interbancare: 111 „Cont curent la BNR", 341 „Decontări interbancare" pentru încasările fără numerar de la clienţii altor bănci; 2511 „Conturi de corespondent la bănci" (nostro), pentru viramentele făcute în propriul cont de corespondent din străinătate; 122 „Conturi de corespondent ale băncilor" (loro) pentru constituirea din contul băncilor corespondente, având cont la propria bancă.

La lichidarea depozitelor, conturile de depozite se debitează în corespondenţă cu creditul aceloraşi conturi prin care s-a înregistrat constituirea depozitelor.

Exemplu:

- depunerea de numerar pentru deschiderea unui depozit la bancă:

101 „Casa"	=	2532 „Depozite la termen"

- achiziţionarea unui certificat de depozit:

101 „Casa"	=	2541 „Certificate de depozit"

- înregistrarea periodică a dobânzii la un depozit la termen:

60252 „Dobânzi la depozite la termen"	=	2537 „Datorii ataşate"

- plata dobânzii la scadenţa depozitului la termen, prin virarea în contul curent al clientului:

2537 „Datorii ataşate"	=	2511 „Conturi curente"

- lichidarea unui depozit în numerar:

2532 „Depozite la termen"	=	101 „Casa"

- rambursarea unui certificat de depozit în numerar:

2541 „Certificate de depozit"	=	101 „Casa"

Scanned with OKEN Scanner

Dobânzile plătite de bancă pot fi capitalizate, când se adaugă în cont alături de capitalul investit inițial, sau necapitalizate când dobânda se trece într-un cont adiacent. Dobânzile de plătit se înregistrează periodic în conturile de datorii atașate, în corespondență cu un cont de cheltuieli: 6025 „Dobânzi la conturile de depozite" sau 6026 „Dobânzi la certificatele de depozit, carnetele și libretele de economii".

În cazul plăților anticipate ale dobânzilor se folosește contul 375 „Cheltuieli înregistrate în avans", cu funcție de activ, care se debitează cu plata anticipată în contul curent și se creditează cu reluarea periodică pe cheltuieli:

- plata anticipată:

375 „Cheltuieli înregistrate în avans"		=	2511 „Conturi curente"

- reluarea pe cheltuieli ale perioadei:

6025 „Dobânzi la conturile de depozite"		=	375 „Cheltuieli înregistrate în avans"

Dobânzile de încasat de către bancă pentru soldul debitor al contului curent se înregistrează în contul 25171 „Creanțe atașate" în corespondență cu contul de venituri 7024 „Dobânzi de la conturile debitoare". În cazul neîncasării dobânzii la scadență se trec din contul 25171 „Creanțe atașate" în debitul contului 2812 „Dobânzi restante", iar în cazul neîncasării acestora se transferă în debitul contului 2822 „Dobânzi îndoielnice".

3.3 CONTABILITATEA CREDITELOR PENTRU CLIENTELĂ

În categoria operațiunilor active ale băncilor comerciale, acordarea de credite deține o pondere importantă. Creditele sunt acordate clientelei financiare și nefinanciare, pe termen scurt, mijlociu și lung, în baza contractului de credit.

Rolul creditului în economia modernă se manifestă în următoarele direcții:

- facilitarea schimburilor prin punerea la dispoziția clientelei în mod anticipat a disponibilităților bănești care majorează puterea de cumpărare;
- stimularea producției pe baza modernizării capacităților de producție la unitățile producătoare și pe baza creșterii cererii la unitățile beneficiare care dispun de resurse financiare crescute;
- crearea fluxurilor monetare prin utilizarea disponibilităților din depozite pentru acordarea de credite.

Scanned with OKEN Scanner

3.3.1 Clasificarea creditelor

Se pot utiliza criterii de clasificare diferite[2]:

A. Durata acordării creditelor
   - credite pe termen scurt – până la 1 an
   - credite pe termen mediu – între 1 şi 5 ani
   - credite pe termen lung – peste 5 ani

B. Destinația creditului:
   1. Credite de trezorerie:
   * acordate pe termen scurt pentru acoperirea necesarului imediat de lichidități
   * forme de credite:
      - pentru vânzări în rate
      - facilități de trezorerie pentru titularii de cont
      - pentru finanțarea stocurilor
      - pentru persoane fizice
   2. Credite pentru export:
   * acordate pentru activitatea de export
   * forme de credite:
      - de mobilizare a creanțelor pe termen scurt asupra străinătății
        Se acordă exportatorilor sub forma plății creanțelor deținute de ei asupra clienților externi
        Se acordă în momentul efectuării exportului sau prestării serviciului export
      - credite furnizor
        Se acordă exportatorilor rezidenți pe termen mediu sau lung, prin scontarea cambiilor trase de furnizor asupra clienților importatori
      - credite cumpărător
        Au ca obiect o garanție dată de stat; se acordă pe termen mediu sau lung importatorilor rezidenți
   3. Credite de echipament
      - pe termen mediu sau lung
      - acordate pentru finanțarea investițiilor productive efectuate de către clienții băncilor
   4. Credite pentru bunuri imobiliare
   * pe termen mediu sau lung, acordate pentru achiziții, amenajări, reparații de bunuri imobiliare
   * forme:
      - credite investitor, acordate direct celui care efectuează operațiunea
      - credite promotor, acordate unei persoane juridice specializate în operațiuni cu bunuri imobiliare
   5. Creanțe comerciale
   * forme:
      - scontarea efectelor de comerț

[2] Vezi „Contabilitate bancară", V. Dedu, A. Enciu, Ed. Economică 2001

Scanned with OKEN Scanner

- factoring

C. Modalitatea de rambursare:
   1. credite rambursabile la scadenţă (în fine)
   2. credite rambursabile prin rate fixe
   3. credite rambursabile prin anuităţi constante

D. Tipul clienţilor beneficiari
   1. credite acordate clientelei financiare
   2. credite acordate clientelei nefinanciare
   3. credite acordate populaţiei

E. Formă:
   1. avansul în cont curent
   2. împrumut acordat
   3. cesiune de creanţe (scontare, factoring)
   4. creditul pe semnătură sau angajamentul de garanţie

F. Situaţia economică şi financiară a debitorului:
   1. credite performante
   2. credite în observaţie
   3. credite sub standard
   4. credite incerte
   5. credite cu risc major

3.3.2 Acordarea creditelor

La solicitarea creditului, clientul prezintă băncii următoarele documente:

- cerere de acordare de credit
- bilanţul şi contul de profit şi pierdere din ultimul an sau din ultimii trei ani
- bugetul de venituri şi cheltuieli din anul curent
- situaţia stocurilor şi cheltuielilor pentru care se solicită creditul
- lista bunurilor constituite în garanţie

Creditul are la bază identificarea unor criterii care să evalueze solvabilitatea sau capacitatea de plată a potenţialului împrumutat.

Criteriile creditului scoring pentru persoane juridice:

- forma de proprietate
- felul proprietăţii, forma de organizare a agentului economic
- situaţia patrimonială
- dependenţa de pieţele de aprovizionare sau desfacere, interne sau externe
- ramura de activitate
- garanţii posibile
- forma şi natura conducerii, etc.
- indicatorul de solvabilitate
- rotaţia activelor circulante

Scanned with OKEN Scanner

Pentru persoanele fizice se utilizează drept criterii de evaluare: venitul mediu lunar, proprietățile agentului economic, numărul persoanelor în întreținere, starea civilă, condiții de locuit, profesia şi locul de muncă, etc.

Numărul de puncte atribuit fiecărui criteriu se ponderează cu coeficientul de importanță al fiecărui criteriu.

Categorii de risc:

A - clienți cu situații financiar-economice foarte bune, care nu prezintă risc de nerambursare a creditului

B - clienți cu situații economico-financiare foarte bune, dar au lichidități fluctuante ==> risc minor

C - clienți cu situații economico-financiare satisfăcătoare, ai căror indicatori de bonitate prezintă tendințe de îmbunătățire ==> risc mediu

D - clienți cu situații economico-financiare slabe, cu tendințe de îmbunătățire ==> risc major

E - clienți care obțin succesiv pierderi – sunt excluşi din activitatea de creditare, conform normelor legale

Credite acordate pentru fiecare din categoriile de risc

1. Clienților din categoria A -> credite performante
2. Clienților din categoria B -> credite în observație
3. Clienților din categoria C -> credite sub standard -> risc mediu
4. Clienților din categoria D -> credite incerte (îndoielnice) -> risc major
5. Clienților din categoria E -> credite pierdere -> risc major

Indiferent de categoria de credit acordată, creditul e caracterizat de un serviciu al datoriei, concretizat în respectarea sau nerespectarea termenelor scadente pentru rambursare.

Serviciul datoriei poate fi:

- bun – creditele rambursate conform tablourilor de eşalonare „credite curente"
- slab – una sau mai multe din datele scadente sunt întârziate cu maxim 30 zile – „credite cu scadență întârziată"
- nesatisfăcător – una sau mai multe date scadente întârziate cu mai mult de 30 de zile – „credite restante"

Matricea creditelor[3] este stabilită de BNR pentru stabilirea riscului şi dobânzii, în funcție de modul de rambursare (serviciul datoriei) şi de categoria de credit.

Principiile la baza matricei.

- la acordare: creditul corespunzător categoriei de risc a clientului
- pe parcursul rambursării: în funcție de serviciul datoriei creditul poate cădea într-o categorie imediat inferioară.

[3] vezi „Contabilitatea principalelor operațiuni ale băncilor comerciale", C. Dascălu, M. Botea, Ed. A.S.E., 1999

Scanned with OKEN Scanner

Deci, dacă se respectă scadenţele din contract, creditul rămâne pe toată perioada în categoria iniţială

Serviciul datoriei / Categoria de bonitate şi creditul corespunzător	Bun	Slab	Necorespunzător
A – 1	Cr. performante	În observaţie	Sub standard
B – 2	Cr. în observaţie	Sub standard	Incerte
C – 3	Cr. sub standard	Incerte	Pierdere
D – 4	Cr. incerte	Pierdere	Pierdere
E – 5	Cr. pierdere	Pierdere	Pierdere

Pentru fiecare categorie de credit băncile percep o anumită dobândă şi constituie provizioane în funcţie de risc.

Cotele de provizioane şi dobânzile sunt:

Tip credit	Dobânda	Provizion
Performant	Dobândă normală	-
În observaţie	Dobândă normală + 3%	5%
Sub standard	Dobândă normală + 5%	20%
Incerte	Dobândă normală +10%	50%
Pierdere	-	100%

Cotele de provizioane se aplică la valoarea creditului acordat mai puţin valoarea garanţiei ==> valoarea netă a creditului.

Orice credit se acordă în baza unui dosar de creditare care cuprinde cel puţin cererea de credit, referatul de credit, situaţia indicatorilor de bonitate, situaţiile financiare ale clientului potenţial debitor şi, dacă creditul se acordă, contractul de credit.

3.3.3 Creditarea clientelei nefinanciare

Băncile comerciale creditează creanţele comerciale prin operaţiunile de scontare şi factoring.

Scontarea reprezintă cumpărarea efectelor comerciale de către bancă de la un client – posesor al efectului, pentru perioada dintre ziua scontării şi scadenţa înscrisă pe efect.

Scontul, care poate fi asimilat unei dobânzi, depinde de:

- valoare nominală a efectului comercial scontat
- nivelul taxei scontului
- numărul de zile de la scontare până la scadenţă

Scanned with OKEN Scanner

$$Scont \cong \frac{V_n \partial t_s \partial d}{360 \partial 100}$$

unde:

V_n = valoarea nominală a efectului

t_s = taxa scontului

d = durata în zile de la scontare până la scadență

Factoringul ..operațiune generatoare de credite pe termen scurt acordate de bănci pe baza cesiunii creanțelor unui furnizor față de clientul său, înscrise în facturi, prin care clientul transferă proprietatea creanțelor sale (facturi) societății bancare care își asumă obligația de încasare a creanțelor.

Această operațiune are la bază un contract încheiat între

- bancă - în calitate de factor
- client – în calitate de aderent, contract prin care banca se obligă să pună la dispoziția aderentului o anumită sumă în schimbul unui comision de factoring.

Contractul de factoring cuprinde:

- documentele ce fac obiectul factoringului
- suma pe care factorul o pune la dispoziția aderentului în momentul cedării facturilor; suma = „finanțare imediată", „factoring disponibil"
- garanția pe care aderentul o constituie pe seama finanțării imediate
- suma pe care factorul se obligă să o achite la data încasării facturilor; suma ==> „finanțare la încasare", „factoring indisponibil"
- dobânda perceputa de factor pentru suma ce reprezintă finanțare imediată
- comisionul de factoring

Trăsăturile factoringului

- factorul garantează creanța. Cesiunea este fără recurs, aderentul descărcându-se de riscul deținerii de facturi neîncasate
- factorul se angajează să plătească, aderentul nu mai gestionează postul „clienți", nemaiavând probleme de plată

3.3.4 Contabilitatea creditelor acordate clientelei

Contabilitatea operațiunilor de creditare a clienților se realizează cu ajutorul conturilor din clasa 2 „Operațiuni cu clientela":

Grupa 20 – Credite acordate clientelei

201 – Creanțe comerciale

2011 – Creanțe comerciale

20111 – Scont şi operațiuni asimilate

20112 – Factoring

2017 – Creanțe atașate

202 – Credite de trezorerie

Scanned with OKEN Scanner

2021 – Credite de trezorerie
20211 – Vânzări în rate
20212 – Credite acordate persoanelor fizice
20213 – Diferențe de rambursat legate de utilizarea cărților de plată
20214 – Utilizări de deschideri de credite permanente
20215 – Credite globale de exploatare
20216 – Credite pentru finanțarea stocurilor
20217 – Credite garantate de valori financiare
20218 – Credite acordate importatorilor
20219 – Alte credite de trezorerie
2027 – Creanțe ataşate
203 – Credite pentru export
2031 – Credite pentru export
20311 – Credite garantate cu creanțe asupra străinătății
20312 – Credite furnizori
20313 – Credite comerciale acordate nerezidenților
20319 – Alte credite pentru export
2037 – Creanțe ataşate
204 – Credite pentru echipamente
2041 – Credite pentru echipamente
2047 – Creanțe ataşate
205 – Credite pentru bunuri imobiliare
2051 – Credite investitori
2052 – Credite promotori
2057 – Creanțe ataşate
206 – Alte credite acordate clientelei
2061 – Alte credite acordate clientelei
2067 – Creanțe ataşate

Contabilitatea privind creditarea creanțelor comerciale utilizează contul sintetic 201 „Creanțe comerciale"

Contul 20111 „Scont şi operațiuni asimilate" – funcție de activ; evidențiază un plasament al resurselor băncii

Se debitează cu valoarea nominală a efectelor scontate băncii (2511)

Se creditează cu:

– recuperarea valorii efectelor de la emitenți (111, 121, 122, 2511)
– trecerea la creanțe restante sau îndoielnice a creanțelor prevăzute în efectele comerciale nerecuperate (2811, 2812)
– suma din rezerva generală pentru riscul de credit, utilizată pentru acoperirea unei părți din valoarea efectelor nerecuperate (514)

Soldul debitor reflectă – efecte comerciale aflate în portofoliul băncii şi neajunse la scadență.

Înregistrarea scontului se face cu ajutorul contului 70211 „Dobânzi de la operațiuni de scont şi asimilate şi alte creanțe comerciale"

Comisioanele se evidențiază în contul 7029 „Comisioane"

Scanned with OKEN Scanner

Evidenţierea creanţei privind dobânda se face în contul 2017 „Creanţe ataşate" – funcţie de activ.

Se debitează cu creanţa privind dobânda calculată şi neajunsă la scadenţă (70211)

Se creditează cu:

– încasarea dobânzii (2511)
– trecerea la dobânzi restante sau îndoielnice, dacă nu se recuperează (2812, 2822)
– suma utilizată din rezerva generală pentru riscul de credit în cazul acoperirii unei părţi din dobânzile neîncasate în cazul creanţelor comerciale (514)

Soldul debitor reflectă creanţe din dobânzi calculate şi neajunse la scadenţă, aferente creanţelor comerciale

Contul 20112 „Factoring" – cu funcţie de activ

Se debitează cu creditul acordat în baza facturilor cedate de către aderent.

Se creditează cu:

– stingerea creanţelor prin recuperarea de la plătitorii înscrişi pe facturi
– trecerea la restanţe sau îndoielnice a creanţelor nerecuperate
– suma utilizată din rezerva generală pentru riscul de credit în cazul nerecuperării creanţelor de la plătitorii adevăraţi

Evidenţa sumei reprezentând finanţarea imediată utilizează contul 25211 „Conturi de factoring disponibile" – cu funcţie de pasiv

Se creditează cu suma reprezentând finanţarea imediată acordată în momentul cedării facturilor de către aderent factorului

Se debitează cu:

– utilizarea acestei sume pe următoarele destinaţii:
– constituirea garanţiei în contractul de factoring – C 25336 „Alte depozite colaterale"
– achitarea comisionului de factoring prevăzut în contract – C 70212 „Dobânzi la operaţiuni de factoring"
– achitarea comisionului de gestiune – C 7029 „Comisioane"
– suma ce alimentează contul curent al clientului aderent după efectuarea operaţiunilor de mai sus – C 2511 „Conturi curente"

Evidenţa finanţării la încasare utilizează contul 25212 „Conturi de factoring indisponibile" – cu funcţie de pasiv.

Se creditează cu suma ce urmează a se achita de către factor în momentul încasării facturilor

Se debitează cu achitarea sumelor de către factor la data recuperării facturilor de la băncile unde îşi au conturile clienţii înscrişi pe facturi la rubrica „cumpărător"

Exemple de înregistrări contabile:

Cedarea facturilor de către aderent şi evidenţierea finanţării imediate şi la încasare:

Scanned with OKEN Scanner

2011 „Factoring"	=	% 25211 „Conturi de factoring disponibile" 25212 „Conturi de factoring indisponibile"	Valoarea facturii Suma finanțată imediat Suma de achitat la încasarea facturii

Utilizarea sumei reprezentând finanțarea imediată

25211 „Conturi de factoring disponibile"	=	% 25336 „Alte depozite colaterale" 70212 „Dobânzi de la operațiunile de factoring" 7029 „Comisioane" 2511 „Conturi curente"

Încasarea facturilor de la clienții beneficiari (plătitori)

% 121 „Ct. de corespondent la bănci" 341 „Decontări intrabancare" 111 „Cont curent la BNR"	=	20112 „Factoring"

Achitarea sumei reprezentând finanțarea la încasare:

25212 „Conturi de factoring indisponibile"	=	2511 „Conturi curente"

Concomitent se returnează clientului garanția rămasă fără obiect:

25336 „Alte depozite colaterale"	=	2511 „Conturi curente"

Creditele de trezorerie sunt credite pe termen scurt acordate de bancă în contul curent al clientului. Stabilirea necesarului de credite se face în funcție de deficitul de trezorerie rezultat în analiza de plan.

Contabilitatea creditelor de trezorerie utilizează contul 202 „Credite de trezorerie".

Contul sintetic de gr. I 202 „Credite de trezorerie se desfăşoară pe subconturi după natura creditului: vânzări în rate, credite pentru persoane fizice, credite pentru finanțarea stocurilor, credite pentru importatori, credite garantate cu valori financiare.

Evidențiază creditele pe termen scurt acordate de bancă în contul curent al clientului. Nivelul lor se calculează ca diferență între activele curente şi pasivele curente ale firmei.

Scanned with OKEN Scanner

Contul 202 „Credite de trezorerie" are funcție contabilă de activ; se debitează cu acordarea creditului la valoarea nominală; se creditează cu rambursarea creditului la scadență și cu transferul creditelor nerambursate la scadență la creanțe restante sau îndoielnice.

Soldul debitor reprezintă creditul acordat neajuns la scadență.

- Acordarea creditului de trezorerie:

2021 „Credite de trezorerie"	=	2511 „Conturi curente"

- Înregistrarea periodică a dobânzilor:

2027 „Creanțe atașate"	=	70213 „Dobânzi la credite de trezorerie"

- Rambursarea creditului la scadență:

2511 „Conturi curente"	=	2021 „Credite de trezorerie"

- Plata dobânzii

2511 „Conturi curente"	=	2027 „Creanțe atașate"

- Înregistrarea creditelor nerambursate la scadență:

281 „Creanțe restante"	=	2021 „Credite de trezorerie"

- Dobânzi neplătite aferente creditelor nerambursate la scadență:

2812 „Dobânzi restante"	=	2027 „Creanțe atașate"

- Rambursarea creditelor restante:

2511 „Conturi curente"	=	2811 „Creanțe restante"

- Plata dobânzilor aferente creditelor restante:

2511 „Conturi curente"	=	2812 „Dobânzi restante"

- Înregistrarea dobânzilor suplimentare (penalizatoare) calculate periodic pentru creditele și dobânzile restante:

2817 „Creanțe atașate"	=	7028 „Dobânzi din creanțe restante și îndoielnice"

Scanned with OKEN Scanner

Creditele pentru export sunt evidenţiate în contul sintetic de gr. I 203 „Credite pentru export" desfăşurat pe subconturi pe forme de credite:

- 20311 „Credite garantate cu creanţe asupra străinătăţii" reprezentând mobilizarea creanţelor pe termen scurt asupra străinătăţii
- 20312 „Credite furnizor" reprezentând finanţări acordate exportatorilor rezidenţi prin scontarea cambiilor deţinute de aceştia asupra clienţilor importatori
- 20313 „Credite comerciale acordate nerezidenţilor" pentru creditele acordate cumpărătorilor nerezidenţi pentru a plăti exportatorilor români, clienţi ai băncii.

Aceste conturi de activ se debitează la acordarea creditului, la valoarea nominală; se creditează cu creditele rambursate la scadenţă şi cu creditele nerambursate la scadenţă transferate la creanţe restante.

Soldul debitor reflectă creditul acordat, neajuns la scadenţă.

- Acordarea unui credit de export prin mobilizarea creanţelor:

20311 „Credite garantate cu creanţe asupra străinătăţii"	=	2511 „Conturi curente"	

- Perceperea taxei de scontare:

2511 „Conturi curente"	=	376 „Venituri înregistrate în avans"	

- Încasarea unui comision:

2511 „Conturi curente"	=	7029 „Comisioane"	

- Nerambursarea la scadenţă a creditului:

2811 „Creanţe restante"	=	20311 „Credite garantate cu creanţe asupra străinătăţii"	

- Rambursarea unui credit de export restant:

2511 „Conturi curente"	=	2811 „Creanţe restante"	

Creditele pentru echipament sunt credite pe termen mediu şi lung acordate clienţilor pentru investiţii productive. Contul folosit este 204 „Credite pentru echipamente", cu funcţie de activ, care se debitează cu acordarea creditului la valoarea nominală, se creditează cu rambursarea creditului la scadenţă sau cu transferul creditului nerambursat la scadenţă la creanţe restante. Soldul debitor semnifică creditul acordat neajuns la scadenţă.

Înregistrările contabile sunt similare celor exemplificate la celelalte categorii de credite.

Scanned with OKEN Scanner

Creditele pentru finanţarea de bunuri imobiliare se acordă investitorului proprietar sau unei persoane specializate pentru achiziţia, amenajarea sau repararea imobilelor şi achiziţia terenului aferent locuinţei.

Contul folosit este 205 „Credite pentru bunuri imobiliare" sintetic de gr. I, desfăşurat pe două subconturi: 2051 „Credite investitori", 2052 „Credite promotori", cu funcţie de activ; se debitează cu creditul acordat, la valoarea nominală; se creditează cu rambursarea creditului la scadenţă sau cu transferul creditului nerambursat la scadenţă la creanţe restante. Soldul debitor reflecta credite acordate neajunse la scadenţă.

Înregistrările contabile sunt similare celor exemplificate la celelalte categorii de credite.

Pentru toate categoriile de credite, dobânda aferentă se înregistrează în conturile sintetice de gr. II „Creanţe ataşate", conturi cu funcţie de activ, care se debitează cu dobânda calculată, aferentă creditelor neajunse la scadenţă, iar în credit înregistrează dobânda încasată la scadenţă, sau, în cazul neîncasării la scadenţă, transferul la subconturile de creanţe ataşate, din cadrul conturilor sintetice de gr. I 281 „Creanţe restante" si 282 „Creanţe îndoielnice".

În situaţia apariţiei unui decalaj între momentul aprobării acordării creditului şi momentul acordării lui efective, banca se consideră angajată faţă de client, utilizând contul 903 „Angajamente în favoarea clientelei" cu funcţie de activ.

Se debitează cu angajamentele de finanţare asumate de bancă în momentul aprobării creditului.

Se creditează cu utilizarea sau stingerea angajamentelor de finanţare, respectiv valoarea nominală a creditului în momentul acordării efective.

Soldul debitor reflectă angajamente existente.

999 „Contrapartida" A/P, fără conţinut ec., utilizat pentru D şi C conturilor în afara bilanţului.

Orice operaţiune de creditare prezintă pentru bancă un anumit risc care se măsoară cu ajutorul provizioanelor specifice de risc, ale căror cote de constituire sunt date în normele BNR şi se aplică la valoarea nominală a creditului minus garanţia.

Contul 291 „Provizioane pentru creanţe din operaţiuni cu clientela" cu funcţie de pasiv.

Se creditează cu:

- constituirea provizioanelor pe seama cheltuielilor – D 662 „Cheltuieli cu provizioanele pentru creanţe din operaţiuni cu clientela";
- cu suplimentarea provizionului devenit insuficient pe parcursul derulării creditului.

Se debitează cu anularea/diminuarea provizioanelor – C762 „Venituri din provizioane pentru creanţe din operaţiuni cu clientela".

Soldul creditor reflectă provizioanele specifice de risc aferente creditelor date şi încă nerambursate.

În cazul tuturor operaţiunilor de creditare clasică pentru bancă se degajează venituri contabilizate: 702 „Venituri din operaţiuni cu clientela" – P

- dobânda aferentă creditelor acordate
- dezvoltat pe sintetice II, III – categorii de credite

Scanned with OKEN Scanner

Etapele contabilizării unei operaţiuni de creditare:

1. Evidenţierea angajamentului faţă de client
2. Acordarea creditului:
   - stingerea angajamentului faţă de client
   - acordarea creditului prin evidenţierea în contul de creditare specific şi în contul în care se arată modalitatea de creditare
   - constituirea provizionului specific în funcţie de categoria de client şi de creditul acordat
   - evidenţierea creanţei privind dobânda
3. Rambursarea şi plata dobânzii:
   - rambursarea
   - diminuarea creanţei privind dobânda
   - diminuarea provizionului în funcţie de creditul rămas nerambursat

Pe perioada derulării unui credit este posibil ca la una sau mai multe date scadente rambursarea să nu aibă loc. În acest caz creditul nerambursat se trece în categoria de creanţe îndoielnice şi se declanşează procedura de urmărire penală a debitorului.

Soluţionările pentru situaţia în care s-au evidenţiat creanţele îndoielnice şi s-au încheiat perioadele în care aceste valori pot staţiona în contul de creanţe îndoielnice, pot fi:

1) debitorul acţionat în judecată este găsit solvabil şi obligat prin hotărâre judecătorească sa-şi achite datoriile

2) debitorul este găsit insolvabil, caz în care banca va suporta o parte din creanţele nerecuperate din rezerva generală pentru riscul de credit. Această rezervă se constituie din profit, aplicând 0.05% la valoarea totală a creditelor acordate. Contul 514 „Rezerva generală pentru riscul de credit" are funcţie de pasiv; se creditează cu constituirea şi alimentarea rezervei pe seama profitului; se debitează cu sumele utilizate din rezervă pentru acoperirea creanţelor nerecuperate.

În planul de conturi sunt cuprinse conturi de venituri din dobânzi pentru fiecare categorie de credite:

- 70213 „Dobânzile de la creditele de trezorerie"
- 70214 „Dobânzile de la creditele pentru export"
- 70215 „Dobânzi de la creditele pentru echipament"
- 70216 „Dobânzi de la creditele pentru bunuri imobiliare".

Acestea funcţionează în corespondenţă cu conturile de creanţe ataşate fiecărei categorii de credite, astfel:

2027 „Creanţe ataşate"	=	70213 „Dobânzi la creditele de trezorerie"

sau

376 „Venituri înregistrate în avans"	=	70213 „Dobânzi de la creditele de trezorerie"

Scanned with OKEN Scanner

formulă folosită pentru eşalonarea dobânzilor reţinute cu anticipaţie la acordarea creditului.

Comisioanele percepute de bancă se reţin din conturile curente ale clienţilor şi se înregistrează, independent de natura creditelor acordate, astfel:

2511 „Conturi curente"	=	7029 „Comisioane"

În situaţia în care creditele nu se rambursează la termen, se trec în categoria celor restante sau îndoielnice, pentru care se percep dobânzi majorate, operaţiune înregistrată astfel:

%	=	20X
2811 „Creanţe restante"		„Credite acordate clientelei"
282 „Creanţe îndoielnice"		

Creanţele îndoielnice asupra debitorului insolvabil constituie pentru unitatea bancară cheltuieli, înregistrate în funcţie de modalitatea de acoperire astfel:

%	=	282
667 „Pierderi din creanţe nerecuperabile acoperite cu provizioane"		„Creanţe îndoielnice"
668 „Pierderi din creanţe nerecuperabile neacoperite din provizioane"		

Cheltuiala din debitul contului 668 este contrabalansată de venit înregistrat în creditul contului 781 „Venituri din reluarea rezervei generale pentru riscul de credit", prin înregistrarea:

514 „Rezervă generală pentru riscul de credit"	=	781 Venituri din reluarea rezervei generale pentru riscul de credit

Credite consorţiale = credite acordate de către băncile afiliate unor organizaţii de tip consorţial, unui singur client al uneia dintre ele.

Băncile afiliate unei organizaţii îşi împart participarea la creditare, riscurile asumate şi dobânzile încasate.

Dacă o bancă participă cu o cotă de risc asumat mai mare decât cota sa de finanţare, excedentul de risc se înregistrează în afara bilanţului ca un angajament de garanţie dat, care va fi remunerat. În cazul unui deficit de risc în raport cu finanţarea, se înregistrează un angajament de garanţie primit ce urmează să fie plătit.

Scanned with OKEN Scanner

Într-o relație consorțială poziția băncilor poate fi:

BANCA ŞEF DE FILĂ – banca unde se află contul solicitantului de credit şi care gestionează creditul

BĂNCI PARTICIPANTE – celelalte bănci care participă la creditarea clientului respectiv.

Obiectul acestor credite reprezintă credite pe termen { mediu / lung }

- pentru export
- pentru echipamente
- pentru bunuri imobiliare

Aceste credite se acordă clienților foarte buni ai băncii care fie că trebuie să considere drept garanție chiar bunul care face obiectul creditării, fie că prezintă referințe bancare reprezentate de către depozite la termen deschise la băncile participante sau alte bănci neafiliate organizației.

Pentru înregistrarea angajamentului de finanțare se utilizează contul 90319 „Alte deschideri de credite confirmate" care funcționează în corespondență cu contul 999 „Contrapartida".

Evidențierea garanției la banca şef de filă, unde se depune garanția, se realizează prin contul 912 „Conturi şi alte garanții primite de la bănci" cu funcție de pasiv are corespondent contul 999.

La banca ce oferă garanția în numele clientului se utilizează contul 91119 „Alte garanții date băncilor" cu funcție de activ.

Operațiunile se înregistrează în paralel cu contabilitatea şefului de filă şi în contabilitatea băncilor participante.

1. Înregistrarea angajamentului de finanțare la banca şef de filă

90319 „Alte deschideri de credite confirmate"	=	999 „Contrapartida"

Înregistrări identice se efectuează în contabilitatea băncilor participante. În toate cazurile se înregistrează cota cu care participă fiecare bancă la acordarea creditului.

2. a) la banca şef de filă se primeşte garanția depusă de o bancă participantă, reprezentând un depozit la termen al clientului băncii şef de filă, constituit la banca participantă.

999 „Contrapartida"	=	912 „Cauțiuni, avaluri şi alte garanții primite de la bănci"

b) la banca participantă depunerea garanției se înregistrează astfel:

9119 „Alte garanții date altor bănci"	=	999 „Contrapartida"

Scanned with OKEN Scanner

3. a) acordarea creditului în contabilitatea şefului de filă – la valoarea totală a creditului=

%	=	2511
2052 „Credite promotori"		„Conturi curente"
111 „Cont curent la BNR"		

b) acordarea creditului de către fiecare bancă participantă, cu valoarea respectivă:

2052	=	111
„Credite promotori"		„Cont curent la BNR"

4. Înregistrarea comisionului de finanțare:

a) la banca şef de filă se încasează comisionul de la debitor şi se virează prin contul 111 „Cont curent la BNR" cote-părți băncilor participante

2511	=	%	valoare totală
„Conturi curente"		7029	cota şefului de filă
		„Comisioane"	
		111	cota băncii
		„Cont curent la BNR"	participante

b) la banca participantă se încasează comisionul de la şeful de filă:

111	=	7029	cota băncii
„Cont curent la BNR"		„Comisioane"	participante

5. Concomitent cu acordarea efectivă a creditului, se înregistrează stingerea angajamentului de finanțare în contabilitatea tuturor băncilor participante:

999	=	90139
„Contrapartida"		„Alte deschideri de credite confirmate"

6. Înregistrarea periodică a dobânzii – totală la banca şef de filă, iar la băncile participante – cotele respective, prin formula contabilă:

2067	=	70216
„Creanțe ataşate"		„Dobânzi la creditele pentru bunuri imobiliare"

7. a) încasarea dobânzii la banca şef de filă şi virarea cotelor corespunzătoare către băncile participante:

2511	=	%
„Conturi curente"		2067
		„Creanțe ataşate"
		111
		„Cont curent la BNR"

Scanned with OKEN Scanner

b) încasarea dobânzii la banca participantă de la banca şef de filă:

111 „Cont curent la BNR"	=	2067 „Creanţe ataşate"

8. a) încasarea tranşelor creditului la banca şef de filă şi virarea cotelor corespunzătoare băncilor participante:

2511 „Conturi curente"	=	% 2052 „Credite promotori" 111 „Cont curent la BNR"

b) înregistrarea la băncile participante a încasării tranşelor creditului:

111 „Cont curent la BNR"	=	2052 „Credite promotori"

9. După rambursarea integrală a creditului de către client, garanţia care l-a susţinut a rămas fără obiect.

a) la banca şef de filă se înregistrează returnarea garanţiei:

912 „Cauţiuni, avaluri şi alte garanţii primite de la bănci"	=	999 „Contrapartida"

b) la banca participantă se înregistrează scoaterea depozitului de sub garanţie:

999 „Contrapartida"	=	9119 „Alte garanţii date altor bănci"

Probleme rezolvate

Exemplul 1:

Se constituie un depozit la termen de un an în sumă de 2 mld. lei. Rata dobânzii: 40% pe an. Plata dobânzii la scadenţă.

1. Constituirea depozitului

2511 „Conturi curente"	=	2532 „Depozite la termen"	2 mld. lei

2. Calcularea şi înregistrarea dobânzii datorate

Scanned with OKEN Scanner

2.000.000.000 lei x 40% x 1 an = 800.000.000 lei

60252 „Dobânzi la conturile de depozite"	=	2537 „Depozite la termen"	800 mil. lei

3. Lichidarea depozitului şi plata dobânzii (în contul curent)

% „Depozite la termen" 2537 „Creanţe atașate"	=	2511 „Conturi curente"	2,8 mld. lei 2 mld. lei 0,8 mld. lei

Exemplul 2:

Se constituie un depozit pentru cecuri certificate în sumă de 10 mil. lei în vederea achitării unei file de cec, către un partener de afaceri cu cont deschis la aceeaşi unitate bancară.

1. Constituirea depozitului pentru cecuri certificate

2511 „Conturi curente/plătitor"	=	25333 „Depozite pentru cecuri certificate"	10 mil. lei

2. Achitarea filei de cec

25333 „Depozite pentru cecuri certificate"	=	2511 „Conturi curente/plătitor"	10 mil. lei

şi

2511 „Conturi curente/plătitor"	=	2511 „Conturi curente/beneficiar"	10 mil. lei

Exemplul 3:

Se vând certificate de depozit în sumă de 200.000.000 lei cu plata lunară a dobânzii. Durata acestui depozit este de 3 luni. Rata dobânzii de 40% pe an.

1. Constituirea depozitului

2511 „Conturi curente"	=	2541 „Certificate de depozit"	200 mil. lei

2. Calcularea şi înregistrarea dobânzii datorate aferente primei luni

Scanned with OKEN Scanner

200.000.000 lei x 40% x 30 zile/360 zile = 6.666.667 lei

6026 „Dobânzi la certificatele de depozit, carnetele şi libretele de economii"	=	2547 „Datorii ataşate"	6.666.667 lei

3. Plata dobânzii datorate (în cont)

2547 „Datorii ataşate"	=	2511 „Conturi curente"	6.666.667 lei

4. Înregistrarea dobânzii datorate şi plata acesteia pentru lunile a doua şi a treia presupune efectuarea înregistrărilor de pa pct. 2 şi 3 de mai sus.

5. Lichidarea depozitului

2541 „Certificate de depozit"	=	2511 „Conturi curente"	200 mil. lei

Exemplul 4:

Evidența analitică a depozitelor se realizează pe fiecare monedă în parte (ROL, USD, EURO) şi pe fiecare depozit constituit.

O societate comercială constituie următoarele depozite:
- un depozit în sumă de 10.000 USD pe termen de un an;
- un depozit în sumă de 25.000.000 ROL pe termen de 6 luni;
- un depozit în sumă de 50.000.000 ROL pe termen de 6 luni.

1. Constituirea depozitului în USD

2511 „Conturi curente/USD"	=	2532 „Depozite la termen/USD"	10.000 USD

2. Constituirea depozitului în sumă de 25.000.000 lei

2511 „Conturi curente/ROL"	=	2532....01 „Depozite la termen/ROL"	25 mil. lei

3. Constituirea depozitului în sumă de 50.000.000 lei

2511 „Conturi curente/ROL"	=	2532....02 „Depozite la termen/ROL"	50 mil. lei

Scanned with OKEN Scanner

IV. CONTABILITATEA OPERAȚIUNILOR CU TITLURI

Titlurile de valoare reprezintă înscrisuri care încorporează un drept de proprietate sau de creanță. Contabilitatea operațiunilor cu titluri este complicată datorită lipsei cadrului legislativ adecvat.

Clasificarea titlurilor se efectuează după următoarele criterii:

1. După natura titlului:
   - valori mobiliare (acțiuni şi obligațiuni)
   - titluri de stat (bonuri de tezaur, certificate de trezorerie)
   - titluri de creanță negociabile
   - titluri de piață interbancare
2. După veniturile pe acer le generează:
   - titluri cu venit fix
   - titluri cu venit variabil
3. După intenția privind durata deținerii lor în patrimoniu, în momentul achiziționării:
   - titluri de tranzacție
   - titluri de plasament
   - titluri de investiții
   - titluri de participare
   - părți în societăți comerciale legate
   - titluri ale activității de portofoliu

Clasificarea după criteriul 3 grupează titlurile în două categorii:

- active operaționale (titluri de tranzacție, titluri de plasament, titluri de investiții);
- imobilizări financiare (titluri de participare, părți în societăți comerciale legate, titluri ale activității de portofoliu).

În capitolul de față se vor prezenta titlurile din prima categorie.

4.1 Titluri de tranzacție

Titlurile de tranzacție sunt titluri cu venit fix sau variabil care îndeplinesc simultan trei condiții:

- să fie tranzacționat înainte de scadență, într-un termen care să nu depășească șase luni;
- să poată fi cotat în vederea tranzacționării în orice moment pe o piață lichidă;
- prețul de piață să fie accesibil terților.

Titlurile de tranzacție pot fi trecute în categoria titlurilor de plasament sau de investiții (operațiune de reclasare).

Titlurile de tranzacție fac obiectul activității de piață a băncilor în vederea derulării următoarelor operațiuni:

- operațiuni de menținere a pieței;
- operațiuni de arbitraj, vizând câştigul obținut pe baza diferențelor apărute între cotarea unui titlu pe două piețe diferite;
- operațiuni speculative, vizând câştigul bazat pe variația anticipată a unui curs pe termen foarte scurt.

Scanned with OKEN Scanner

Titlurile de tranzacție sunt evaluate în momentul achiziționării la valoarea de achiziție care include prețul de cumpărare, cheltuielile de achiziție și dobânzile aferente obligațiunilor. Titlurile de tranzacție sunt reevaluate la prețul pieței. Diferențele nefavorabile se preiau la cheltuieli, cele favorabile se preiau la venituri.

Vânzarea titlurilor se face la preț de cesiune (de vânzare), iar diferențele față de valoarea contabilă, după natura lor, se preiau la cheltuieli sau venituri.

Contabilitatea utilizează contul 302 „Titluri de tranzacție", sintetic de gradul I desfășurat astfel:

3021 „Titluri de tranzacție"
- 30211 „Efecte publice și valori asimilate"
- 30212 „Obligațiuni și alte titluri cu venit fix"
- 30213 „Acțiuni și alte titluri cu venit variabil"
- 30214 „Acțiuni proprii"

3025 „Titluri date cu împrumut"
- 30251 „Efecte publice și valori asimilate"
- 30252 „Obligațiuni și alte titluri cu venit fix"
- 30253 „Acțiuni și alte titluri cu venit variabil"
- 30254 „Acțiuni proprii"
- 30257 „Creanțe atașate"

3026 „Titluri luate cu împrumut"
- 30261 „Efecte publice și valori asimilate"
- 30262 „Obligațiuni și alte titluri cu venit fix"
- 30263 „Acțiuni și alte titluri cu venit variabil"
- 30264 „Acțiuni proprii"

3027 „Datorii privind titlurile"
- 30271 „Datorii privind titlurile luate cu împrumut"
- 30272 „Alte datorii privind titlurile"
- 30277 „Datorii atașate"

Exemple de înregistrare a operațiunilor cu titluri de tranzacție:

1. Achiziționarea titlurilor de tranzacție în cont propriu:

3021 „Titluri de tranzacție"	=	111 „Cont curent la BNR"

2. Achiziționarea titlurilor de tranzacție prin societăți de bursă:

3021 „Titluri de tranzacție"	=	333 „Contul societăților de bursă"
și		
333 „Conturile societăților de bursă"	=	111 „Cont curent la BNR"

Scanned with OKEN Scanner

Contul 333 „Conturile societăților de bursă" – bifuncțional, este încadrat în grupa 33 „Conturi de decontare privind operațiunile cu titluri".

3. Reclasarea titlurilor de tranzacție la titluri de plasament:

3031 „Titluri de plasament"	=	3021 „Titluri de tranzacție"

4. Reclasarea titlurilor de tranzacție la titluri de investiții:

3041 „Titluri de investiții"	=	3021 „Titluri de tranzacție"

5. Vânzarea de titluri de tranzacție la un preț de cesiune mai mare decât valoarea contabilă de înregistrare:

111 „Cont curent la BNR" sau 121/122 „Nostro"/„Loro" sau 335 „Conturile clientelei"	=	% 3021 „Titluri de tranzacție" 7032 „Venituri din titluri"	preț cesiune valoare contabilă diferență favorabilă

Contul 335 „Conturile clientelei" – are funcție de pasiv; este încadrat în grupa 33 „Conturile de decontare privind operațiunile cu titluri".

6. Titluri de tranzacție date cu împrumut:

3025 „Titluri date cu împrumut"	=	3021 „Titluri de tranzacție"

7. Reevaluarea titlurilor de tranzacție date cu împrumut:

- în urma creşterii cursului:

3025 „Titluri date cu împrumut"	=	7032 „Venituri din titluri de tranzacție"

- în urma scăderii cursului:

6032 „Pierderi din titluri de tranzacție"	=	3025 „Titluri date cu împrumut"

8. Dobânda calculată la titlurile de tranzacție date cu împrumut:

30257 „Creanțe atașate"	=	7037 „Venituri diverse din operațiuni cu titluri"

Scanned with OKEN Scanner

9. Încasarea dobânzii la titluri de tranzacție date cu împrumut:

111 „Cont curent la BNR"	=	30257 „Creanțe atașate"

10. Restituirea titlurilor de tranzacție date cu împrumut:

3021 „Titluri de tranzacție"	=	3025 „Titluri date cu împrumut"

11. Primirea titlurilor luate cu împrumut:

3026 „Titluri luate cu împrumut"	=	30271 „Datorii privind titlurile luate cu împrumut"

12. Dobânda calculată la titlurile de tranzacție luate cu împrumut:

6037 „Cheltuieli diverse privind operațiunile cu titluri"	=	30277 „Datorii atașate"

13. Plata dobânzii datorate pentru titlurile luate cu împrumut:

30277 „Datorii atașate"	=	111 „Cont curent la BNR"

14. Restituirea titlurilor de tranzacție luate cu împrumut:

30271 „Datorii privind titlurile luate cu împrumut"	=	3026 „Titluri luate cu împrumut"

15. Înregistrarea reevaluării titlurilor luate cu împrumut în condițiile scăderii cursului:

6032 „Pierderi din titluri de tranzacție"	=	30271 „Datorii privind titlurile luate cu împrumut"

16. Restituirea titlurilor de tranzacție luate cu împrumut:

30271 „Datorii privind titlurile luate cu împrumut"	=	3026 „Titluri luate cu împrumut"

Scanned with OKEN Scanner

4.2 Titluri de plasament

Titlurile de plasament sunt titluri cu venit fix sau variabil, achiziționate cu intenția de a fi deținute o perioadă mai mare de șase luni. În această categorie se includ și titlurile pentru care intenția de a fi deținute pe o perioadă mai mare de șase luni s-a schimbat în sensul micșorării duratei, nefiind asigurate mijloacele de acoperire sau de finanțare necesare, sau s-a majorat.

Evaluarea titlurilor de plasament cumpărate se face la prețul de achiziție fără cheltuieli de achiziție sau dobânzi scurse (în cazul titlurilor cu venit fix).

Titlurile de plasament provenite prin reclasarea titlurilor de tranzacție sunt evaluate la prețul pieței din ziua reclasării.

Titlurile de plasament sunt reevaluate periodic la cursul pieței. Diferențele din reevaluare se contabilizează astfel:

- diferențele favorabile nu se înregistrează, conform principiului prudenței. Ele nu pot fi utilizate pentru compensarea diferențelor nefavorabile înregistrate la alte categorii de titluri;
- diferențele nefavorabile fac obiectul constituirii de provizioane pentru depreciere, evidențiate în contul sintetic 3911 „Provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament".

La vânzare se înregistrează prețul de cesiune, diferențele stabilite față de valoarea contabilă de înregistrare a titlurilor fiind preluate fie la venituri (diferențe favorabile), fie la cheltuieli (diferențe nefavorabile).

Operațiunile cu titluri de plasament sunt înregistrate utilizând contul sintetic 303 „Titluri de plasament" desfășurat pe subconturi astfel:

3031 „Titluri de plasament"
- 30311 „Efecte publice și valori asimilate"
- 30312 „Obligațiuni și alte titluri cu venit fix"
- 30313 „Acțiuni și alte titluri cu venit variabil"
- 30314 „Acțiuni proprii"

3035 „Titluri date cu împrumut"
- 30351 „Efecte publice și valori asimilate"
- 30352 „Obligațiuni și alte titluri cu venit fix"
- 30353 „Acțiuni și alte titluri cu venit variabil"
- 30354 „Acțiuni proprii"

3036 „Vărsăminte de efectuat privind titlurile de plasament"

3037 „Creanțe atașate"
- 30371 „Efecte publice și valori asimilate"
- 30372 „Obligațiuni și alte titluri cu venit fix"
- 30373 „Acțiuni și alte titluri cu venit variabil"
- 30374 „Acțiuni proprii"

Exemple de înregistrări contabile ale operațiunilor cu titluri de plasament:

1. Achiziția de acțiuni prin societăți de bursă:

%	=	333
30313 „Acțiuni și alte titluri cu venit variabil"		„Conturile societăților de bursă"
60331 „Cheltuieli de achiziție"		

Scanned with OKEN Scanner

333 „Conturile societăților de bursă"	=	111 „Cont curent la BNR"

2. Achiziția în cont propriu de obligațiuni care prezintă o dobândă scursă:

% 30312 „Obligațiuni şi alte titluri cu venit variabil" 3037 „Creanțe ataşate" 60331 „Cheltuieli de achiziție"	=	111 „Cont curent la BNR"

3. Încasarea dividendelor:

111 „Cont curent la BNR" sau 333 „Conturile societăților de bursă"	=	70333 „Dividende şi venituri asimilate"

4. Înregistrarea dobânzilor calculate aferente acțiunilor:

3037 „Creanțe ataşate"	=	70331 „Dobânzi"

5. Încasarea dobânzilor aferente acțiunilor:

111 „Cont curent la BNR"	=	3037 „Creanțe ataşate"

6. Vânzarea de acțiuni:

- la preț de cesiune mai mare decât valoarea contabilă:

111 „Cont curent la BNR"	=	% 30313 „Acțiuni şi alte titluri cu venit variabil" 70336 „Venituri din cesiune"

- la preț de cesiune mai mic decât valoarea contabilă:

% 111 „Cont curent la BNR" 60336 „Pierderi din cesiune"	=	30313 „Acțiuni şi alte titluri cu venit variabil"

Scanned with OKEN Scanner

7. Dobânda calculată pentru obligațiunile deținute de bancă:

3037 „Creanțe atașate"	=	70331 „Dobânzi"

8. Încasarea dobânzii aferente obligațiunilor:

111 „Cont curent la BNR"	=	3037 „Creanțe atașate"

9. Vânzarea obligațiunilor:

- la preț de cesiune mai mare decât valoarea contabilă:

111 „Cont curent la BNR"	=	% 30312 „Obligațiuni şi alte titluri cu venit fix" 3037 „Creanțe atașate" 70336 „Venituri din cesiune"

- la preț de cesiune mai mic decât valoarea contabilă:

% 111 „Cont curent la BNR" 60336 „Pierderi din cesiune"	=	30312 „Obligațiuni şi alte titluri cu venit fix"

10. Cheltuieli efectuate de bancă la vânzarea titlurilor de plasament:

6039 „Comisioane"	=	111 „Cont curent la BNR"

11. Constituirea provizioanelor pentru deprecierea:

- Acțiunilor:

66311 „Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament"	=	39113 „Provizioane pentru deprecierea acțiunilor şi a altor titluri cu venit variabil"

- Obligațiunilor:

66311 „Cheltuieli cu provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament"	=	39112 „Provizioane pentru deprecierea obligațiunilor şi a altor titluri cu venit fix"

Scanned with OKEN Scanner

12. Anularea sau diminuarea provizioanelor pentru deprecierea acțiunilor şi obligațiunilor:

%	=	76311
39113 „Provizioane pentru deprecierea acțiunilor şi a altor titluri cu venit variabil"		„Venituri din provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament"
39112 „Provizioane pentru deprecierea obligațiunilor şi a altor titluri cu venit fix"		

Operațiunile de dare cu împrumut, de luare cu împrumut a titlurilor de plasament se contabilizează similar cu cele care au ca obiect titluri de tranzacție.

4.3 Titluri de investiții

Titlurile de investiții sunt titluri cu venit fix, achiziționate de bancă cu intenția de a le păstra o perioadă mare de timp, până la scadență. Titularul primeşte venituri sub formă de dobânzi aferente titlurilor de investiții.

Titlurile de investiții includ obligațiuni, efecte publice şi alte titluri cu venit fix.

Evaluarea titlurilor de investiții:

- La cumpărare: la prețul de achiziție fără cheltuieli de achiziție sau dobândă pentru perioada scursă.

Dacă prețul de achiziție este mai mare decât valoarea de rambursare, titlul are o primă.

Dacă prețul de achiziție este mai mic decât valoarea de rambursare, titlul se decontează.

Prima, respectiv decontarea se eşalonează pe durata de viață rămasă a titlului, pe venituri sau pe cheltuieli.

- La reclasarea titlurilor de investiții din titluri de tranzacție se utilizează prețul zilei.
- La transferul din categoria titlurilor de portofoliu, titlurile de investiții sunt evaluate la valoarea de achiziție.
- În cazul diferențelor de curs intervenite în perioada existenței titlurilor în portofoliu, valoarea contabilă nu este influențată.

În mod excepțional se constituie provizioane pentru depreciere dacă există probabilitatea vânzării titlului înainte de scadență sau a riscului de faliment la emitent.

Evidența titlurilor de investiții se foloseşte contul sintetic 304 „Titluri de investiții" desfăşurat astfel:

3041 „Titluri de investiții"
30411 „Efecte publice şi valori asimilate"
30412 „Obligațiuni şi alte titluri cu venit fix"

Scanned with OKEN Scanner

3045 „Titluri date cu împrumut"
30451 „Efecte publice şi valori asimilate"
30452 „Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix"
3046 „Diferenţe de conversie"
30461 „Efecte publice şi valori asimilate"
30462 „Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix"
3047 „Creanţe ataşate"
30471 „Efecte publice şi valori asimilate"
30472 „Obligaţiuni şi alte titluri cu venit fix"

Exemple de înregistrări:

1. Se achiziţionează în cont propriu obligaţiuni care au înregistrată o dobândă:

%	=	111
3041 „Titluri de investiţii"		„Cont curent la BNR"
3047 „Creanţe ataşate"		
60347 „Cheltuieli de achiziţie"		

2. Se achiziţionează efecte publice prin societăţi de bursă:

%	=	333
3041 „Titluri de investiţii"		„Conturile societăţilor de bursă"
60347 „Cheltuieli de achiziţie"		
333 „Conturile societăţilor de bursă"	=	111 „Cont curent la BNR"

3. Amortizarea primei aferente titlurilor achiziţionate la un preţ mai mare decât valoarea de rambursare:

60342 „Cheltuieli cu amortizarea primelor"	=	3041 „Titluri de investiţii"

4. Eşalonarea diferenţei favorabile aferente titlurilor de investiţii decontate:

3041 „Titluri de investiţii"	=	70342 „Venituri din prime"

5. Dobânda calculată la titlurile de investiţii din portofoliu:

3047 „Creanţe ataşate"	=	70341 „Dobânzi"

Scanned with OKEN Scanner

6. Încasarea dobânzii:

111 „Cont curent la BNR"	=	3047 „Creanțe atașate"

7. Rambursarea titlurilor de investiții la valoarea de rambursare:

111 „Cont curent la BNR"	=	3041 „Titluri de investiții"

8. Vânzarea titlurilor de investiții:

- la preț de cesiune mai mic decât valoarea contabilă:

% 111 „Cont curent la BNR" 6462 „Pierderi din cesiunea imobilizărilor financiare"	=	3041 „Titluri de investiții"

- la preț de cesiune mai mare decât valoarea contabilă:

111 „Cont curent la BNR"	=	% 3041 „Titluri de investiții" 7462 „Venituri din cesiunea imobilizărilor financiare"

Operațiunile cu titluri de investiții date cu împrumut sau luate cu împrumut ocazionează înregistrări similare celor cu titluri de plasament, folosind subconturile specifice ale contului 304 „Titluri de investiții".

Probleme rezolvate

Exemplul 1

Societatea bancară „X"-S.A. achiziționează 4.000 acțiuni la prețul de cumpărare 10.000 lei/acțiune. Banca datorează societății de intermediere un comision de 3%. Ulterior acțiunile sunt vândute cu 12.000 lei/acțiune. Acțiunile sunt cotate la bursă, au un trend crescător şi există intenția de a fi vândute într-o perioadă de până la şase luni de la data cumpărării lor.

1. înregistrarea achiziției de acțiuni

30213 „Acțiuni şi alte titluri cu venit variabil"	=	% 111 „Cont curent la BNR" 3566 „Alți creditori diverşi"	41.200.000 lei 40.000.000 lei 200.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

2. plata comisionului datorat

3566 „Alți creditori diverși"	=	111 „Cont curent la BNR"	200.000 lei

3. vânzarea acțiunilor

111 „Cont curent la BNR"	=	% 30213 „Acțiuni și alte titluri cu venit variabil" 7032 „Venituri din titluri de tranzacție"	48.000.000 lei 41.200.000 lei 6.800.000 lei

Exemplul 2

Se cedează titlurile la preț de înregistrare de 1.000.000 lei, valoarea contabilă 900.000 lei pe 15 martie, termenul de răscumpărare 15 mai, dobândă 42% pe an. La sfârșitul lunii martie cursul titlurilor crește cu 50.000 lei. La finele lunii aprilie cursul scade cu 30.000 lei.

Înregistrările contabile la cedent

Înregistrarea în afara bilanțului

9211 „Titluri vândute cu posibilitatea de răscumpărare"	=	999 „Contrapartida"	1.000.000 lei

Cesiunea titlurilor de către cedent în condițiile în care există o diferență de preț

111 „Cont curent la BNR"	=	% 3031 „Titluri de plasament" 3732 „Diferențe privind vânzări de titluri cu posibilitatea de răscumpărare"	1.000.000 lei 900.000 lei 100.000 lei

Se înregistrează lunar dobânda aferentă titlurilor vândute cu posibilitate de răscumpărare

6032 „Pierderi la titlurile de tranzacție"	=	377 „Cheltuieli de plătit"	35.000 lei

Plata dobânzii

377 „Cheltuieli de plătit"	=	111 „Cont curent la BNR"	35.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

Se înregistrează diferența favorabilă de curs

3729 „Conturi de ajustare privind alte elemente din afara bilanțului”	=	7032 „Venituri din titluri de tranzacție”	50.000 lei

Se înregistrează diferența nefavorabilă de curs

6032 „Pierderi la titlurile de tranzacție”	=	3729 „Conturi de ajustare privind alte elemente din afara bilanțului”	30.000 lei

Răscumpărarea titlurilor

%	=	111	1.000.000 lei
3031 „Titluri de plasament”		„Cont curent la BNR”	900.000 lei
3732 „Diferențe privind vânzări de titluri cu posibilitatea de răscumpărare”			100.000 lei

Reevaluarea titlurilor prin compensare (+50.000-30.000)

3031 „Titluri de plasament”	=	3729 „Conturi de ajustare privind alte elemente din afara bilanțului”	20.000 lei

Concomitent

999 „Contrapartida”	=	9211 „Titluri vândute cu posibilitatea de răscumpărare”	1.000.000 lei

Înregistrările contabile la cesionar

Înregistrarea în afara bilanțului

9211 „Titluri vândute cu posibilitatea de răscumpărare”	=	999 „Contrapartida”	1.000.000 lei

Achiziționarea titlurilor

3031 „Titluri de plasament”	=	111 „Cont curent la BNR”	1.000.000 lei

Înregistrarea periodică a dobânzii de încasat

378 „Venituri de primit”	=	7032 „Venituri din titluri de tranzacție”	35.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

Încasarea dobânzii

111 „Cont curent la BNR"	=	378 „Venituri de primit"	35.000 lei

Cedarea titlurilor în situația în care cedentul şi-a manifestat opțiunea de cumpărare

111 „Cont curent la BNR"	=	3031 „Titluri de plasament"	1.000.000 lei

Concomitent

999 „Contrapartida"	=	9211 „Titluri vândute cu posibilitatea de răscumpărare"	1.000.000 lei

Exemplul 3

Banca „X"" dă cu împrumut titluri de investiții în valoare de 100.000.000 lei băncii ,,Y".

Contabilitatea băncii „X" împrumutătoare

1. Se înregistrează darea cu împrumut

3045 „Titluri date cu împrumut"	=	3041 „Titluri de investiții"	100 mil. lei

2. Se calculează dobânda la titlurile de investiții date cu împrumut 20.000.000 lei

378 „Venituri de primit"	=	7037 „Venituri diverse din operațiuni cu titluri"	20 mil. lei

3. Se primesc înapoi titlurile date cu împrumut.

3041 „Titluri de investiții"	=	3045 „Titluri date cu împrumut"	100 mil. lei

4. Se încasează dobânda de la titlurile date cu împrumut de 20.000.000 lei

111 „Cont curent la BNR"	=	378 „Venituri de primit"	20 mil. lei

Scanned with OKEN Scanner

Contabilitatea băncii „Y" (primeşte cu împrumut)

5. Se înregistrează titlurile luate cu împrumut.

3026 „Titluri luate cu împrumut"	=	30271 „Datorii privind titlurile"	100 mil. lei

6. Se reevaluează titlurile luate cu împrumut în plus cu 5.000.000 lei (diferențe favorabile)

30271 „Datorii privind titlurile"	=	7036 „Venituri din datorii constituite prin titluri"	5 mil. lei

7. Se reevaluează titlurile luate cu împrumut cu 2.000.000 lei (diferențe nefavorabile)

6036 „Cheltuieli privind datorii constituite prin titluri"	=	30271 „Datorii privind titlurile"	2 mil. lei

8. Se calculează dobânda cuvenită a fi plătită la titlurile luate cu împrumut de 20.000.000 lei.

6037 „Cheltuieli diverse privind operațiunile cu titluri"	=	377 „Cheltuieli de plătit"	20 mil. lei

9. Se restituie titlurile luate cu împrumut.

30271 „Datorii privind titlurile"	=	3026 „Titluri luate cu împrumut"	100 mil. lei

10. Se achită dobânda la aceste titluri.

377 „Cheltuieli de plătit"	=	111 „Cont curent la BNR"	.1.000.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

V. CONTABILITATEA ACTIVELOR (VALORILOR) IMOBILIZATE

5.1 Structura valorilor imobilizate

Valorile imobilizate reprezintă bunurile şi creanţele destinate să servească băncii o perioadă îndelungată cuprinzând imobilizări financiare, imobilizări necorporale, imobilizări corporale, imobilizări în curs, imobilizări date în leasing sau în locaţie simplă.

Imobilizările financiare ale băncilor reprezintă utilizări pe termen lung ale unor resurse la crearea capitalurilor altor societăţi. Forme:

- credite subordonate
- titluri imobilizate

Creditele subordonate sunt creanţe pe termen lung nereprezentate de un titlu asupra societăţilor (bancare sau nebancare), pentru care banca acceptă ca drepturile sale sa fie restituite, în caz de lichidare, după satisfacerea celorlalţi creditori, iar în caz de redresare juridică acceptă suspendarea drepturilor sale până la sfârşitul perioadei de redresare.

În funcţie de durata pentru care sunt acordate, creditele subordonate se clasifică în: credite subordonate la termen (durata mai mare de 5 ani) şi credite subordonate pe durată nedeterminată, la care rambursarea creditului se face la iniţiativa împrumutatului.

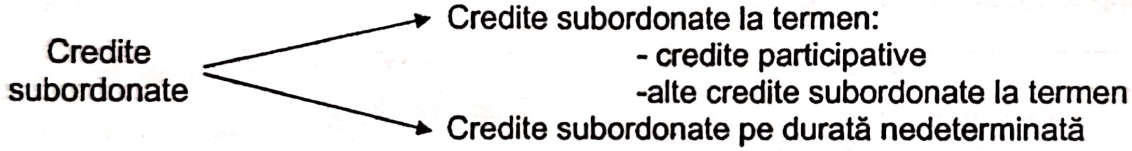

În caz de faliment al împrumutatului (beneficiarul creditului), creditul va fi încasat după ce sunt plătite (rambursate) toate celelalte datorii de către împrumutat.

În general rata dobânzii la un credit subordonat este mai mare decât la un credit acordat în condiţii normale (contabilizat în clasa 1 sau 2) având în vedere riscul suplimentar al împrumutătorului.

Titlurile imobilizate sunt formate din acţiuni şi alte titluri cu venit variabil deţinute în alte societăţi comerciale, iar în funcţie de ponderea deţinută in capitalul acestora se clasifică în 3 grupe:

- părţi în societăţile comerciale legate
- titluri de participare
- titluri ale activităţii de portofoliu

Părţile în societăţile comerciale legate sunt formate din titluri cu venit variabil deţinute la societăţile comerciale controlate de o manieră exclusivă.

În aceste cazuri banca deţine o cotă de participare în capitalul societăţii legate de peste 50% , astfel încât acestea sunt susceptibile de a fi incluse prin integrare într-un ansamblu consolidabil.

Scanned with OKEN Scanner

Titlurile de participare reprezintă de asemenea acțiuni sau alte titluri cu venit variabil ale societăților la care participarea băncii la formarea capitalului este notabilă însă mai mică de 50% sau la care banca este implicată în conducere a societății.

În general sunt considerate titluri de participare acel pachet de titluri care deține o pondere mai mare de 10% însă nu depăşeşte 50% din capitalul societății emitente.

Titlurile de participare pot să dețină chiar o pondere mai mică de 10% în capitalul societății dacă se realizează una din următoarele 3 condiții:

- administratorii sau conducătorii sunt comuni cu ai societăților emitente
- deținerea de către societatea emitentă a unei părți din acțiunile băncii (participații reciproce)
- apartenența la acelaşi grup, controlat de persoane fizice sau juridice.

Titlurile activității de portofoliu reprezintă titluri cu o reprezentare satisfăcătoare, achiziționate cu intenția de a le păstra o perioada îndelungată fără drept de intervenție în gestiunea societății ale cărei titluri le deține banca.

Sunt asimilate imobilizările financiare, dotările cu resurse băneşti a unităților proprii din străinătate.

Imobilizările necorporale se compun din următoarele:

- fondul comercial format din clientelă, vad, prestigiu, reputație, etc.;
- cheltuieli de constituire, formate din cheltuieli de înființare şi extindere a activității (capitalului) băncii, cum sunt cheltuieli de înmatriculare, cheltuieli privind emiterea şi vânzarea de acțiuni, cheltuieli de publicitate;
- alte imobilizări necorporale, cuprinzând: programe informatice, concesiuni, brevete, licențe şi alte drepturi de proprietate intelectuală.

Imobilizările corporale sunt formate din acele bunuri care respectă cumulativ condițiile de durată mai mare de 1 an şi valoare peste limita legală. În structura lor se cuprind terenurile şi mijloacele fixe.

Imobilizările în curs sunt formate din imobilizări necorporale şi corporale în curs de realizare.

5.2 Contabilitatea valorilor imobilizate

Imobilizările financiare sunt evidențiate prin conturile din:
Grupa 40 „Credite subordonate", cuprinzând:
401 „Credite subordonate la termen"
4011 „Credite participative"
4019 „Alte credite subordonate la termen"
402 „Credite subordonate pe durată nedeterminată"
407 „Creanțe atașate"
Grupa 41 „Părți în cadrul societăților comerciale legate, titluri de participare şi titluri ale activității de portofoliu"
411 „Părți în societățile comerciale legate"
4111 „Părți în societăți bancare"
4112 „Părți în societăți cu caracter financiar"
4117 „Părți în alte societăți cu caracter nefinanciar"

Scanned with OKEN Scanner

412 „Titluri de participare"
4121 „Titluri de participare în societăţi bancare"
4122 „Titluri de participare în societăţi cu caracter financiar"
4123 „Titluri de participare în societăţi cu caracter nefinanciar"
413 „Titluri ale activităţii de portofoliu"
414 „Diferenţe de conversie"
415 „Titluri date cu împrumut"
417 „Creanţe ataşate"
418 „Vărsăminte de efectuat pentru părţi în societăţi comerciale legate, pentru titluri de participare şi pentru titluri ale activităţii de portofoliu".

Conturile 401, 402, 407 au funcţie de activ, se debitează cu creditele acordate, în corespondenţă cu contul curent al băncii la BNR, conturile de corespondent bancar sau conturile curente ale clientelei; se creditează cu rambursarea creditelor în corespondenţă cu aceleaşi conturi cu care s-a înregistrat acordarea. Se mai creditează cu convertirea creditelor în titluri de participare (in corespondenţă cu contul 412 "Titluri de participare") sau în părţi în societăţile comerciale legate (in corespondenţă cu contul 411 "Părţi în societăţile comerciale legate").

În caz de nerambursare la termen, creditele pot fi trecute la creanţe restante (debitul contului 4811 "Creanţe restante") sau la creanţe îndoielnice (debitul contului 4821 "Creanţe îndoielnice").

Dobânzile curente neajunse la scadenţă se înregistrează ca şi creanţele ataşate, astfel:

407 "Creanţe ataşate"	=	% 7051 "Dobânzi de la creditele subordonate la termen" 7052 " Dobânzi de la creditele subordonate pe durata nedeterminată"

Contul 411 "Părţi în societăţile comerciale legate" – cont sintetic de gradul I se detaliază în două sintetice de gradul II în funcţie de tipul de societăţi la care se deţin acţiunile, adică: societăţi bancare, societăţi cu caracter financiar şi societăţi cu caracter nefinanciar.

Contul sintetic de gradul I 412 "Titluri de participare" se detaliază în 3 sintetice de gradul II, de asemenea pe tipuri de societăţi la care se deţin titlurile: bancare, financiare, nefinanciare.

Contul 413 "Titluri ale activităţii de portofoliu" reflectă titluri cu o reprezentare satisfăcătoare, achiziţionate cu intenţia de a fi păstrate o perioadă îndelungată.

Toate aceste 3 conturi de evidenţă a titlurilor imobilizate au funcţie contabilă de activ; se debitează cu preţul de achiziţie (exclusiv cheltuielile accesorii de cumpărare) a titlurilor achiziţionate, în corespondenţă cu conturile de lichidităţi (111, 121, 122) sau cu conturile curente ale clienţilor bancari de la care se cumpără (5211) în funcţie de modalitatea de plată.

Scanned with OKEN Scanner

Cheltuielile de achiziţie a titlurilor se înregistrează în contul 6099 "Cheltuieli diverse de exploatare bancară", în corespondenţă cu un cont de lichidităţi sau de datorii.

Dacă la cumpărare nu s-a achitat valoarea integrală a titlurilor, diferenţa se înregistrează în contul de vărsăminte de efectuat , ca de exemplu:

411 "Părţi în societăţile comerciale legate"	=	% 111 "Cont curent la BNR"(sau 121, 122, 2511) 418 "Vărsăminte de efectuat pentru părţi în societăţi comerciale, pentru titluri de participare şi pentru titluri ale activităţii de portofoliu"

Dacă titlurile se cumpără prin societăţile de bursă, pentru care plata urmează să se facă ulterior, se înregistrează datoria faţă de societatea de bursă în contul 333 "Conturile societăţilor de bursă"

Exemplu: se cumpără titluri ale activităţii de portofoliu de 15.000.000. lei, cheltuieli de bursă de 3000.000. lei.

% 413 "Titluri ale activităţii de portofoliu" 6099 "Cheltuieli diverse de exploatare bancară"	=	333 "Conturile societăţilor de bursă"	15.300.000 lei 15.000.000 lei 300.000 lei

Datoriile faţă de societăţile de bursă şi vărsămintele de efectuat se sting prin trezorerie.

În cazul în care titlurile imobilizate provin din convertirea creditelor subordonate şi din creanţele ataşate acestora înregistrarea este următoarea:

412 "Titluri de participare"	=	% 401 "Credite subordonate la termen" 402 "Credite subordonate pe durată nedeterminată" 407 "Creanţe ataşate"

Scanned with OKEN Scanner

Conturile de imobilizări se creditează cu valoarea titlurilor vândute, în corespondenţă cu conturile curente sau de corespondent (111, 121, 122, 2511) sau cu contul societăţilor de bursă (333).

Diferenţele dintre preţul de cesiune (vânzare) a titlurilor şi valoarea lor contabilă (preţul de achiziţie) se înregistrează ca o cheltuială (dacă preţul de cesiune este mai mic decât preţul de achiziţie) sau ca un venit (dacă preţul de cesiune este mai mare decât preţul de achiziţie .

În cazul titlurilor în devize intervin conturile 3721 "Poziţie de schimb" şi 3722 "Contravaloarea poziţiei de schimb" .

Înregistrarea diferenţelor nefavorabile:

%	=	411
333		"Părţi în societăţile comerciale legate"
"Conturile societăţilor de bursă"		(sau 412, 413)
6462		
"Pierderi din cesiunea imobilizărilor financiare"		
sau		
3721		
"Poziţia de schimb"		
(în cazul titlurilor în devize)		

Înregistrarea finală a diferenţei de preţ pentru titlurile în devize:

6462	=	3722
"Pierderi din cesiunea imobilizărilor financiare"		"Contravaloarea poziţiei de schimb"

Înregistrările diferenţelor favorabile:

333	=	%
"Conturile societăţilor de bursă"		412
		"Titluri de participare"(sau 411, 413)
		7462
		"Venituri din cesiunea imobilizărilor financiare"
		sau
		3721
		"Poziţie de schimb"(în cazul titlurilor în devize)

Înregistrarea următoare pentru titlurile în devize:

3722	=	7462
"Contravaloarea poziţiei de schimb"		"Venituri din cesiunea imobilizărilor"

Pentru titlurile imobilizate date cu împrumut se foloseşte contul 415 "Titluri date cu împrumut", cu funcţie de activ; se debitează cu valoarea

Scanned with OKEN Scanner

contabilă a titlurilor imobilizate date cu împrumut, în corespondenţă cu conturile care ţin evidenţa acestora (411, 412, 413); se creditează cu valoarea contabilă a titlurilor restituite, în corespondenţă cu aceleaşi conturi care au evidenţiat titlurile respective. Dobânzile cuvenite pentru titlurile date cu împrumut reprezintă venituri din imobilizări financiare la fel ca şi dividendele aduse de acestea, iar încasarea lor se înregistrează în debitul conturilor de lichidităţi.

Dobânzile calculate la titlurile date cu împrumut şi neajunse la scadenţă, se înregistrează ca şi creanţe ataşate, astfel:

%	=	7053
111		"Dividende şi venituri asimilate"
"Cont curent la BNR"(sau 121, 122, 2511)		
417		
"Creanţe ataşate"		

Creanţele ataşate se încasează la scadenţă, sau se trec la categoria restante sau îndoielnice.

Titlurile imobilizate în devize se reevaluează la închiderea exerciţiului la cursul valutar al zilei. Diferenţele de creştere a cursului se înregistrează în debitul conturilor de imobilizări financiare, iar diferenţele de scădere a cursului în creditul conturilor de imobilizare, în corespondenţă cu contul 3721 "Poziţie de schimb".

Aceste două conturi cu rol tehnic (dar cu funcţie contabilă ca orice cont din plan) permit înregistrarea valutelor în conturile în valuta corespunzătoare, pe de o parte şi înregistrarea sumelor în lei în conturile corespunzătoare, pe de altă parte.

3721 "Poziţia de schimb", A/P, folosit drept contrapartidă pentru conturile ce înregistrează valutele (analitice-pentru fiecare valută).

3722 "Contravaloarea poziţiei de schimb", A/P, folosit drept contraparte pentru conturile ce înregistrează echivalentul în lei a valutelor (nu este necesară dezvoltarea în analitice pe valute).

Echivalentul valoric în lei al diferenţelor de schimb, aferente titlurilor imobilizate, se înregistrează în contul 414 "Diferenţe de conversie" spre deosebire de diferenţele de curs aferente datoriilor şi creanţelor curente în devize , care se înregistrează ca şi venituri. Contul bifuncţional 414 "Diferenţe de conversie" se debitează cu diferenţele de conversie nefavorabile (scădere de curs) şi se creditează cu diferenţele de conversie favorabile (creştere de curs), în corespondenţă cu contul 4722 "Contravaloarea poziţiei de schimb".

Soldul debitor sau creditor al contului 414 "Diferenţe de conversie" se va modifică, în sensul creşterii sau scăderii, cu ocazia unei noi reevaluări.

În cazul vânzării titlurilor imobilizate, diferenţele de conversie aferente, nefavorabile se înregistrează ca şi cheltuieli din cesiunea imobilizărilor, iar diferenţele favorabile ca venituri.

Exemplu: Se vând titluri de participare având o valoare contabilă (stabilită după reevaluarea precedentă) de 5.000.000 lei, cu o diferenţă de conversie favorabilă de 900.000 lei, preţul de cesiune de 6.000.000 lei.

Scanned with OKEN Scanner

Înregistrarea vânzării titlurilor:

111 "Cont curent la BNR"	=	% 412 "Titluri de participare" 7462 "Venituri din cesiunea imobilizărilor financiare"	6.000.000. lei 5.000.000. lei 1.000.000. lei

Înregistrarea la venituri a diferențelor de conversie (pasiv):

414 "Diferențe de conversie"	=	7462 "Venituri din cesiunea imobilizărilor financiare"	900.000. lei

Diferențele de conversie nefavorabile aferente titlurilor vândute se înregistrează în debitul contului 6462 "Pierderi din cesiunea imobilizărilor financiare" în corespondență cu creditul contului 414 "Diferențe din conversie".

Contul bifuncțional 414 "Diferențe de conversie" poate prezenta sold creditor-diferențe favorabile, sau sold debitor-diferențe nefavorabile aferente titlurilor imobilizate.

Dotările cu resurse băneşti a unităților proprii din străinătate (asimilate imobilizărilor financiare) sunt evidențiate în contul 421 "Dotări pentru unitățile proprii din străinătate"

Transferul sumelor în devize, la unitățile proprii din străinătate are loc, de regulă, prin conturile de corespondent ale băncilor, operațiune înregistrată astfel:

421 "Dotări pentru unitățile proprii din străinătate"	=	122 "Conturi de corespondent ale băncilor(loro)"

Retragerea sumelor de la unitățile proprii din străinătate se înregistrează printr-o formula inversă.

Reevaluările periodice ale dotărilor unităților proprii din străinătate, pe baza cursului valutar al zilei determină diferențele, fie favorabile, rezultate în urma creşterii cursului, înregistrate în debitul, fie nefavorabile datorate scăderii cursului, înregistrate în creditul contului 421 "Dotări pentru unitățile proprii din străinătate" în corespondență cu contul 3721 "Poziție de schimb".

Echivalentul în lei al diferențelor de curs valutar se înregistrează în contul 414 "Diferențe de conversie", cele favorabile în credit, cele nefavorabile în debit, în corespondență cu contul 3722 "Contravaloarea poziției de schimb".

Scanned with OKEN Scanner

În cazul retragerii dotărilor din străinătate diferențele de conversie corespunzătoare astfel: cele favorabile se virează în contul 7462 "Venituri din cesiunea imobilizărilor", cele nefavorabile se virează în contul 6462 "Pierderi din cesiunea imobilizărilor", cu toate că retragerea nu este o cesiune.

5.3 Contabilitatea imobilizărilor în curs

Conturi utilizate:
431 "Imobilizări necorporale în curs"
432 "Imobilizări corporale în curs"

Conturi cu funcție de activ, se debitează cu cheltuielile sau lucrările parțial efectuate pentru realizarea imobilizărilor, se creditează la terminarea şi recepționarea imobilizărilor.

Efectuarea lucrărilor de construire, executarea imobilizărilor, se poate face de către bancă, în regie proprie sau de către unități specializate-antreprenori.

Conturi corespondente:
- 3566 "Alți creditori diverşi"- pentru lucrări executate de terți
- 7494 "Venituri din producția de imobilizări"- pentru lucrări efectuate în regie proprie
- conturi curente sau de corespondent bancar, pentru eventuale avansuri acordate antreprenorilor, furnizorilor de imobilizări

Valoarea imobilizărilor terminate şi recepționate se înregistrează în creditul conturilor de imobilizări în curs, în corespondență cu conturile de imobilizări rezultate, astfel:

%	=	431
441 "Imobilizări necorporale ale activității de exploatare"		"Imobilizări necorporale în curs"
451 "Imobilizări necorporale în afara activității de exploatare"		

%	=	432
442 "Imobilizări corporale ale activității de exploatare"		"Imobilizări corporale în curs"
452 "Imobilizări corporale în afara activității de exploatare"		

Soldurile debitoare ale conturilor de imobilizări în curs reprezintă valoarea lucrărilor efectuate de construire de imobilizări, neterminate.

Scanned with OKEN Scanner

5.4 Contabilitatea imobilizărilor necorporale

Particularitatea contabilității imobilizărilor necorporale şi corporale ale băncilor este clasificarea lor în doua grupe:

44 "Imobilizări ale activității de exploatare"

45 "Imobilizări în afara activității de exploatare"

Conturi pentru evidența imobilizărilor necorporale din activitatea de exploatare bancară:

4411 "Fondul comercial"

4412 "Cheltuieli de constituire"

4419 "Alte imobilizări necorporale ale activității de exploatare"

Contul folosit pentru evidența imobilizărilor din afara activității de exploatare: 451 "Imobilizări necorporale în afara activității de exploatare".

Aceste conturi de activ se debitează cu valoarea intrărilor de imobilizări necorporale sau creşterea cheltuielilor de constituire, în corespondență cu diverse conturi şi la prețuri diferite în funcție de sursa de proveniență:

- cele provenite din cumpărări se evaluează şi înregistrează la costul de achiziție
- cele realizate pe cont propriu la costul de producție sau la nivelul cheltuielilor efectuate.

Conturile corespondente creditoare pot fi:

3566 "Alți creditori diverşi" – pentru cele achiziționate de la terți

7494 "Venituri din producția de imobilizări" – pentru cele realizate pe cont propriu

431 "Imobilizări necorporale în curs" cu valoarea celor a căror creare s-a realizat în decursul mai multor luni şi care pe măsura efectuării şi decontării lucrărilor au fost înregistrate în acest cont

541 "Subvenții pentru investiții" cu valoarea celor primite cu un titlu gratuit

- conturile curente şi de corespondent pentru plățile efectuate la constituirea sau lărgirea societății

Valoarea imobilizărilor necorporale se include în cheltuieli în mod eşalonat, sub forma amortizării liniare, pe o durată de cel mult 5 ani.

Amortizarea se evidențiază în conturi rectificative de pasiv:

46111 "Amortizarea fondului comercial"

46112 "Amortizarea cheltuielilor de constituire"

46119 "Amortizarea altor imobilizări necorporale" pentru imobilizările în cadrul activității de exploatare bancară

4621 "Amortizarea imobilizărilor necorporale" pentru imobilizările în afara activității de exploatare

Aceste conturi se creditează în corespondență cu conturile de cheltuieli privind amortizarea:

651 "Amortizarea imobilizărilor necorporale" cu valoarea amortizării curente

6731 "Cheltuieli excepționale privind amortizarea" pentru amortizarea determinată de cauze excepționale

După amortizarea completă, imobilizările necorporale se scot din evidență, prin creditarea conturilor de imobilizări în corespondență cu debitul conturilor rectificative de amortizări.

Scanned with OKEN Scanner

5.5 Contabilitatea imobilizărilor corporale

Conturi folosite pentru evidența imobilizărilor:

- din activitatea de exploatare:
  - 4421 "Terenuri"
  - 4422 "Mijloace fixe"
- din afara activității de exploatare:
  - 4521 "Terenuri"
  - 4522 "Mijloace fixe"

Aceste conturi sintetice de gradul II se detaliază în conturi sintetice de gradul III pe grupe de imobilizări conform prevederilor legale.

Sunt conturi de activ, se debitează cu valoarea imobilizărilor intrate în patrimoniu, în corespondența cu conturi conform surselor de proveniență:

-3566 "Alți creditori diverşi" cu valoarea imobilizărilor achiziționate de la terți la costul de achiziție;

-7494 "Venituri din producția de imobilizări", la costul de producție al celor realizate pe cont propriu;

-508 "Acționari sau asociați" cu aportul în natură al acționarilor sau asociaților;

-541 "Subvenții pentru investiții" cu valoarea actuală a celor primite cu titlu gratuit;

-432 "Imobilizări în curs", cu valoarea imobilizărilor obținute prin amenajări sau construire care s-au realizat în decursul mai multor perioade, a căror decontare periodică s-a înregistrat ca imobilizări în curs.

Pentru deprecierile de valoare ireversibile se folosesc conturile rectificative de amortizări din grupa 46 "Amortizări privind imobilizările", care conțin sintetice de grupa I:

-461 "Amortizări privind imobilizările activității de exploatare"

-462 "Amortizări privind imobilizările în afara activității de exploatare"

Aceste conturi se detaliază în sintetice de gradul II şi III.

Sunt conturi cu funcție de pasiv. Se creditează cu valoarea amortizării în corespondență cu conturile:

-652 "Cheltuieli cu amortizările imobilizărilor corporale" pentru amortizarea curentă, normală;

-6731 "Cheltuieli excepționale privind amortizarea imobilizărilor" cu amortizarea calculată din cauze excepționale.

După amortizarea completă, imobilizările pot fi scoase din patrimoniu sau pot fi menținute dacă sunt performante.

Scoaterea din evidență a imobilizărilor corporale complet amortizate se înregistrează în creditul conturilor de imobilizări în corespondență cu debitul conturilor de amortizări respective.

Valoarea neamortizată a imobilizărilor scoase din evidență înainte de expirarea duratei de serviciu normale se înregistrează ca pierderi din cesiune, astfel:

Scanned with OKEN Scanner

% 46x Conturile de amortizări privind imobilizările pentru valoarea amortizată 6461 "Pierderi din cesiunea imobilizărilor corporale şi necorporale"	=	44x sau 45x Conturi de imobilizări

Pentru imobilizările vândute, scoaterea din evidență se înregistrează printr-o formulă similară celei de mai sus, iar prețul de cesiune obținut se înregistrează ca venit, astfel:

3556 "Alți debitori diverşi"	=	7461 "Venituri din cesiunea imobilizărilor corporale şi necorporale"

Ieşirea din patrimoniu a mijloacelor fixe donate se înregistrează în creditul conturilor de evidență a mijloacelor fixe, în corespondență cu debitul contului 6712 "Donații şi subvenții acordate".

5.6 Contabilitatea operațiunilor de leasing şi locație simplă

Leasingul = sistem de "locație-vânzare" care dă dreptul unei societăți să folosească bunurile închiriate, rezervându-şi posibilitatea de a achiziționa în parte sau în totalitate aceste bunuri, cel mai târziu la expirarea contractului de locație.

Leasingul se exercită pe baza de contracte încheiate între părți. Locația simplă, spre deosebire de leasing, reprezintă o închiriere fără clauze care ar da posibilitatea de cumpărare.

Contabilitatea operațiunilor de leasing se realizează cu ajutorul contului sintetic de gradul I, 471 "Operațiuni de leasing şi asimilate", cu funcție de activ, detaliat pe conturi sintetice de gradul II, pe grupe de active şi un cont de creanțe ataşate pentru evidența chiriilor calculate şi neajunse la scadență, astfel:

4711 "Leasing mobiliar"
4712 "Leasing imobiliar"
4713 "Leasing cu active necorporale"
4717 "Creanțe ataşate"

Conturile de leasing se debitează cu activele date în leasing, în corespondența cu creditul conturilor:

3566 "Alți creditori diverşi", cu valoarea bunurilor cumpărate a căror plată urmează sa se facă ulterior, date în leasing;

- conturile curente sau de corespondent bancar (111, 121, 122, 2511) cu valoarea bunurilor cumpărate şi achitate, date în leasing;

Scanned with OKEN Scanner

472 "Operaţiuni de leasing privind imobilizările în curs" cu valoarea imobilizărilor în curs care au fost cuprinse în operaţiuni de leasing, recepţionate, puse în funcţiune. Valoarea lucrărilor de construire a imobilizărilor decontate de furnizori însă neterminate se înregistrează în debitul contului 472 "Operaţiuni de leasing privind imobilizările în curs" în corespondenţă cu creditul contului 3566 "Alţi creditori diverşi" dacă nu au fost achitate sau în corespondenţă cu creditul conturilor curente sau de corespondent bancar, dacă au fost achitate.

După terminarea şi recepţionarea lucrărilor la imobilizările în curs, contul 472 se creditează în corespondenţă cu conturile privind operaţiunile de leasing în funcţiune.

Avantajul financiar al băncii privind bunurile date în leasing constă în venitul din chirii, evidenţiat de contul 70411 "Venituri din chirii". În ipoteza încasării chiriilor în avans, intervine contul 376 "Venituri înregistrate în avans", din care se eşalonează periodic transferuri la veniturile curente.

Înregistrarea încasării în avans a chiriilor:

111,121,122	=	376 "Venituri înregistrate în avans"

Transferul la venituri curente :

376 "Venituri înregistrate în avans"	=	70411 "Venituri din chirii"

Înregistrarea chiriilor calculate:

4717 "Creanţe ataşate"	=	70411 "Venituri din chirii"

Încasarea la scadenţă a creanţelor din chirii creditează contul 4717 în corespondenţă cu debitele conturilor curente sau de corespondent.

În cazul neîncasării la scadenţă, creanţele ataşate se transferă la creanţe restante (481) sau îndoielnice (482).

Operaţiunile de leasing sunt supuse amortizării, înregistrate astfel:

60411 "Cheltuieli cu amortizarea"	=	4761 "Amortizări privind operaţiuni de leasing"

După ce bunurile au fost date în leasing, se pot produce următoarele evenimente:

a) să nu se exercite operaţiunea de cumpărare până la amortizarea completă a bunurilor, care se scot din evidenţă;

b) să nu se exercite operaţiunea de cumpărare, iar bunurile să fie aduse în bancă, înregistrându-se în patrimoniul băncii;

Scanned with OKEN Scanner

c) să se rezilieze contractul de leasing, urmând ca bunurile să fie reînchiriate, redate în leasing altor societăţi;

d) să se exercite opţiunea de cumpărare, respectiv se înregistrează cedarea (vânzarea) bunurilor şi venituri din cedare.

Înregistrările utilizate în aceste cazuri:

a) scoaterea din evidenţă a bunurilor complet amortizate:

4761 "Amortizări privind operaţiuni de leasing"	=	471 "Operaţiuni de leasing şi asimilate"	

b) neexercitarea opţiunii de cumpărare şi aducerea bunurilor în unitate:

% 45x "Imobilizări în afara activităţii de exploatare" conturi după natura imobilizărilor - cu valoarea neamortizată 4761 "Amortizări privind operaţiunile de leasing" - cu amortizare înregistrată	=	471 "Operaţiuni de leasing" - cu valoarea contabilă	

c) - rezilierea contractului urmând ca bunurile să fie redate în operaţiuni de leasing:

473 "Imobilizări neînchiriate din operaţiuni de leasing"	=	471 "Operaţiuni de leasing şi asimilate"	

La redarea bunurilor în operaţiuni de leasing (închirierea lor) se întocmeşte o formulă inversă faţă de cea de mai sus (ca o stornare in negru).

Redarea în leasing se poate face la o valoare mai mare sau mai mică faţă de valoarea contabilă, iar diferenţa se înregistrează ca venituri în contul 70419 "Alte venituri din leasing şi asimilate" sau ca şi cheltuieli în contul 60419 "Alte cheltuieli cu operaţiuni de leasing şi asimilate".

d) în cazul exercitării opţiunii de cumpărare se efectuează următoarele înregistrări:

- cedarea bunurilor:

Scanned with OKEN Scanner

%	=	471	cu valoarea contabilă
4761		„Operaţiuni de	cu valoarea amortizată
"Amortizări privind		leasing şi	
operaţiunile de leasing"		asimilate"	
60413			cu valoarea neamortizată
"Pierderi din cesiunea			
imobilizărilor date în leasing			
şi asimilate"			

- venituri din vânzare:

3556	=	70419
"Alţi debitori diverşi"		„Alte venituri din operaţiuni
		de leasing şi asimilate"

Contul 474 "Bunuri date în locaţie simplă" evidenţiază imobilizările corporale şi necorporale date cu chirie (în locaţie simplă) fără clauza de cumpărare. Acest cont sintetic de gradul I se detaliază în 2 conturi sintetice de gradul II cu funcţie de activ :

-4741 "Bunuri date în locaţie simplă"

-4747 "Creanţe ataşate" pentru evidenţa chiriei calculate şi neajunse la scadenţă.

Contul 4741"Bunuri date în locaţie simplă" se debitează cu valoarea imobilizărilor date cu chirie, în corespondenţă cu creditele conturilor:

-3566 "Alţi creditori diverşi" pentru bunurile neachitate şi date cu chirie încă de la cumpărare;

- conturile curente sau de corespondent bancar (111, 121, 122, 2511), pentru cele achitate şi date cu chirie încă de la cumpărare;

- conturile de imobilizări, după natura lor, 451 "Imobilizări necorporale în afara activităţii de exploatare", pentru imobilizări care au figurat în inventar, date în locaţie.

Contul 4672 "Amortizări privind operaţiuni de locaţie simplă" este utilizat pentru evidenţa amortizării aferente imobilizărilor date cu chirie; are funcţie de pasiv. Se creditează cu valoarea amortizării calculată, în corespondenţa cu contul 60421 "Cheltuieli cu amortizarea".

Chiria obţinută reprezintă venit, înregistrat în creditul contului 70421 "Venituri din chirii" în corespondenţă cu contul 4727 "Creanţe ataşate" pentru chiriile calculate şi neajunse la scadenţă, sau cu contul 376 "Venituri înregistrate în avans" pentru cotele părţi din chiriile încasate cu anticipaţie transferate la veniturile perioadei.

Scanned with OKEN Scanner

Bunurile date în locaţie simplă pot fi readuse în bancă, pot fi cedate sau pot fi scoase din activ, complet amortizate sau parţial amortizate. Pentru aceste evenimente, contul 4741 "Bunuri date în locaţie simplă" se creditează în corespondenţă cu debitul conturilor:

- 4762 "Amortizări privind operaţiuni din locaţie simplă" cu amortizarea aferentă bunurilor aflate în locaţie simplă, cedate sau scoase din activ;

- 60423 "Pierderi din cesionarea imobilizărilor date în locaţie" cu valoarea neamortizată a imobilizărilor cedate sau scoase din activ;

- conturile de imobilizări după natura lor, 451 „Imobilizări necorporale în afara activităţii de exploatare", 452 „Imobilizări corporale în afara activităţii de exploatare", pentru imobilizările care au figurat în inventar „date în locaţie".

Probleme rezolvate

Exemplul 1

O societate bancară achiziţionează separat un program informatic, preţul de cumpărare fiind de 20.000.000 lei. TVA 19%.

Valoarea de intrare = 20.000.000 lei + 3.800.000 lei = 23.800.000 lei

4419 „Alte imobilizări necorporale ale activităţii de exploatare / analitic distinct"	=	3566 „Alţi creditori diverşi"	23.800.000 lei

Exemplul 2:

O societate bancară achiziţionează prin schimb de active o licenţă. Banca cedează un program informatic în sumă de 18.000.000 lei şi achită în numerar suma de 2.000.000 lei.

4419 „Alte imobilizări necorporale ale activităţii de exploatare / analitic distinct"	=	% 4419 „Alte imobilizări necorporale ale activităţii de exploatare / analitic programe informatice"	20.000.000 18.000.000
		101 „Casa"	2.000.000

Exemplul 3:

O societate bancară înregistrează cheltuieli de constituire reprezentate de costurile de secretariat şi de cele de înfiinţare a băncii ca entitate patrimonială în sumă de 30.000.000 lei.

Scanned with OKEN Scanner

4412 „Cheltuieli de constituire"	=	101 „Casa" sau 2511 „Conturi curente"	30.000.000

Exemplul 4:

O societate bancară cumpărară licența aferentă unui pro-gram informatic, respectiv dreptul de a utiliza acest program, pe o perioadă de 5 ani. Costul de achiziție este de 50.000.000 lei. La finele celui de al doilea an se estimează că durata de viață utilă a dreptului achiziționat nu este de 5 ani, ci doar de 4 ani.

1. achiziționarea licenței

4419 „Alte imobilizări necorporale ale activității de exploatare / analitic distinct licențe"	=	3566 „Alți creditori diverşi"	50.000.000

2. calcularea şi înregistrarea amortizării în primii doi ani (metoda lineară):

$$\text{amortizarea anuală} = \frac{50.000.000 \text{ lei}}{5 \text{ ani}} = 10.000.000 \text{ lei}$$

- înregistrarea în contabilitate a amortizării este identică în fiecare dintre aceşti ani

651 „Cheltuieli cu amortizările imobilizărilor necorporale"	=	46119 „Amortizarea altor imobilizări necorporale / analitic distinct"	10.000.000 lei

3. stabilirea valorii rămase şi a perioadei de amortizare după revizuire
   - valoarea rămasă = 50.000.000 lei - 20.000.000 lei = 30.000.000 lei
   - perioada de amortizare după revizuire = 3 ani - 1 an = 2 ani

4. calcularea şi înregistrarea amortizării în anii 3 şi 4

$$\text{amortizarea anuală} = \frac{30.000.000 \text{ lei}}{2 \text{ ani}} = 15.000.000 \text{ lei}$$

- înregistrarea în contabilitate a amortizării este identică în cei doi ani rămaşi

Scanned with OKEN Scanner

651 „Cheltuieli cu amortizările imobilizărilor necorporale"	=	46119 „Amortizarea altor imobilizări necorporale / analitic distinct"	15.000.000 lei

Exemplul 5:

Societatea bancară „X" - S.A. vinde un program informatic. Se cunosc datele:

- valoarea contabilă = 10.000.000 lei
- amortizare calculată şi înregistrată în contabilitate = 2.000.000 lei
- provizion pentru depreciere = 1.000.000 lei
- preţ de vânzare = 9.000.000 lei
-TVA=19%

1. vânzarea programului informatic

3566 „Alţi creditori diverşi"	=	% 7461 „Venituri din cesiunea imobilizărilor necorporale şi corporale" 35327 „TVA colectată"	10.710.000 lei 9.000.000 lei 1.710.000 lei

2. scoaterea din evidenţă a programului informatic

% 46119 „Amortizarea altor imobilizări necorporale" 6461 „Pierderi din cesiunea imobilizărilor necorporale"	=	4419 „Alte imobilizări necorporale ale activităţii de exploatare"	10.000.000 lei 2.000.000 lei 8.000.000 lei

3. anularea provizionului constituit anterior

49222 „Provizioane pentru alte imobilizări necorporale"	=	76422 „Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor activităţii de exploatare"	1.000.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

VI. CONTABILITATEA CAPITALURILOR PROPRII ŞI ASIMILATE

Conturile de capitaluri proprii, asimilate şi provizioane cuprind totalitatea fondurilor aflate la dispoziţia băncii cu caracter permanent sau durabil, precum şi provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli şi provizioanele reglementate.
Conturile sintetice de gradele I, II, III din clasa 5, prin care se evidenţiază capitalurile proprii şi asimilate, sunt conturi de pasiv (cu excepţia conturilor 508 "Acţionari sau asociaţi"- cu funcţie de activ, 5412 "Subvenţii pentru investiţii înregistrate la venituri" - cu funcţie de activ, 581 "Rezultatul reportat"- cont bifuncţional, 592 "Repartizarea profitului" – cu funcţie de activ.

Capitalul propriu reprezintă totalitatea capitalurilor, proprietatea acţionarilor sau asociaţilor, care se înscrie în pasivul bilanţului şi se compune din: aporturile la capitalul social, primele legate de capital şi rezervele; fondurile; subvenţiile şi fondurile publice alocate; diferenţele din reevaluare; provizioanele reglementate; beneficiile nerepartizate reportate din anii precedenţi şi alte elemente asimilate capitalurilor proprii.

6.1 Capital social

Capitalul social minim ce trebuie subscris la înfiinţarea unei bănci este de 100 miliarde lei, fiind vărsat integral la subscriere. BNR stabileşte şi actualizează nivelul minim al capitalului social. Capitalul social este egal cu valoarea nominală[4] a acţiunilor sau părţilor sociale. Acţiunile pot fi nominale şi la purtător.

Contabilitatea analitică a capitalului social se ţine pe acţionari sau asociaţi, pe baza actelor de constituire a băncii şi a documentelor justificative privind vărsămintele de capital. Băncile comerciale pot majora nivelul capitalului social în baza hotărârii acţionarilor şi cu acordul BNR, utilizând ca surse: emiterea de noi acţiuni; prime legate de capital rămase după acoperirea cheltuielilor legate de operaţiunile respective; rezerve constituite din profitul net; diferenţe din reevaluarea patrimoniului; obligaţiuni, dividende şi datorii convertibile în acţiuni; rezerve constituite din diferenţe de curs valutar, conform normelor legale.

Diminuarea capitalului social se poate face prin răscumpărarea acţiunilor proprii, prin acoperirea pierderilor din exerciţiile financiare anterioare sau prin alte operaţiuni.

Se utilizează conturile din grupa 50 „Capital"
501 „Capital social"
5011 „Capital social subscris nevărsat"
5012 „Capital subscris vărsat"
502 „Elemente asimilate capitalului"
503 „Diferenţe de conversie"
508 „Acţionari sau asociaţi"

[4] Valoarea nominală egală suma arbitrară stabilită de acţionari, înscrisă pe acţiune

Scanned with OKEN Scanner

Exemplu de înregistrare a operațiunilor privind înființarea unei bănci, capital social subscris 80 miliarde lei, număr de acțiuni emise 800.000, valoarea nominală a unei acțiuni – 100.000 lei.

1.Subscrierea capitalului social în baza actului constitutiv:

508 "Acționari sau asociați"	=	5011 "Capital subscris nevărsat"	80 mld. lei

2. Vărsarea capitalului social, integral, pe baza extrasului de cont:

111 "Cont curent la BNR"	=	508 "Acționari sau asociați"	80 mld. lei

şi concomitent:

5011 "Capital subscris nevărsat"	=	5012 "Capital subscris vărsat"	80 mld. lei

- în cazul subscrierii capitalului social în devize de către acționari, se înregistrează:

508 "Acționari sau asociați"	=	3721 "Poziția de schimb"
3722 "Contravaloarea poziției de schimb"	=	5011 "Capital subscris nevărsat"

- majorarea capitalului social prin includerea profitului net al exercițiului şi a profitului reportat din exercițiile anterioare:

% 581 „Rezultatul reportat" 592 „Repartizarea profitului"	=	5012 "Capital subscris vărsat"

- majorarea capitalului social prin includerea obligațiunilor convertibile în acțiuni:

3251 „Obligațiuni"	=	5012 "Capital subscris vărsat"

- majorarea capitalului social prin includerea dividendelor:

354 „Dividende de plată"	=	5012 "Capital subscris vărsat"

- diminuarea capitalului social prin acoperirea unor pierderi ale exercițiului, sau reportate din exercițiile anterioare:

Scanned with OKEN Scanner

5012 "Capital subscris vărsat"	=	% 591 „Profit sau pierdere" 581 „Rezultatul reportat"

6.2 Prime legate de capital

Primele legate de capital reprezintă excedentul dintre valoarea de emisiune şi valoarea nominală a acţiunilor. Formele primelor legate de capital: prime de emisiune; prime de aport; prime de fuziune – când societatea absorbită aduce o contribuţie mai mare decât valoarea nominală; prime de sciziune – diferenţa dintre valoarea contabilă a aportului rezultat în urma sciziunii şi valoarea lui contabilă; prime de conversie – când obligaţiunile emise, datoriile sau dividendele se transformă în acţiuni la o valoare mai mică decât valoarea nominală a obligaţiunilor, datoriilor etc.

Exemplu: Banca emite 200.000. noi acţiuni, preţ de emisiune 140.000. lei/acţiune, în scopul creşterii capitalului social cu 20 mld. lei (valoarea nominală a acţiunilor - 100.000.lei/acţiune):

1.Subscrierea:

508 "Acţionari sau asociaţi"	=	% 5011 "Capital subscris nevărsat" 511 "Prime legate de capital"	28 mld. lei 20 mld. lei 8 mld. lei

2.Vărsarea:

111 "Cont curent la BNR"	=	508 "Acţionari sau asociaţi"	28 mld. lei

şi concomitent:

5011 "Capital subscris nevărsat"	=	5012 "Capital subscris vărsat"	20 mld. lei

6.3 Rezerve

Rezervele se constituie pe următoarele categorii: rezerve legale, rezerve statutare, rezerva generală pentru riscul de credit şi alte rezerve.

Rezervele şi primele se evidenţiază prin conturile din grupa 51 „Prime legate de capital":

Scanned with OKEN Scanner

511 „Prime legate de capital"
5111 „Prime de emisiune sau de aport"
5112 „Prime de fuziune, de sciziune, de conversie"
5119 „Alte prime"
512 „Rezerve legale"
5121 „Rezerve legale din profitul brut"
5122 „Rezerve legale din profitul net"
513 „Rezerve statutare"
514 „Rezerva generală pentru riscul de credit"
5141 „Rezerva generală pentru riscul de credit din profitul brut"
5142 „Rezerva generală pentru riscul de credit din profitul net"
516 „Diferențe din reevaluare"
519 „Alte rezerve"

Sunt conturi cu funcție de pasiv. Se creditează cu rezervele constituite din profitul brut, profitul net sau din profitul reportat din anii anteriori, în corespondență cu debitul conturilor 592 „Repartizarea profitului" sau 581 „Rezultatul reportat". Se debitează cu utilizarea rezervelor pentru:

- acoperirea pierderilor, în corespondență cu creditul contului 591 „Profit sau pierdere";
- acoperirea creditelor nerecuperate, în corespondență cu creditul conturilor 182 „Creanțe îndoielnice", 282 „Creanțe îndoielnice";
- reluarea rezervei generale pentru riscul de credit la venituri, când acesta depăşeşte cota procentuală care se poate deduce din venitul brut, în corespondență cu creditul contului 781 „Venituri din reluarea rezervei generale pentru riscul de credit".

Rezerva legală şi rezerva generală pentru riscul de credit se constituie, în principal, din profitul brut, astfel:

Rezervele legale se constituie prin repartizarea lunară sau anuală, conform hotărârii Adunării Generală a Acționarilor, a 20% din profitul brut anual până când egalează capitalul social, apoi repartizarea a 10% din profitul brut anual până când totalul rezervelor reprezintă 200% din capitalul social; din profitul net, în baza hotărârii Consiliului de Administrație al băncii.

Contabilizarea rezervelor legale constituite în cota de 20% dintr-un profit brut de 100 mld. lei se efectuează astfel:

592 "Repartizarea profitului"	=	512 "Rezerve legale"	20 mld. lei

Rezerva generală pentru riscul de credit se constituie prin repartizarea lunară sau anuală a unei sume reprezentând 2% din soldul creditelor acordate.

Exemplu: Profitul brut anual al băncii este de 100 mld. lei iar soldul creditelor acordate existent la sfârşitul anului este de 800 mld. lei. Înregistrarea constituirii rezervei generale pentru riscul de credit este următoarea:

Scanned with OKEN Scanner

592 "Repartizarea profitului"	=	514 "Rezerva generală pentru riscul de credit"	16 mld. lei

Rezervele statutare se constituie anual din profitul net conform prevederilor din statut.

Exemplu: Profitul net anual al băncii este de 20 mld. lei. Statutul prevede cota de 10% pentru rezerve statutare, înregistrate astfel:

592 "Repartizarea profitului"	=	513 "Rezerve statutare"	2 mld. lei

Alte rezerve se constituie la diferențele de curs dintre momentul subscrierii şi momentul vărsării capitalului social în valuta pentru disponibilitățile şi alte active în valuta ce au ca sursă capitalul social în valută.

Alte rezerve, neprevăzute de lege sau de statut, se pot constitui facultativ prin repartizarea profitului net, cu respectarea prevederilor legale. Aceste rezerve includ de asemenea excedentul obținut prin emisiunea acțiunilor la un curs mai mare decât valoarea nominala (după acoperirea cheltuielilor de emisiune pe seama acestui excedent).

6.4 Datorii subordonate, subvenții

Datoriile subordonate reprezintă împrumuturi primite în urma unor emisiuni de titluri sau împrumuturi subordonate, cu o scadență îndepărtată sau nedeterminată, a căror rambursare este condiționată de anumite clauze contractuale. Creditorul este defavorizat în ceea ce priveşte prioritatea la rambursare la lichidarea băncii, iar în cazul aplicării unui program de redresare a băncii se poate suspenda rambursarea.

Datoriile subordonate se încadrează în capitalul suplimentar bancar, până la 50% din capitalul propriu.

Categorii de datorii subordonate:

- Titluri subordonate la termen – sunt împrumuturi din emisiunea de obligațiuni, care pot fi capitalizate la scadență prin conversia obligațiunilor în acțiuni.
- Titluri subordonate pe durată nedeterminată, sunt rambursate la inițiativa băncii (nu au scadență); sunt purtătoare de o remunerație permanentă.
- Împrumuturi participative reprezintă împrumuturi de ultim rang, care pot fi rambursate în situația lichidării băncii numai după satisfacerea completă a celorlalți creditori.
- Împrumuturi subordonate pe durată nedeterminată sunt împrumuturi nereprezentative de titluri, rambursabile la inițiativa băncii, purtătoare de remunerație permanentă.

Scanned with OKEN Scanner

- Alte împrumuturi subordonate la termen includ depozite create pe minim trei ani, cu posibilitatea capitalizării lor la scadență, precum şi alte creanțe subordonate.

Subvențiile pentru investiții reprezintă fonduri primite de la bugetul statului sau de la alte instituții cu titlu nerambursabil, pentru achiziționarea sau crearea de imobilizări.

Conturi folosite cu funcție de pasiv:

Grupa 53 „Datorii subordonate"

531 „Datorii subordonate la termen"

5311 „Titluri subordonate la termen"

5312 „Împrumuturi participative"

5319 „Alte împrumuturi subordonate la termen"

532 „Datorii subordonate pe durată nedeterminată"

5321 „Titluri subordonate pe durată nedeterminată"

5322 „Împrumuturi subordonate pe durată nedeterminată"

537 „Datorii ataşate"

Grupa 54 „Subvenții şi fonduri publice alocate"

541 „Subvenții pentru investiții"

542 „Fonduri publice alocate"

Conturile de datorii subordonate au funcție de pasiv. Se creditează cu obținerea împrumutului; se debitează cu rambursarea împrumutului, în corespondență cu un cont de trezorerie, de debitori sau de capital.

Contul 537 „Datorii ataşate" evidențiază dobânzile de plătit.

Contul 541 „Subvenții pentru investiții" are funcție de pasiv. Se creditează cu subvențiile pentru investiții primite; se debitează cu preluarea subvențiilor la venituri.

Exemple de înregistrări:

- Se primeşte un împrumut pe bază de titluri emise:

111 "Cont curent la BNR"	=	531 "Datorii subordonate la termen"

- Se rambursează la termen titlurile emise:

531 "Datorii subordonate la termen"	=	111"Cont curent la BNR"

- Se aprobă o subvenție de la buget pentru achiziționarea de mijloace fixe:

3534 "Subvenții"	=	541 "Subvenții pentru investiții"

- Se încasează subvenția:

111 "Cont curent la BNR"	=	3534 "Subvenții"

- Se preia la venituri cota egală cu amortizarea mijlocului fix:

Scanned with OKEN Scanner

5412 "Subvenţii pentru investiţii înregistrate la venituri"	=	7492 „Cota-parte din subvenţiile de investiţii trecute la venituri"

6.5 Provizioane asimilate capitalurilor

Societăţile bancare constituie provizioane pentru a evita influenţele unor noi eventuale riscuri sau incertitudini asupra rezultatului exerciţiului. Există două categorii de provizioane, asimilate capitalurilor: - provizioane pentru riscuri şi cheltuieli; - provizioane reglementate.

Provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli se constituie la sfârşitul exerciţiului, pentru cheltuieli exigibile în perioadele următoare sau pentru unele elemente de patrimoniu cu realizare incertă. Există următoarele categorii de provizioane:

- provizioane pentru riscuri de executare a angajamentelor prin semnătură, destinate să compenseze eventuale pierderi din creanţe neonorate, garantate de bancă;
- provizioane pentru facilităţi acordate personalului constând din credite fără garanţii acordate personalului;
- provizioane pentru riscuri de ţară, constituite pentru compensarea unor eventuale pierderi în cazul plasamentelor externe;
- alte provizioane pentru riscuri şi cheltuieli ce se vor efectua în exerciţiile viitoare.

Provizioanele reglementate de norme legale pot fi constituite vizând facilităţi fiscale, cu ocazia înfiinţării de subunităţi în străinătate.

Evidenţa acestor provizioane asimilate capitalurilor utilizează conturile din grupele 55 şi 56.

Grupa 55 „Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli"

551 „Provizioane pentru riscuri de executare a angajamentelor prin semnătură"
552 „Provizioane pentru facilităţi acordate personalului"
553 „Provizioane pentru riscuri de ţară"
559 „Alte provizioane"

Grupa 56 „Provizioane reglementate"
561 „Provizioane reglementate"

Toate aceste conturi au funcţie de pasiv; se creditează cu constituirea sau majorarea provizioanelor prin includerea în cheltuieli; se debitează cu anularea sau diminuarea provizioanelor în corespondenţă cu conturi de venituri.

Exemple de înregistrări:

Scanned with OKEN Scanner

1. Se constituie provizioane pentru creanțele debitorilor garantați de bancă, în sumă de 10 mil. lei:

6651 „Cheltuieli cu provizioane pentru riscuri de executare a angajamentelor prin semnătură"	=	551 „Provizioane pentru riscuri de executare a angajamentelor prin semnătură"	10 mil. lei

2. Se anulează provizioanele rămase fără obiect, deoarece au fost încasate creanțele debitorilor, la scadență:

551 „Provizioane pentru riscuri de executare a angajamentelor prin semnătură"	=	7651 „Venituri din provizioane pentru riscuri de executare a angajamentelor prin semnătură"	10 mil. lei

3. Se constituie provizioane în valoare de 50 mil. lei pentru facilități acordate personalului prin acordarea de credite fără garanție:

6652 „Cheltuieli cu provizioane pentru facilități acordate personalului"	=	552 „Provizioane pentru facilități acordate personalului"	-50 mil. lei

4. Se anulează provizioanele pentru facilități acordate personalului rămase fără obiect, deoarece creditele au fost rambursate la scadență de către personal:

552 „Provizioane pentru facilități acordate personalului"	=	7652 „Venituri din provizioane pentru facilități acordate personalului"	-50 mil. lei

Probleme rezolvate

Exemplul 1

Societatea bancară „X" – S.A. se constituie cu un capital social de 200.000.000.000 lei, divizat în 2.000.000 lei de acțiuni. Cheltuielile reprezentând cheltuieli de constituire sunt de 50.000.000 lei.

1. Subscrierea capitalului social

508 „Acționari sau asociați"	=	5011 „Capitalul subscris nevărsat"	200 mil. lei

2. Vărsarea capitalului social

Scanned with OKEN Scanner

2511 „Conturi curente"	=	508 „Acționari sau asociați"	200 mil. lei

Concomitent

5011 „Capitalul subscris nevărsat"	=	5012 „Capitalul subscris vărsat"	200 mil. lei

3. Vărsarea disponibilităților bănești în contul de la BNR

111 „Cont curent la BNR"	=	2511 „Conturi curente"	200 mil. lei

4. Înregistrarea cheltuielilor de constituire

4412 „Cheltuieli de constituire"	=	2511 „Conturi curente"	200 mil. lei

Exemplul 2

Societatea bancară „X" - S.A. răscumpără în vederea anulării 500 de acțiuni proprii la prețul de 100.200 lei/acțiune. Valoarea nominală a unei acțiuni este de 100.000 lei.

1. Achiziționarea acțiunilor proprii

30214 „Acțiuni proprii"	=	111 „Cont curent la BNR"	50.100.000. lei

2. Anularea acțiunilor proprii

% 5012 „Capitalul subscris vărsat" 519 „Alte rezerve"	=	30214 „Acțiuni proprii"	50.100.000 lei 50.000.000 lei 100.000 lei

Exemplul 3

Societatea bancară „X" - S.A. înregistrează conform prevederilor legale, rezerve generale pentru riscul de credit în limita a 2% din soldul creditelor existente la finele anului 500 milioane lei și rezerve legale în sumă de un miliard de lei (20% din profitul brut).

592 „Repartizarea profitului"	=	% 5141 „Rezerva generală pentru riscul de credit din profitul brut" 5121 „Rezerve legale din profitul brut"	1,5 mld. lei 1 mld. lei 0,5 mld. lei

Scanned with OKEN Scanner

Exemplul 4

Societatea bancară „X" - S.A. înregistrează pe seama profitului net următoarele constituiri de rezerve:

- rezerve legale = 50.000.000 lei
- rezerve generale pentru riscul de credit = 100.000.000 lei
- rezerve statutare sau contractuale = 20.000.000 lei
- alte rezerve = 30.000.000 lei

592 „Repartizarea profitului"	=	%	200 mil. lei
		5122 „Rezerve legale din profitul net"	50 mil. lei
		5142 „Rezerva generală pentru riscul de credit din profitul net"	100 mil. lei
		513 „Rezerve statutare"	20 mil. lei
		519 „Alte rezerve"	30 mil. lei

VII CONTABILITATEA OPERAȚIUNILOR ÎN DEVIZE

Operațiunile în devize (efectuate în alte monede decât moneda națională) se clasifică după următoarele criterii:

a) după natura operațiunii:
   - operațiuni de schimb la vedere
   - operațiuni de schimb la termen
   - operațiuni de titluri în devize
   - operațiuni privind conturile: - curente,
     - de depozit,
     - de corespondent

b) după riscul asumat:
   - operațiuni cu risc de schimb care implică intrări sau ieşiri de devize din patrimoniu
   - operațiuni fără risc de schimb

c) după natura participanților:
   - operațiuni în devize cu clientela bancară şi financiară
   - operațiuni în devize cu clientela nebancară
   - operațiuni cu titluri în devize
   - operațiuni de SWAP

Riscul valutar se cuantifică prin intermediul poziției de schimb – soldul net al patrimoniului într-o anumită deviză, respectiv diferența dintre total creanțe (activul bilanțului şi conturi în afara bilanțului) şi total angajamente (pasivul bilanțului şi conturi în afara bilanțului) în moneda respectivă.

Scanned with OKEN Scanner

Poziția de schimb scurtă este determinată de relația:
Activele într-o monedă străină < Pasivele în aceeaşi monedă

Poziția de schimb lungă este determinată de relația:
Activele într-o monedă străină > Pasivele în aceeaşi monedă

Poziția de schimb nulă (pară/zero) este determinată de relația:
Activele într-o monedă străină = Pasivele în aceeaşi monedă

Poziția de schimb structurală evidențiază activele imobilizate exprimate în devize.

Poziția de schimb operațională este diferența dintre poziția de schimb totală şi poziția de schimb structurală.

Poziția valutară totală reprezintă diferența dintre totalul pozițiilor valutare lungi şi totalul pozițiilor valutare scurte, în echivalent lei. Echivalentul în lei al pozițiilor lungi şi scurte pe fiecare valută, se determină pe baza cursului de referință al BNR în vigoare la data întocmirii situației.

În contabilitate se folosesc conturile 3721 "Poziție de schimb" şi 3722 "Contravaloarea poziției de schimb" care realizează corespondența între contabilitatea în devize şi contabilitatea în lei.

În cazul operațiunilor de export este necesar ca banca exportatorului să deschidă un cont de corespondent în valută, prin utilizarea uneia din următoarele variante:

-deschiderea contului de corespondent direct la banca importatorului (în valută);
-deschiderea contului de corespondent la o altă bancă decât banca importatorului (în valută);
-deschiderea contului de corespondent la o bancă din România care asigură corespondența pe valută (intermediară) cu banca importatorului;
-deschiderea contului de corespondent în valută la o sucursală a băncii străine deschise în România.

Fiecare cont de corespondent deschis pe feluri de valută în străinătate constituie o poziție NOSTRO.

Poziția NOSTRO = Poziția unei bănci pe fel de valută pe bănci

Poziția NOSTRO poate fi → ***Pozitivă***
→ Zero sau pară
→ ***Negativă***

Poziția de trezorerie = suma soldurilor pozițiilor NOSTRO pe fel de valută

Poziția de trezorerie poate fi → ***Pozitivă***
→ **Zero sau pară**
→ ***Negativă***

Scanned with OKEN Scanner

7.1 Operaţiuni de schimb la vedere

Aceste operaţiuni numite şi operaţiuni SPOT, sunt operaţiuni de cumpărare sau vânzare de devize, încheiate la cursul la vedere (spot), la care tranzacţia şi decontarea au loc în acelaşi timp sau la un interval de cel mult 48 ore (2 zile lucrătoare). În acest caz cursul folosit la decontarea peste două zile este acelaşi cu cel din ziua efectuării tranzacţiei.

Se utilizează conturile:
372 "Conturi de ajustare"
3721 "Poziţie de schimb"
3722 "Contravaloarea poziţiei de schimb"
3723 "Conturi de ajustare devize"
3729 "Conturi de ajustare privind alte elemente din afara bilanţului"
931 "Operaţiuni de schimb la vedere" – cont extrabilanţier
9311 "Lei cumpăraţi şi încă neprimiţi"
9312 "Devize cumpărate şi încă neprimite"
9313 "Lei vânduţl şi încă nelivraţi"
9314 "Devize vândute şi încă nelivrate"
936 "Conturi de ajustare devize"
9361 „Poziţia de schimb"
9362 „Contravaloarea poziţiei de schimb"
9363 „Conturi de ajustare în devize"

Contul sintetic de gradul I 372 „Conturi de ajustare" este bifuncţional. Contul sintetic de gradul II 3721 „Poziţie de schimb" înregistrează sumele în devize achiziţionate sau vândute. Se creditează la intrarea devizelor în patrimoniu şi se debitează cu ieşirea devizelor din patrimoniu, în corespondenţă cu un cont de trezorerie. În analitic se desfăşoară pe fiecare valută. Contul 3722 "Contravaloarea poziţiei de schimb" funcţionează în paralel cu contul 3721; se debitează cu sumele în lei corespunzătoare sumelor în devize intrate în patrimoniu; se creditează cu echivalentul în lei al sumelor în devize ieşite din patrimoniu, în corespondenţă cu un cont de trezorerie.

Valoarea în lei a devizelor schimbate, reflectată în contul 3722, se actualizează la cursul zilei cu ajutorul contului 3723 „Conturi de ajustare devize".

Rezultatul degajat din operaţiunea de schimb, datorat modificării cursului se înregistrează fie în contul 7061 „Venituri din operaţiuni de schimb şi arbitraj", dacă este favorabil, fie în contul 6061 „Pierderi din operaţiuni de schimb şi arbitraj", dacă este nefavorabil.

Angajamentele se evidenţiază în contul 936 „Conturi de ajustare devize în afara bilanţului" cu funcţie asemănătoare contului 372, dar folosit în contrapartidă cu contul 931 „Operaţiuni de schimb la vedere", subcontul respectiv.

În tranzacţiile valutare se operează cu valute codificate de International Standards Organisation (ISO).

Scanned with OKEN Scanner

Codul ISO este format din trei caractere:
- primele două caractere reprezintă codul țării
- al treilea este codul monedei naționale

Ex:

Codul țării		Codul monedei naționale	
RO	România	ROL	Lei
US	Statele Unite	USD	Dolari
DE	Germania	EUR	Euro

Fiecare valută este administrată de banca de emisiune din țara respectivă.

Exemple privind cumpărarea de devize la vedere:

1.Cumpărarea de devize contra lei la vedere (diferențe favorabile):

La data de 20 mai se cumpără la vedere 2.000 euro curs 36.000 lei/euro; la data de 21 mai cursul este 36.200 lei/euro; la data de 22 mai cursul este 36.300 lei/euro, fiind şi data de livrare a devizelor (după 2 zile).

Se înregistrează tranzacția devizelor în conturile extrabilanțiere:

9312 „Devize cumpărate şi încă neprimite"	=	9361 „Poziția de schimb"	2.000 €

Concomitent:

9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	9313 „Lei vânduți şi încă nelivrați"	72.000.000 lei

Se ajustează diferențele de curs valutar la data de 21 mai (36.200 lei/euro – 36.000 lei/euro) X 2.000 € = 400.000 lei

9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	9363 „Conturi de ajustare în devize"	400.000 lei

Concomitent se înregistrează ajustarea conturilor de bilanț:

3723 „Conturi de ajustare în devize"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	400.000 lei

Se trec diferențele favorabile pe venituri:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	7061 "Venituri din operațiuni de schimb şi arbitraj"	400.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

La data de 22 mai diferența de curs este de 36.300 lei/euro – 36.200 lei/euro = 100 lei/euro X 2.000 euro = 200.000 lei

9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	9363 „Conturi de ajustare în devize"	200.000 lei

Concomitent se înregistrează ajustarea conturilor de bilanț:

3723 „Conturi de ajustare în devize"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	200.000 lei

Se trec diferențele favorabile pe venituri:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	7061 "Venituri din operațiuni de schimb și arbitraj"	200.000 lei

Se înregistrează livrarea devizelor în conturile de bilanț ale băncii:

111 „Cont curent la BNR"/Euro	=	3721 „Poziție de schimb"	2.000 €

Concomitent se înregistrează contravaloarea în lei a devizelor cumpărate:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	111 „Cont curent la BNR"/Euro	72.000.000 lei

Închiderea conturilor de ajustare din bilanț:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	3723 „Conturi de ajustare în devize"	600.000 lei

Închiderea conturilor din afara bilanțului:

9361 „Poziția de schimb"	=	9312 „Devize cumpărate și încă neprimite"	2.000 €
9313 „Lei vânduți și încă nelivrați"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	72.000.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

9363 „Conturi de ajustare în devize"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	600.000 lei

2.Cumpărarea de devize contra lei la vedere (diferențe nefavorabile):

La 25 mai se cumpără 2.500 euro, curs 37.000 lei/euro; la data de 26 mai cursul este 36.500 lei/euro; la data de 27 mai cursul de schimb scade la 36.200 lei/euro.

Se înregistrează tranzacția devizelor în conturile extrabilanțiere:

9312 „Devize cumpărate şi încă neprimite"	=	9361 „Poziția de schimb"	2.500 €

Concomitent:

9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	9313 „Lei vânduți şi încă nelivrați"	92.500.000 lei

Se ajustează diferențele de curs valutar la data de 26 mai (36.500 lei/euro – 37.000 lei/euro) X 2.500 € = -1.250.000 lei

9363 „Conturi de ajustare în devize"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	1.250.000 lei

Concomitent se înregistrează ajustarea conturilor de bilanț:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	3723 „Conturi de ajustare în devize"	1.250.000 lei

Se trec diferențele nefavorabile pe cheltuieli:

6061 „Pierderi din operațiuni de schimb şi arbitraj"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	1.250.000 lei

La data de 27 mai diferența de curs este de 36.200 lei/euro – 36.500 lei/euro = 300 lei/euro X 2.500 euro = - 750.000 lei

9363 „Conturi de ajustare în devize"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	750.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

Concomitent se înregistrează ajustarea conturilor de bilanț:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	3723 „Conturi de ajustare în devize"	750.000 lei

Se trec diferențele nefavorabile pe cheltuieli:

6061 „Pierderi din operațiuni de schimb și arbitraj"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	750.000 lei

Închiderea conturilor de ajustare din bilanț:

3723 „Conturi de ajustare în devize"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	2.000.000 lei

Închiderea conturilor din afara bilanțului:

9361 „Poziția de schimb"	=	9312 „Devize cumpărate și încă neprimite"	2.500 €
9313 „Lei vânduți și încă nelivrați"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	92.500.000 lei
9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	9363 „Conturi de ajustare în devize"	2.000.000 lei

Se înregistrează livrarea devizelor în conturile de bilanț ale băncii:

111 „Cont curent la BNR"/Euro	=	3721 „Poziție de schimb"	2.500 €

Concomitent se înregistrează contravaloarea în lei a devizelor cumpărate:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	111 „Cont curent la BNR"/Euro	92.500.000 lei

3. Se cumpără 1000 EURO a 35.000 lei/EURO

101 „Casa"/EURO	=	3721 „Poziție de schimb"	1.000 €

Scanned with OKEN Scanner

Concomitent:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	101 „Casa"/Lei	35.000.000 lei

Se vând 500 USD curs 36.000 lei/EURO

3721 „Poziție de schimb"	=	101 „Casa"/EURO	500 €

Concomitent:

101 „Casa"/Lei	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	1.800.000 lei

În urma acestei operații se determină câştigul băncii din cumpărarea-vânzarea de valută. Acest câştig este dat de diferența dintre cursul de vânzare, mai mare şi cel de cumpărare. La finele lunii se evaluează disponibilul din casă în devize, cursul fiind de 37.000.

500 EURO X 37.000 lei/EURO = 18.500.000 lei

Se compară evaluarea din poziția de schimb cu soldul contului 3722 „Contravaloare poziție de schimb" şi deoarece cursul valutei a crescut față de cursul la care s-a înregistrat inițial, se înregistrează un venit pe contul 7061 „Venituri din operațiuni de schimb şi arbitraj". Diferența de curs este pozitivă: 18.500.000 lei - 18.000.000 lei = 500.000 lei

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	7061 "Venituri din operațiuni de schimb şi arbitraj"	500.000 lei

Dacă diferența de schimb valutar înregistrată la finele lunii este nefavorabilă (negativă) se va înregistra o cheltuială pe contul 6061 „Pierderi din operații de schimb şi arbitraj" prin formula:

6061 „Pierderi din operațiuni de schimb şi arbitraj"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	750.000 lei

Exemple privind vânzarea de devize la vedere:

1. La data de 12 decembrie banca vinde 1.000 EURO, curs 35.000 lei/EURO; la data de 13 decembrie cursul este de 35.200 lei/EURO. În această zi are loc şi livrarea efectivă a devizelor. La data de 12 decembrie se înregistrează tranzacția în conturile extrabilanțiere.

Scanned with OKEN Scanner

9361 „Poziția de schimb"	=	9314 „Devize vândute şi încă nelivrate"	1.000 €

Concomitent se înregistrează contravaloarea în lei:

9311 „Lei cumpărați şi încă neprimiți"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	35.000.000 lei

Se ajustează diferențele de curs valutar în ziua de 13 decembrie:
35.200 lei/EURO - 35.000 lei/EURO = 200 lei/EURO;
1.000 EURO X 200 lei/EURO = 200.000 lei

9363 „Conturi de ajustare în devize"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	200.000 lei

Concomitent se reflectă operațiile în conturile de bilanț:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	3723 „Conturi de ajustare în devize"	200.000 lei

Se livrează devizele:

3721 „Poziție de schimb"	=	111 „Cont curent la BNR"/EURO	1.000 €

Se primesc lei pentru devize vândute:

111 „Cont curent la BNR"/Lei	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	35.000.000 lei

Se înregistrează ajustarea:

3723 „Conturi de ajustare în devize"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	200.000 lei

Se închid conturile din afara bilanțului:

9314 „Devize vândute şi încă nelivrate"	=	9361 „Poziția de schimb"	1.000 €

Scanned with OKEN Scanner

9362 „Contravaloarea poziției de schimb”	=	% 9311 „Lei cumpărați și încă neprimiți” 9363 „Conturi de ajustare în devize”	35.200.000 lei 35.000.000 lei 200.000 lei

Se înregistrează pe conturile de cheltuieli diferența nefavorabilă de 200.000 lei

6061 „Pierderi din operațiuni de schimb și arbitraj”	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb”	200.000 lei

Din această tranzacție banca a înregistrat cheltuieli de 200.000 lei.

2. Se înregistrează ordinul de vânzare a 1.000 EURO folosind aceleaşi cursuri şi date din tranzacția anterioară:

Înregistrarea ordinului de vânzare devize:

9361 „Poziția de schimb”	=	9332 „Devize de livrat contra lei de primit”	1.000 €

Concomitent valoarea în lei:

9331 „Lei de primit contra devize de livrat”	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb”	36.000.000 lei

Se ajustează diferențele de schimb valutar la sfârşitul lunii:

9363 „Conturi de ajustare în devize”	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb”	200.000 lei

Concomitent se reflectă şi în conturile de bilanț:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb”	=	3723 „Conturi de ajustare în devize”	2.000 €

Se încasează leii şi se livrează devizele în conturile din afara bilanțului:

9332 „Devize de livrat contra lei de primit”	=	9361 „Poziția de schimb”	1.000 €

În conturile de bilanț se înregistrează:

Scanned with OKEN Scanner

3721 „Poziţie de schimb"	=	111 „Cont curent la BNR"/EURO	1.000 €

Intrarea sumei exprimate în lei:

111 „Cont curent la BNR"/Lei	=	3722 „Contravaloarea poziţiei de schimb"	26.000.000 lei

7.2 Operaţiuni de schimb la termen

Operaţiunile de schimb la termen se caracterizează prin următoarele: apare un interval de timp între momentul tranzacţiei (vânzare sau cumpărare de devize) şi în momentul livrării sumelor, interval mai mare de două zile lucrătoare; cursul folosit pentru decontarea operaţiunii este stabilit prin contract la încheierea tranzacţiei şi operabil în viitor, la livrarea sumelor („curs la termen" sau „curs forward").

Cursul la termen se determină prin majorarea cursului la vedere cu reportul, sau micşorarea cursului la vedere cu deportul existent pentru valuta tranzacţionată.

$$C_{termen} \equiv C_{vedere} \, \partial \, \frac{1 . \, d_1}{1 . \, d_2}$$

unde: d_1 = rata dobânzii la moneda 1

d_2 = rata dobânzii la moneda 2

Operaţiunile de schimb la termen pot fi:

- Operaţiuni de schimb speculative sau la termen sec, reprezentate de vânzări sau cumpărări de devize, urmate de răscumpărări sau revânzări în scopul obţinerii de profit, în momente conjuncturale favorabile;
- Operaţiuni de schimb de acoperire, efectuate cu scopul reducerii sau eliminării riscului valutar, în condiţiile variaţiei cursului valutar.

Înregistrarea livrărilor de devize este similară cazului de schimb la vedere. Conturi utilizate: 372 "Conturi de ajustare" cu subconturile respective 936 "Conturi de ajustare devize" în afara bilanţului, cu subconturile respective, precum şi conturile specifice operaţiunilor de schimb la termen:

933 "Operaţiuni de schimb la termen" – cont extrabilanţier
9331 "Lei de primit contra devize de livrat"
9332 "Devize de livrat lei de primit"
9333 "Devize de primit contra lei de livrat"
9334 "Lei de livrat contra devize de primit"

Scanned with OKEN Scanner

9335 "Devize de primit contra devize de livrat"
9336 "Devize de livrat contra devize de primit"
934 "Report/deport calculat anticipat"
9341 "Report/deport de primit"
9342 "Report/deport de plătit"

Contul sintetic de gradul I 934 "Report/deport calculat anticipat" este bifuncțional, desfăşurat pe două conturi sintetice de gradul II:

9341 "Report/deport de primit" are funcție de pasiv; se creditează cu deportul de primit la cumpărarea devizelor sau reportul de primit la vânzarea devizelor, în corespondență cu contul 9362 „Contravaloarea poziției de schimb" sau cu unul din conturile de operațiuni de schimb la termen (933); se debitează la eşalonarea reportului sau deportului de primit în corespondență cu contul 378 „Venituri de primit".

9342 „Report/deport de plătit" are funcție de activ; se debitează cu deportul de plătit la vânzarea devizelor sau reportul de plătit la cumpărarea devizelor, în corespondență cu contul 9362 „Contravaloarea poziției de schimb" sau cu contul 933 "Operațiuni de schimb la termen"; se creditează la eşalonarea deportului sau reportului de plătit în corespondență cu contul 377 „Venituri de plătit".

Exemple:

1. Se încheie un contract de cumpărare devize (ordin de cumpărare) a 1.000 EURO pe 25 noiembrie termen de livrare 15 decembrie, la termenul sec cursul este de 36.000 lei/EURO. La finele lunii noiembrie, cursul este de 36.200 lei/EURO. La 25 noiembrie cursul este de 36.100 lei/EURO.

Înregistrarea emiterii ordinului de cumpărare a 1.000 EURO:

9333 „Devize de primit contra lei de livrat"	=	9361 „Poziția de schimb"	1.000 €

Înregistrarea contravalorii în lei a devizelor din tranzacție:

9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	9334 „Lei de livrat contra devize de primit"	36.000.000 lei

La finele lunii noiembrie se ajustează diferențele de curs valutar:

9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	9363 „Conturi de ajustare în devize"	200.000 lei

Concomitent se evidențiază şi în conturile de bilanț:

3723 „Conturi de ajustare în devize"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	200.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

La scadență se livrează devizele conform contractului:

9361 „Poziția de schimb"	=	9333 „Devize de primit contra lei de livrat"	1.000 €

Se închid conturile din afara bilanțului:

% 9334 „Lei de livrat contra devize de primit" 9363 „Conturi de ajustare în devize"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	36.200.000 36.000.000 200.000

Se încasează devizele:

111 „Cont curent la BNR"/EURO	=	3721 „Poziție de schimb"	1.000 €

Concomitent se înregistrează contravaloarea în lei:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	% 111 „Cont curent la BNR"/Lei 3723 „Conturi de ajustare în devize"	36.200.000 36.000.000 200.000

2. Exemplu privind cumpărarea la termen, de devize contra lei cu report de plata.

a. Se înregistrează ordinul de cumpărare a 1.000 EURO:

9333 „Devize de primit contra lei de livrat"	=	9361 „Poziția de schimb"	1.000 €

Cursul la termen, pe 10 ianuarie este de 30.000 lei/EURO; Cursul la vedere pe 8 ianuarie este 29.800 lei/EURO; Report de plătit 200 lei/EURO.

% 9362 „Contravaloarea poziției de schimb" 9342 „Report/deport de plătit"	=	9334 „Lei de livrat contra devize de primit"	30.000.000 29.800.000 200.000

b. Se eşalonează periodic reportul de plată:

60172 „Report/deport"	=	377 „Cheltuieli de plătit"	200.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

c. Se ajustează contravaloarea poziției de schimb:
- pentru diferențele nefavorabile apărute:

9363 „Conturi de ajustare în devize”	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb”	200.000 lei

- concomitent:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb”	=	3723 „Conturi de ajustare în devize”	200.000 lei

d. se livrează devizele
- se închid conturile în afara bilanțului:

9361 „Poziția de schimb”	=	9333 „Devize de primit contra lei de livrat”	1.000 €
9334 „Lei de livrat contra devize de primit”	=	% 9362 „Contravaloarea poziției de schimb” 9342 „Report/deport de plătit”	30.000.000 29.800.000 200.000

9362 „Contravaloarea poziției de schimb”	=	9363 „Conturi de ajustare în devize”	200.000 lei

- se închid conturile de ajustare din bilanț, pentru diferențele nefavorabile:

3723 „Conturi de ajustare în devize”	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb”	200.000 lei

- primirea sumelor în devize:

9333 „Devize de primit contra lei de livrat”	=	3721 „Poziție de schimb”	1.000 €

- se înregistrează livrarea în conturile de bilanț:

% 3722 „Contravaloarea poziției de schimb”	=	111 „Cont curent la BNR”/Lei	30.000.000 29.800.000

Scanned with OKEN Scanner

377 „Cheltuieli de plătit"		200.000

3. a. Se înregistrează ordinul de cumpărare a 1.000 EURO în următoarele condiții: cursul la termen pe 10 ianuarie este 30.000 lei/EURO: cursul la vedere pe 7 ianuarie este 30.500 lei/EURO; deport de primit pe 10 ianuarie este 500 lei/EURO

9333 „Devize de primit contra lei de livrat"	=	9361 „Poziția de schimb"	1.000 €
9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	% 9334 „Lei de livrat contra devize de primit"	30.500.000 30.000.000
		9341 „Report/deport de primit"	500.000

b. Se eşalonează periodic deportul de primit:

378 „Venituri de primit"	=	70172 „Report/deport"	500.000 lei

c. Se ajustează contravaloarea poziției de schimb:

- pentru diferențele favorabile:

9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	9363 „Conturi de ajustare în devize"	500.000 lei

- concomitent:

3723 „Conturi de ajustare în devize"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	500.000 lei

d. Se livrează devizele:

d1. Se închid conturile din afara bilanțului:

9361 „Poziția de schimb"	=	9333 „Devize de primit contra lei de livrat"	1.000 €
% 9334 „Lei de livrat contra devize de primit"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	30.500.000 30.000.000

Scanned with OKEN Scanner

9341 „Report/deport de primit"			500.000
9363 „Conturi de ajustare în devize"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	1.000 €

d2. Se închid conturile de ajustare din bilanț pentru diferențe favorabile.

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	3723 „Conturi de ajustare în devize"	500.000 lei

d3. Se înregistrează livrare în conturile de bilanț.

121 „Conturi nostro"	=	3721 „Poziție de schimb"	1.000 €
3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	% 111 „Cont curent la BNR"/Lei 378 „Venituri de primit"	30.500.000 30.000.000 500.000

4. Se emite ordinul de cumpărare a 1.000 EURO pe 1 decembrie la termen de acoperire de trei luni considerând cursul la vedere (spot) 36.000 lei/EURO, cursul la termen 37.000 lei/EURO, rezultă un report de plătit de 1.000 lei/EURO. La 2 martie anul următor are loc livrarea efectivă a devizelor.

a) Se înregistrează emiterea ordinului de cumpărare a 1.000 EURO

9333 „Devize de primit contra lei de livrat"	=	9361 „Poziția de schimb"	1.000 €

Concomitent se înregistrează contravaloarea în lei:

% 9362 „Contravaloarea poziției de schimb" 9342 „Report/deport de plătit"	=	9334 „Lei de livrat contra devize de primit"	37.000.000 36.000.000 1.000.000

b) Se eşalonează reportul de plată aferent lunii decembrie:

Scanned with OKEN Scanner

1.000 lei / 3 luni 334.000 lei/lună

60272 „Report/deport"	=	377 „Cheltuieli de plătit"	344.000 lei

La fel se înregistrează şi eşalonarea reportului pentru lunile ianuarie şi februarie.

c) La finele lunii decembrie are loc reevaluarea monedei europene şi se înregistrează diferenţa, considerând cursul la 31 decembrie 26.200 lei/EURO

9362 „Contravaloarea poziţiei de schimb"	=	9363 „Conturi de ajustare în devize"	200.000 lei

Concomitent se înregistrează în conturile de bilanţ:

3723 „Conturi de ajustare în devize"	=	3722 „Contravaloarea poziţiei de schimb"	200.000 lei

La fel se înregistrează ajustarea la sfârşitul lunilor ianuarie şi februarie.

d). La data de 02.03 se înregistrează, închiderea conturilor de ajustare devize:

9363 „Conturi de ajustare în devize"	=	9362 „Contravaloarea poziţiei de schimb"	200.000 lei

Concomitent pentru conturile de bilanţ:

3722 „Contravaloarea poziţiei de schimb"	=	3723 „Conturi de ajustare în devize"	200.000 lei

Se primesc devizele şi se plătesc leii, operaţiunea fiind înregistrată în conturile din afara bilanţului şi în conturile de bilanţ.

În conturile extrabilanţiere:

9361 „Poziţia de schimb"	=	9333 „Devize de primit contra lei de livrat"	1.000 €

Scanned with OKEN Scanner

9334 „Lei de livrat contra devize de primit”	=	% 9362 „Contravaloarea poziției de schimb” 9342 „Report/deport de plătit”	37.000.000 36.000.000 1.000.000

În conturile de bilanț:

111 „Cont curent la BNR”/EURO	=	3721 „Poziție de schimb”	1.000 €

3722 „Contravaloarea poziției de schimb”	=	% 111 „Cont curent la BNR”/Lei 378 „Venituri de primit”	37.000.000 36.000.000 1.000.000

5. a. Se înregistrează ordinul de vânzare a 1.000 Euro în următoarele condiții: cursul la termen 30.000lei/Euro; cursul la vedere 29.700 lei/Euro; report de primit 300 lei/Euro.

9361 „Poziția de schimb”	=	9332 „Devize de livrat contra lei de primit”	1.000 €

9331 „Lei de primit contra devize de livrat”	=	% 9362 „Contravaloarea poziției de schimb” 9341 „Report/deport de primit”	30.000.000 29.700.000 300.000

b. Se eşalonează periodic reportul de primit:

378 „Venituri de primit”	=	70172 „Report/deport”	300.000 lei

c. Se ajustează contravaloarea poziției de schimb:
- pentru diferențele favorabile:

9362 „Contravaloarea poziției de schimb”	=	9363 „Conturi de ajustare în devize”	300.000 lei

- concomitent se înregistrează în conturile de bilanț:

3723 „Conturi de ajustare în devize”	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb”	300.000 lei

Scanned with OKEN Scanner

d. Se livrează devizele.

d1. Se închid conturile din afara bilanțului:

9332 „Devize de livrat contra lei de primit"	=	9361 „Poziția de schimb"	1.000 €
%	=	9331	30.000.000
9362 „Contravaloarea poziției de schimb"		„Lei de primit contra devize de livrat"	29.700.000
9341 „Report/deport de primit"			300.000

9363 „Conturi de ajustare în devize"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	1.000 €

d2. Se închid conturile de ajustare din bilanț:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	3723 „Conturi de ajustare în devize"	1.000 €

d3. Se înregistrează livrarea în conturile de bilanț:

3721 „Poziție de schimb"	=	121 „Conturi nostro"	1.000 €

111 „Cont curent la BNR"/Lei	=	%	30.000.000
		3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	29.700.000
		378 „Venituri de primit"	300.000

6. Considerăm vânzarea a 1.000 Euro, curs la termen 37.000 lei/Euro, curs la vedere 36.000 lei/Euro, report de primit 1.000 lei/Euro.

a) Se înregistrează emiterea ordinului de vânzare dolari:

9361 „Poziția de schimb"	=	9332 „Devize de livrat contra lei de primit"	1.000 €

Scanned with OKEN Scanner

9331 „Lei de primit contra devize de livrat"	=	% 9362 „Contravaloarea poziției de schimb" 9341 „Report/deport de primit"	37.000.000 36.000.000 1.000.000

b) Se înregistrează reportul de primit pe luna decembrie:

378 „Venituri de primit"	=	70172 „Report/deport"	334.000 lei

Aceeaşi înregistrare se face şi în următoarele două luni.

c) Se reevaluează devizele la sfârşitul lunii decembrie la 36.200 lei/Euro

9363 „Conturi de ajustare în devize"	=	9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	200.000 lei
3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	3723 „Conturi de ajustare în devize"	200.000 lei

Aceeaşi înregistrare se efectuează la finele următoarelor două luni, conform diferențelor de curs favorabile sau nefavorabile.

d) La termenul de trei luni au loc următoarele operații:

- se închid conturile de ajustare:

9362 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	9363 „Conturi de ajustare în devize"	200.000 lei

- concomitent:

3723 „Conturi de ajustare în devize"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	200.000 lei

- se livrează devizele:

9332 „Devize de livrat contra lei de primit"	=	9361 „Poziția de schimb"	1.000 €

Pentru lei se înregistrează:

Scanned with OKEN Scanner

%	=	9331	37.000.000
9362 „Contravaloarea poziției de schimb"		„Lei de primit contra devize de livrat"	36.000.000
9341 „Report/deport de primit"			1.000.000

În conturile de bilanț se înregistrează livrarea devizelor:

3721 „Poziție de schimb"	=	111 „Cont curent la BNR"/EURO	1.000 €

111 „Cont curent la BNR"/Lei	=	%	37.000.000
		3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	36.000.000
		378 „Venituri de primit"	1.000.000

7.3 Conturi curente în devize

Conturile curente în devize ale clienților au funcție similară cu conturile curente în lei. Deoarece operațiunile sunt efectuate în contul clienților, nu implică risc de schimb, deci utilizarea conturilor 3721 „Poziția de schimb" şi 3722 „Contravaloarea poziției de schimb" se limitează la evidențierea dobânzii în devize şi încasarea unor comisioane de către bancă.

Exemple teoretice de operațiuni înregistrate conturile curente ale clienților:

1. Operațiuni de încasări:

121 „Conturi de corespondent la bănci (NOSTRO)"	=	2511 „Conturi curente"/client

2. Operațiuni de plăți:

2511 „Conturi curente"/client la bănci (NOSTRO)"	=	121 „Conturi de corespondent

3. Constituirea de către client a unui depozit la vedere în devize:

2511 „Conturi curente"/client	=	2531 „Depozite la vedere"

Scanned with OKEN Scanner

4. Lichidarea de către client a unui depozit la termen în devize:

2532 „Depozite la termen"	=	2511 „Conturi curente"/client

5. Înregistrarea plății comisionului bancar de către client:

2511 „Conturi curente"/client	=	3721 „Poziția de schimb"
3722 "Contravaloarea poziției de schimb"	=	7069 „Comisioane"

Problemă:

a. Se înregistrează încasarea a 1.000 Euro în contul clientului „X" prin contul curent deschis la BNR

111 „Cont curent la BNR"	=	2511 „Conturi curente"/X	1.000 €

În contul clientului „X" se încasează încă 1.000 Euro prin contul de corespondent nostro deschis la banca „Y"

121 „Conturi de corespondent la bănci nostro"/Y	=	2511 „Conturi curente"/X	1.000 €

b. Se reţin comisioane de către banca „X" de 10 Euro

2511 „Conturi curente"/X	=	3721 „Poziție de schimb"	10 €

Concomitent se înregistrează contravaloarea în lei a comisionului reținut 1Euro = 35.000 lei.

3722 „Contravaloare poziție de schimb"	=	7029 „Comisioane"	350.000 lei

c. Pentru disponibilul clientului „X" în devize banca datorează o dobândă de 50 Euro.

3721 „Poziție de schimb"	=	25172 „Datorii atașate"/X	50 €

Scanned with OKEN Scanner

Concomitent se înregistrează pe cheltuieli dobânda în lei datorată considerând 1Euro = 25.000 lei.

6024 „Dobânzi la conturile curente"	=	3722 „Contravaloare poziție de schimb"	125.000 lei

d. Se plăteşte dobânda sau se capitalizează.

25172 „Datorii ataşate"/X	=	2511 „Conturi curente"/X	50 €

e. La finele lunii are loc operația de reevaluare a devizelor la cursul din ultima zi a lunii. Dacă cursul valutar a crescut, diferențele din reevaluare a devizelor băncii se constituie pe venituri şi se înregistrează astfel:

3722 „Contravaloare poziție de schimb"	=	7061 „Venituri din operațiuni de schimb şi arbitraj"	Diferența favorabilă de curs valutar

Dacă cursul a scăzut, diferențele din reevaluarea devizelor băncii se înregistrează pe cheltuieli:

6061 „Pierderi din operațiuni de schimb şi arbitraj"	=	3722 „Contravaloare poziție de schimb"	Diferența nefavorabilă de curs valutar

7.4 Credite şi împrumuturi în devize

Înregistrarea operațiunilor de creditare şi împrumut în devize este similară înregistrării acestor operațiuni în lei. Derularea lor normală nu implică risc de schimb.

Conturile de ajustare în devize sunt utilizate numai pentru evidențierea dobânzilor.

Conturile extrabilanțiere 9321 „Devize date cu împrumut şi încă nelivrate", 9322 „Devize luate cu împrumut şi încă neprimite" se utilizează pentru evidența angajamentelor privind creditele acordate, nelivrate încă, respectiv împrumuturile contractate neprimite încă.

Exemple teoretice de operațiuni privind credite în devize acordate de către bancă:

1. Înregistrarea angajamentului de acordare a creditului:

Scanned with OKEN Scanner

9321 „Devize date cu împrumut şi încă nelivrate"	=	999 „Contrapartida"

2. Acordarea creditului către un client:

% 202x„Conturi curente"/client 203x"Credite pentru export", etc.	=	2511 „Credite de trezorerie"

şi concomitent:

999 „Contrapartida"	=	9321 „Devize date cu împrumut şi încă nelivrate"

3. Dobânzi calculate cuvenite (de încasat de la client):

20x7 „Conturi de creanțe ataşate"	=	3721 „Poziția de schimb"

şi concomitent:

3722 „Contravaloarea poziției de schimb"	=	7021 „Dobânzi de la creanțe comerciale şi credite acordate clientelei"

4. Încasarea dobânzii :

2511 „Conturi curente"/client	=	20x7 „Conturi de creanțe ataşate"

5. Rambursarea creditului de către client:

2511 „Conturi curente"/client	=	% 202x „Credite de trezorerie" 203x „Credite pentru export", etc.

6. Înregistrarea angajamentului de acordare a creditului către o altă bancă:

9321 „Devize date cu împrumut şi încă nelivrate"	=	999 „Contrapartida"

7. Acordarea creditului la termen, prin cont NOSTRO:

Scanned with OKEN Scanner

1412 „Credite la termen acordate băncilor"	=	121 „Conturi de corespondent la bănci (NOSTRO)"	

şi concomitent:

999 „Contrapartida"	=	9321 „Devize date cu împrumut şi încă nelivrate"	

8. Înregistrarea dobânzii calculate cuvenite, de încasat de la banca debitoare:

1417 „Creanţe ataşate"	=	3721 „Poziţia de schimb"	

şi concomitent:

3722 "Contravaloarea poziţiei de schimb"	=	7021 „Dobânzi la creditele acordate băncilor"	

9. Încasarea dobânzii:

121 „Conturi de corespondent la bănci (NOSTRO)"	=	1417 „Creanţe ataşate"	

10. Rambursarea creditului de către banca debitoare:

121 „Conturi de corespondent la bănci (NOSTRO)"	=	1412 „Credite la termen acordate băncilor"	

Exemple de operaţiuni privind împrumuturile în devize primite de la alte bănci:

1. Înregistrarea împrumutului contractat:

999 „Contrapartida"	=	9322 „Devize luate cu împrumut şi încă neprimite"	

Scanned with OKEN Scanner

2. Primirea împrumutului la termen de la o altă bancă prin cont nostro/loro:

%	=	1422
121 „Conturi de corespondent la bănci (NOSTRO)"		„Împrumuturi la termen primite de la bănci"
122 „Conturi de corespondent ale băncilor (LORO)"		

Concomitent, se înregistrează stingerea angajamentului în conturile din afara bilanțului:

9322 „Devize luate cu împrumut și încă neprimite"	=	999 „Contrapartida"

3. Înregistrarea dobânzii calculate datorate către banca creditoare:

3721 „Poziția de schimb"	=	1427 „Datorii atașate"

și concomitent:

6014 „Dobânzi la împrumuturile de la bănci"	=	3722 „Contravaloarea poziției de schimb"

4. Plata dobânzii:

1427 „Datorii atașate"	=	121 „Conturi de correspondent la bănci (NOSTRO)"

5. Rambursarea creditului către banca creditoare:

1422 „Împrumuturi la termen primite de la bănci" la bănci (NOSTRO)" 121	=	% „Conturi de corespondent
		122 „Conturi de corespondent ale băncilor (LORO)"

Scanned with OKEN Scanner

VIII. OPERAȚIUNILE DIN AFARA BILANȚULUI

Angajamentele primite sau date în relațiile unității bancare cu terții prezintă drepturi şi obligații al căror efect asupra patrimoniului băncii poate apărea numai dacă se realizează anumite operațiuni în viitor. Ex: angajamentul dat de bancă pentru plata la scadență a unei datorii a unui client, dacă acesta nu o va onora. Acest angajament al băncii consemnat într-o scrisoare de garanție, nu produce nici un efect asupra patrimoniului băncii până la scadență. În categoria de operațiuni în afara bilanțului se includ, de asemenea, bunurile care nu pot fi incluse în activul sau pasivul bilanțier.

Operațiunile din afara bilanțului se reflectă în contabilitate cu ajutorul conturilor din clasa 9.

Clasa 9 „Operațiuni în afara bilanțului"

Grupa 90 „Angajamente de finanțare"
901 „Angajamente în favoarea altor bănci"
902 „Angajamente primite de la alte bănci"
903 „Angajamente în favoarea clientelei"
9031 „Deschideri de credite confirmate"
90311 „Garanții imobiliare"
90312 „Deschideri de credite documentare"
90319 „Alte deschideri de credite confirmate"
9032 „Acceptări sau angajamente de plată"
9039 „Alte angajamente în favoarea clientelei"

Grupa 91 „Angajamente de garanție"
911 „Cauțiuni, avaluri şi alte garanții date altor bănci"
9111 „Confirmări de deschideri de credite documentare"
9112 „Acceptări de plată"
9119 „Alte garanții date altor bănci"
912 „Cauțiuni, avaluri şi alte garanții primite de la bănci"
913 „Garanții date pentru clientelă"
9131 „Cauțiuni, avaluri şi alte garanții"
91311 „Cauțiuni imobiliare"
91312 „Cauțiuni administrative şi fiscale"
91313 „Garanții financiare"
91314 „Garanții de rambursare a creditelor acordate de alte bănci"
9139 „Alte garanții date pentru clientelă"
914 „Garanții primite de la clientelă"
9141 „Garanții primite de la instituțiile administrației publice şi asimilate"
9142 „Garanții primite de la societăți de asigurare şi capitalizare"
9143 „Garanții primite de la clientela financiară"
9144 „Ipoteci imobiliare"
9145 „Gajuri cu deposedare"
9146 „Gajuri fără deposedare"
9149 „Alte garanții primite de la clientelă"

Scanned with OKEN Scanner

Grupa 92 „Angajamente privind titlurile"
921 „Titluri de primit"
9211 „Titluri vândute cu posibilitate de răscumpărare"
9219 „Alte titluri de primit"
922 „Titluri de livrat"
9221 „Titluri cumpărate cu posibilitate de răscumpărare"
9229 „Alte titluri de livrat"

Grupa 93 „Operațiuni în devize"
931 „Operațiuni de schimb la vedere"
9311 „Lei cumpărați și încă neprimiți"
9312 „Devize cumpărate și încă neprimite"
9313 „Lei vânduți și încă nelivrați"
9314 „Devize vândute și încă nelivrate"
932 „Operațiuni privind devizele date și luate cu împrumut"
9321 „Devize date cu împrumut și încă nelivrate"
9322 „Devize luate cu împrumut și încă neprimite"
933 „Operațiuni de schimb la termen"
9331 „Lei de primit contra devize de livrat"
9332 „Devize de livrat contra lei de primit"
9333 „Devize de primit contra lei de livrat"
9334 „Lei de livrat contra devize de primit"
9335 „Devize de primit contra devize de livrat"
9336 „Devize de livrat contra devize de primit"
934 „Report/deport calculat anticipat"
9341 „Report/deport de primit"
9342 „Report/deport de plătit"
935 „Dobânzi neajunse la scadență în devize acoperite la termen"
9351 „Dobânzi în devize acoperite la termen, de încasat"
9352 „Contravaloarea în lei a dobânzilor în devize acoperite la termen, de încasat"
9353 „Dobânzi în devize acoperite la termen, de plătit"
9354 „Contravaloarea în lei a dobânzilor în devize acoperite la termen, de plătit"
936 „Conturi de ajustare devize în afara bilanțului"
9361 „Poziție de schimb"
9362 „Contravaloarea poziției de schimb"
9363 „Conturi de ajustare devize"

Grupa 95 „Angajamente diverse"
951 „Redevențe, locații de gestiune, chirii și alte datorii asimilate"
952 „Titluri primite în garanție"
953 „Titluri primite în garanție"
959 „Alte angajamente diverse"
9591 „Alte angajamente date"
9592 „Alte angajamente primite"

Grupa 98 „Angajamente îndoielnice"

Scanned with OKEN Scanner

981 „Angajamente îndoielnice"

Grupa 99 „Conturi de evidență"
991 „Mijloace fixe luate cu chirie"
992 „Valori primite în păstrare sau custodie"
993 „Creanțe scoase din activ urmărite în continuare"
994 „Debitori din penalități pretinse"
995 „Amortizarea aferentă gradului de neutilizare a mijloacelor fixe"
998 „Alte conturi de evidență"
9981 „Alte valori primite"
9982 „Alte valori date"
999 „Contrapartida"

Conturile din clasa 9 au funcție contabilă de activa sau de pasiv, intrând în corespondență cu contul 999 „Contrapartida", cu excepția acelor conturi care înregistrează operațiuni în devize.

8.1 Angajamente de finanțare

Angajamentele de finanțare sunt promisiunile băncii cu caracter irevocabil de a pune la dispoziția unui beneficiar fonduri la un anumit nivel valoric prevăzut în contract.

Conturile 901 „Angajamente în favoarea altor bănci" şi 903 „Angajamente în favoarea clientelei" au funcție contabilă de activ; se debitează cu valoarea angajamentului de finanțare înscris în contract şi se creditează la punerea la dispoziția beneficiarului a fondurilor, folosind acelaşi cont corespondent 999 „Contrapartida".

Exemple de înregistrări:

1. Banca semnează un contract de creditare către o altă bancă pentru suma de 50 mil. lei:

901 „Angajamente în favoarea altor bănci		=	999 „Contrapartida	-50 mil. lei

2. Se acordă creditul interbancar conform contractului:

999 „Contrapartida"		=	901 „Angajamente în favoarea altor bănci"	-50 mil. lei

3. Banca semnează un contract de creditare a unui client pentru suma de 30 mil. lei:

903 „Angajamente în favoarea clientelei"		=	999 „Contrapartida"	30 mil. lei

Scanned with OKEN Scanner

4. Se acordă creditul contractat clientului:

999 „Contrapartida"	=	903 „Angajamente în favoarea clientelei"	30 mil. lei

5. Se înregistrează semnarea unui contract de creditare a băncii de către o altă bancă pentru 70 mil. lei:

999 „Contrapartida"	=	902 „Angajamente primite de la alte bănci"	70 mil. lei

6. Se primeşte împrumutul de 70 mil. lei conform contractului:

902 „Angajamente primite de la alte bănci"	=	999 „Contrapartida"	30 mil. lei

8.2 Angajamente de garanție

Angajamentele de garanție date sau primite de bancă în relație cu o altă bancă sau cu clientela au la bază operațiuni prin care o persoană – garant, se angajează să efectueze plata datoriei asumate de către o altă persoană, în cazul în care aceasta nu o poate efectua la scadență.

Conturile 911 „Cauțiuni, avaluri şi alte garanții date altor bănci" şi 913 „Garanții date pentru clientelă" au funcție contabilă de activ. Se debitează când banca îşi ia angajamentul; se creditează cu stingerea angajamentului în cazul în care, la scadență datoria este achitată fie de către persoana debitoare, fie de către bancă.

Conturile 912 „Cauțiuni, avaluri şi alte garanții primite de la bănci" şi 914 „Garanții primite de la clientelă" reflectă garanții primite de la bancă de la terți. Au funcție contabilă de pasiv. Se creditează cu garanțiile terților pentru bancă; se debitează cu stingerea angajamentului la scadența operațiunii, prin onorarea obligației fie de către bancă, fie de către garant.

Exemple de înregistrări:

1. Un efect de comerț pentru valoarea de 10 mil. lei este avalizat de către o altă bancă în favoarea băncii:

999 „Contrapartida"	=	912 „Cauțiuni, avaluri şi alte garanții primite de la alte bănci"	-100 mil. lei

2. Prin efectul încasării efectului, se înregistrează stingerea angajamentului:

912 „Cauțiuni, avaluri şi alte garanții primite de la alte bănci"	=	999 „Contrapartida"	-100 mil. lei

Scanned with OKEN Scanner

3. Banca acordă o garanție pentru suma de 30 mil. lei în favoarea unui client:

913 „Garanții date pentru clientelă"	=	999 „Contrapartida"	-30 mil. lei

4. Prin efectul plății la scadență a datoriei de către client, angajamentul de garanție acordat de bancă se stinge:

999 „Contrapartida"	=	913 „Garanții date pentru clientelă"	-30 mil. lei

8.3 Angajamente privind titlurile

Angajamentele privind titlurile sunt angajamente ale băncii de a livra un titlu sau de a primi un titlu printr-o operațiune de vânzare sau de cumpărare, cu posibilitate de răscumpărare.

Contul 921 „Titluri de primit" are funcție contabilă de activ. Se debitează cu titlurile cumpărate şi încă neprimite; se creditează la primirea titlurilor.

Contul 922 „Titluri de livrat" are funcție contabilă de pasiv. Se creditează cu valoarea titlurilor vândute şi încă nelivrate; se debitează cu titlurile livrate.

Unicul cont corespondent al acestor două conturi este 999 „Contrapartida".

Exemple de înregistrări:

1. Banca semnează un contract de vânzare de titluri în valoare de 120 mil. lei:

999 „Contrapartida"	=	922 „Titluri de livrat"	120 mil. lei

2. Se livrează titlurile vândute:

922 „Titluri de livrat"	=	999 „Contrapartida"	120 mil. lei

3. Se vând titluri în valoare de 80 mil. lei cu posibilitate de răscumpărare:

921 „Titluri de primit"	=	999 „Contrapartida"	-80 mil. lei

4. Se răscumpără titlurile vândute cu posibilitate de răscumpărare:

999 „Contrapartida	=	921 „Titluri de primit"	-80 mil. lei

Scanned with OKEN Scanner

8.4 Angajamente privind operaţiunile în devize

Angajamentele generate de operaţiunile în devize – primire sau livrare de devize, schimb sau împrumut de devize – sunt evidenţiate în conturile din grupa 93 „Operaţiuni în devize" din clasa 9. caracteristic pentru conturile din grupa 93 este faptul că au drept conturi corespondente: 9361 „Poziţia de schimb" şi 9362 „Contravaloarea poziţiei de schimb", conturi bifuncţionale cu funcţie similară conturilor bilanţiere 3721 „Poziţia de schimb" şi 3722 „Contravaloarea poziţiei de schimb".

Conturile de angajamente de primire a monedelor cumpărate, lei sau devize, folosite pentru înregistrarea operaţiunilor de schimb la vedere sau la termen sunt: 9311 „Lei cumpăraţi şi încă neprimiţi", 9312 „Devize cumpărate şi încă neprimite", 9331 „Lei de primit contra devize de livrat", 9333 „Devize de primit contra lei de livrat", 9335 „Devize de primit contra devize de livrat". Au funcţie contabilă de activ. Se debitează în lei sau devize, la cumpărarea monedelor; se creditează la primirea efectivă a monedelor, în corespondenţă cu conturile 9361 „Poziţia de schimb" şi 9362 „Contravaloarea poziţiei de schimb".

Conturile de angajamente de livrare a monedelor cumpărate, lei sau devize, folosite pentru înregistrarea operaţiunilor de schimb la vedere sau la termen sunt:; 9313 „Lei vânduţi şi încă nelivraţi", 9314 „Devize vândute şi încă nelivrate", 9332 „Devize de livrat contra lei de primit", 9334 „Lei de livrat contra devize de primit" 9336 „Devize de livrat contra devize de primit". Au funcţie contabilă de pasiv; se creditează în lei sau devize la livrarea efectivă a monedelor; se debitează la livrarea efectivă a monedelor. Conturile corespondente pentru înregistrarea acestor operaţiuni sunt de asemenea 9361 „Poziţia de schimb" şi 9362 „Contravaloarea poziţiei de schimb". Pentru diferenţele datorită modificării cursului de schimb se utilizează contul 9363 „Conturi de ajustare devize".

Contul 9321 „Devize date cu împrumut şi încă nelivrate" are funcţie contabilă de activ; se debitează ce devizele date cu împrumut şi încă nelivrate şi se creditează cu livrarea efectivă a devizelor. Contul 9322 „Devize luate cu împrumut şi încă neprimite" are funcţie contabilă de pasiv. Se creditează cu devizele luate cu împrumut şi încă neprimite; se debitează cu primirea efectivă a devizelor.

Scanned with OKEN Scanner

Bibliografie

Basno C. Dardac N	Monedă, credit, bănci, EDP Buc. 1999
Floricel C. Dedu V., Enciu A.	Contabilitate bancară, Ed Economica, Buc., 2001
Dedu V.	Gestiune bancară, EDP, Buc. 1999
Dascalu C., Botea M.	Contabilitatea principalelor operatiuni ale bancilor comerciale, Ed. ASE, Buc. 1999
Galiceanu I., Galiceanu M., Cristea M.	Contabilitate bancară, EDP, Buc, 1999
Olteanu Al., Olteanu Fl.	Management şi elemente de marketing bancar, Ed. Macarie, 2001
Zaharciuc E.	Contabilitatea societăţilor bancare, Ed Teora, Buc. 2000
BNR	Normele nr.10/1995 privind constituirea şi utilizarea rezervei generale pentru riscul de credit
BNR	Regulament privind compensarea multilaterală a plăţilor interbancare fără numerar pe suport de hârtie, 1994
BNR	Regulament nr.3/1995 privind condiţiile de efectuare a refinanţării societăţilor bancare
XXX	Legea contabilităţii nr.82/1991
XXX	Ordinul BNR nr.344/1997 şi Ordinul Ministerului Finanţelor nr.1418/1997 privind aprobarea Planului de conturi pentru societăţile bacare şi a Normelor Metodologice de utilizare a acestuia
XXX	Legea bancară nr.58/1998, publicată în "Monitorul Oficial al României", p.I nr.121/23 martie 1998
XXX	Legea 101/1998 privind Statutul BNR a României

Scanned with OKEN Scanner

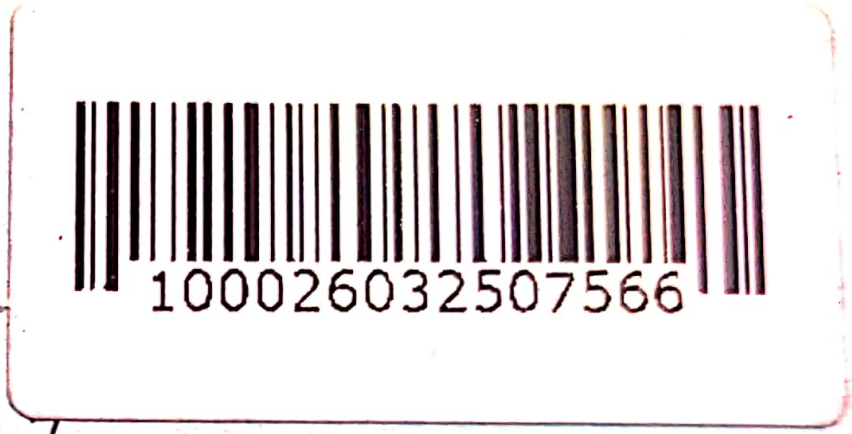

ISBN-10: 973-8952-10-7
ISBN-13: 978-973-8952-10-2

Scanned with OKEN Scanner